

Handläggare
Solveig BlidTill
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Telefon: 08-508 14 552

Verksamhetsberättelse VB 2017 för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelsen med bokslut 2017 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden godkänner förskolans kvalitetsredovisning 2017.
3. Beloppsgränsen för poster som har periodiserats manuellt fastställs till 20 000 kronor per tillfälle.
4. Nämnden beslutar att ackumulerat netto om 44,4 mnkr avseende resultatenheterna överförs till 2018.

Lena Lundström Stoltz
stadsdelsdirektörUlrika Klemets
ekonomichef

Ärendets beredning

Verksamhetsberättelsen har tagits fram av ekonomiavdelningen i samarbete med övriga avdelningar. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen den 23 januari. Pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor behandlar ärendet den 29 januari respektive den 26 januari.

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	7
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	8
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	13
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	19
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	23
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	24
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	26
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	27
2. Ett klimatsmart Stockholm	33
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	34
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	35
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	36
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	37
2.5 Stockholms miljö är giftfri	39
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	41
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	43
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	43
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	46
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	46
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	50
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	52
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	53
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	54
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	59
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	62
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	66
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	67
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	69

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	74
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	78
Uppföljning av ekonomi.....	80
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	Error! Bookmark not defined.
Resultatenheter	80
Investeringar.....	95
Analys av balansräkning	97
Övrigt	99
Synpunkter och klagomål.....	102
Övrigt.....	104

Bilagor

Bilaga 01: Blanketter till SLK

Bilaga 02: Redovisning av punkter från VP

Bilaga 03: Kvalitetsredovisning förskola 2017

Bilaga 04: Uppföljning av öppen fritidsverksamhet

Bilaga 05: Balansräkning

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål och målen för verksamhetsområdena under 2017.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål uppfylls helt.

Förvaltningen bedömer att 19 av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena uppfylls helt och att övriga sju mål uppfylls delvis. Som grund för bedömningen utgår förvaltningen från arbetet som gjorts inom verksamheterna, resultat av indikatorer, nämndmål och aktiviteter som utförts.

Förvaltningen redovisar avsevärt bättre värden än förväntat bland annat avseende indikatorerna; andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats, andel insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk och andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri. Förvaltningen redovisar något lägre måluppfyllnad än beräknat avseende bland annat indikatorerna om; andel förskollärare, upplevt trygghet i den stadsdel man bor, andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd, nöjdhet med skötsel av park och grönområden.

Före resultatöverföringar redovisas ett underskott om 9,6 mnkr och efter resultatöverföringar ett överskott om 0,2 mnkr. Resultatenheterna använder 9,8 mnkr ur resultatfonderna och en överföring av resultatfonder om totalt 44,2 mnkr görs till 2018. För investeringar redovisas ett överskott om 13,6 mnkr.

Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att fem mål för verksamhetsområdet uppfylls helt och att två mål uppfylls delvis.

Ett klimatsmart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att fem mål för verksamhetsområdet uppfylls helt och att ett mål uppfylls delvis.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att fyra mål för verksamhetsområdet uppfylls helt och att ett mål uppfylls delvis.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att sex mål för verksamhetsområdet uppfylls helt och att två mål uppfylls delvis.

Förvaltningens Fokusområden

Som en hjälp att uppnå de av kommunfullmäktige beslutade fyra inriktningsmålen har förvaltningen tre fokusområden:

- Attraktiv arbetsgivare

- Jämställdhet
- Bemötande

Attraktiv arbetsgivare

Förvaltningen erbjuder kontinuerligt kompetensutveckling av medarbetarna.

Resultaten i medarbetarundersökningen visar att delindexen "Jämställdhet" och "Rekommendera arbetsplatsen" har ökat något och förvaltningen har högre delindex jämfört med stadens genomsnitt för "Rekommendera arbetsplatsen".

Sjukfrånvaro har minskat under perioden.

Jämställdhet

Förvaltningens arbete med jämställdhet handlar om att flickor och pojkar, kvinnor och män, ska få ta del av förvaltningens resurser likvärdigt och kunna påverka samhället och sina egna liv samt att förvaltningens verksamheter uppnår lika goda resultat för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Jämställdhetsintegrering som metod har införts inom alla enheter, i verksamhetsplaner och i styrkedjan. Alla enheter har individbaserad statistik uppdelad på kön och under året har flera enheter påbörjat och genomfört jämställdhetsanalyser för att uppmärksamma eventuella ojämställda mönster. Skillnader har uppmärksamats när det gäller bemötande, kostnader för insatser och i vilka insatser som ges. Analyser visar också att en utveckling skett när det gäller jämställt bemötande.

Bemötande

Ungdomsmottagningen har under året haft en samtalsgrupp för unga transpersoner.

Ungdomsmottagningen har också tilldelats RFSL's guldstjärna "för en fantastisk insats för Stockholms bögcommunity".

Missbruksvården har under året avslutat stadens utbildning i HBTQ-frågor och normkritik samt erhållit en HBTQ-diplomering.

Försörjningsstödets arbete kring observationer av bemötande har resulterat i en rapport som visar engagerade handläggare. Rapporten visar också på skillnader i bemötandet gällande kön. En åtgärdsplan har tagits fram för ett mer jämställt bemötande.

Enheterna inom Avdelning egen regi har i grupp arbetat med värdegrundsfrågor, mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunder. Medarbetare på gruppbostaderna har arbetat med bemötande och förhållningssätt genom workshops, metodhandledning samt speglade samtal.

Lokala utvecklingsprogrammet

I arbetet för att nå stadens vision om "Ett Stockholm för alla" har det lokala utvecklingsprogrammet (LUP) under året varit ett viktigt verktyg i förvaltningen. Inom ramen för LUP har det under 2017 bland annat genomförts riktade satsningar i de prioriterade geografiska områdena Rågsved, Hagsätra, Högdalen och Östberga. Arbetet med samverkan Östberga har under året integrerats i arbetet med LUP. Förvaltningen har under året arbetat med 26 aktiviteter som på olika sätt bidragit till programmets åtta målformuleringar.

Sammanfattningsvis har förvaltningen tillsammans med olika samverkanspartners under 2017 arbetat med följande åtgärder:

- Förebyggande trygghetsåtgärder riktade mot familjer och barn i skola
- Åtgärder för tryggare utemiljöer
- Åtgärder för att människor ska mötas
- Åtgärder för att främja det lokala näringslivet
- Åtgärder med syfte att kvinnor och män ska ha egen försörjning/bli självförsörjande
- Åtgärder för att stärka och hitta samarbetsformer med civilsamhället
- Åtgärder för att stärka och formalisera intern och extern samverkan
- Åtgärder för att utveckla flickor och pojkars demokratiska delaktighet och inflytande

Trygghetsskapande arbete

Förvaltningen har knutit ihop det förebyggande och främjande arbetet med demokratiutveckling samt insatser för att stärka civilsamhället.

Förvaltningen har anlagt ett jämställdhetsperspektiv i trygghetsarbetet kopplat till stadsmiljön och samverkar med lokala aktörer i trygghetsvandringar. Skötseln av stadsdelsområdets utemiljöer är ett prioriterat arbete som syftar till att öka tryggheten och trivseln för de boende i området.

Förvaltningen har tillsammans med Utbildningsförvaltningen påbörjat ett samarbete kring våldsprevention, mentorer i våldsprevention (MVP), i några av stadsdelsområdets skolor. MVP är ett våldsförebyggande program. I årskurs 4 har ett annat våldsförebyggande program "Agera tillsammans" börjat införas i några skolor.

För att förebygga våldsbejakande extremism har en lokal handlingsplan tagits fram och beslutats. En plan för implementering av programmet har också tagits fram.

Smartare Stockholm – samarbete med akademier

Förvaltningen har under perioden fortsatt samarbetet med akademier. Bland annat har förvaltningens verksamheter tagit emot 241 studenter för verksamhetsförlagd praktik.

Förvaltningen har under året samarbetat med OpenLab kring att öka andelen forskollärare.

En samordnare för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för socionomstudenter tillsattes under våren.

Avdelning egen regi har fått ett hedersomnämmande inom KLOK-priset för sin satsning på lärandemiljön för studenter. Priset, som delas ut av Karolinska Institutet (KI), ges för ett gott ledarskap och en välorganiserad vård som främjar verksamhetsförlagd utbildning.

Avdelning egen regi beviljades under året medel från Vinnova för att i samarbete med akademier, stadens fastighetsbolag, vårdföretag, pensionärsföreningar, Regionala FOU- center med flera utveckla världens första "Verklighetslabb" för äldreomsorg.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål samt mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att inriktningsmålet uppfylls helt.

Kommunfullmäktiges mål "*Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor*" uppfylls delvis.

Förvaltningen når målet för inskrivningsgrad i förskolan, men arbetar för att öka inskrivningsgraden ytterligare. Målet avseende andel förskollärare uppfylls delvis, vilket beror på svårigheter att rekrytera. Förvaltningen har under året tagit fram en handlingsplan för att öka andelen förskollärare.

Barnets situation lyfts fram på ett tydligare sätt än tidigare inom missbruksvården och försörjningsstödet, men det är fortfarande ett viktigt utvecklingsområde. Inga barnfamiljer har avhysts från sin bostad med eget kontrakt under året.

Kommunfullmäktiges mål "*Tidiga sociala insatser skapar jämlika livsvillkor för alla*" uppfylls helt.

Värdet på indikatorn "Andelen barn som inte återaktualiseras ett år efter avslutad insats" har förbättrats och är nu det högsta i staden. Individ- och familjeomsorgen barn och unga har under året minskat både sina externa placeringar och vårddygn.

Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrien visar resultat avsevärt över målvärdet.

Missbruksvården visar på mycket förbättrade resultat gällande andel insatser avslutade enligt plan.

Beslut har fattats om att öppna Familjens Hus i Högdalen.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar*" uppfylls helt.

Bland åtgärder som vidtagits för tryggare utemiljöer och för att människor ska mötas är en ny konferenslokal i Rågsved och allaktivitetshus samt Sommartorg i Östberga. Under året har en lokal i Rågsveds servicehus rustats upp till en konferenslokal. Detta har möjliggjort för förvaltningens verksamheter att förlägga sina möten där vilket möjliggör för mera rörelse i Rågsved.

Trygghetsvandringar som genomförts med särskilt fokus på Östberga, Hagsätra, Rågsved, Årsta och Dalen har visat att de flesta stadsdelar upplevts som lugnare än tidigare.

För att förebygga våldsbejakande extremism har en lokal handlingsplan tagits fram och beslutats.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo*" uppfylls delvis.

Förvaltningen har under perioden varit representerad i projektgrupper för Östbergas planprogram och fokusområde Hagsätra-Rågsved. I Östbergas planprogram, som har varit ute

på samråd under sommaren, är bland annat den föreslagna förskoleutvecklingen ett resultat av förvaltningens deltagande i projektgruppen.

Tidsplanen för färdigställandet av en gruppbostad med särskild service har förskjutits till 2018, vilket förvaltningen inte haft rådighet över.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla"* uppfylls helt.

Under året har Götaforsparken i Stureby upprustats, med bland annat multisportarena, basketplan samt utegym. Upprustningen av Backens parklek i Östberga har påbörjats.

För att främja rörelse och hälsa har fritidsgårdarna och parklekarna under året erbjudit flickor och pojkar utelek, tävlingar och idrottsaktiviteter. Fritidsgårdarna har haft möjlighet att nyttja vissa skolors idrottshallar och engagera ungdomarna i lagspel.

Kommunfullmäktiges mål *"Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande"* uppfylls helt.

Förskolorna har under året genomfört olika kulturaktiviteter, till exempel besök på teater, opera, konstföreställningar och bibliotek.

Under året har förvaltningens kultursekreterare lett ett nätverk bestående av förskolornas samt Öppna förskolans kulturombud som syftat till att vidareutveckla verksamheternas arbete med kultur.

Som ett led i att få generationsgränser att överskridas har Stureby öppna förskola förlagt en gemensam fika- och sångstund på äldreboendet Stureby Sjukhem.

Kommunfullmäktiges mål *"Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet"* uppfylls delvis.

Vårdplanering via webb har utvecklats för att effektivisera arbetet och höja kvaliteten för den enskilde genom tryggare utskrivning.

Möjlighet till utevistelse och promenader har permanentats och erbjudits alla äldre över 85 år, utan biståndsbeslut. Deltagandet har dock varit lågt.

Uppföljningar under året visar att mat- och måltidssituationen samt tillgången till aktiviteter har förbättrats i förvaltningens vård- och omsorgsboenden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Bedömningen gör utifrån att några av indikatorerna gällande förskolan uppfylls delvis.

Förvaltningen når inte målet om 40 % andel förskollärare. Det beror delvis på arbetsmarknadsläget och bristen på utbildade förskollärare. Trots det har flera nya förskollärare anställts under året. För att på sikt nå målet har förvaltningen tagit fram och påbörjat genomförandet av en handlingsplan för att öka andelen förskollärare. Det innebär

bland annat åtgärder gällande rekryteringsprocessen, tydliggörande av organisationen och olika former av stöd till enhetschefer.

Förvaltningen når målet för inskrivningsgrad i förskolan, men arbetar för att öka inskrivningsgraden ytterligare. Av den anledningen har förvaltningen besökt öppna förskolorna för att informera om förskolans verksamhet och ansökningsförfarandet.

Förvaltningen når målet för andel nöjda föräldrar i brukarundersökningen. Föräldrar är mer nöjda än föregående år med området ”normer, värden och barns inflytande”. Generellt är resultaten annars i stort sett lika som förra året. Det finns skillnader mellan olika förskolor, och förvaltningen arbetar med att ge stöd till de förskolor som har ett sämre resultat.

Svarsfrekvensen har minskat något i brukarundersökningen, och förvaltningen når inte målet för 2018. Förskolorna har informerat vårdnadshavarna om vikten av att svara och på olika sätt försökt underlätta för föräldrarna att besvara enkäten. Bland annat erbjuds möjlighet att besvara enkäten i förskolan och personalen delar ut inloggningsuppgifter samt påminnelsebrev på förskolan.

Förvaltningen når inte målet för stadens webbaserade kvalitetsindikator. Indikatorn mäter genom en självvärdering hur väl arbetslaget skapar förutsättningar för barnens utveckling och lärande utifrån läroplanen. Det sammanvägda resultatet för 2017 är något högre jämfört med föregående år (3,4 jämfört med 3,3). Under dialogmöten med enheterna har det från samtliga lyfts fram att den webbaserade kvalitetsindikatorn är ett bra verktyg. Förståelsen för verktyget och de olika kriterier som ska uppfyllas ökar när personalen använder sig av det. Det ökar självkritiken i arbetslaget, vilket i sin tur kan vara en förklaring till att förbättringen av resultatet jämfört med föregående år var relativt liten.

Barnets situation har lyfts inom missbruksvården, bland annat genom att medarbetarna fått kompetensutveckling inom området ”barn som anhöriga”. Stöd i föräldraskapet har utvecklats genom att frågan lyfts i utredningar och särskild hänsyn har tagits till föräldraskap vid föreslaget bistånd.

För att nå målet att alla barn ska ha lika möjligheter till utveckling har barnets situation lyfts fram och synliggjorts i utredningar inom försörjningsstödet. Internkontroller visar att det lyckats olika väl på de olika enheterna inom förvaltningen. På någon enhet framgår barnets situation tydligt i de flesta granskade ärenden, medan det på andra fortfarande finns ett utvecklingsbehov.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	3,4 %			4 %	3,7 %	3,1 %	VB 2017
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2017
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	38,1 %	1 %	37 %	38,6 %	41 %	41 %	VB 2017
Analys Arbetsmarknadsläget och bristen på utbildade förskollärare är en av orsakerna till att målet om 41% förskollärare inte							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
uppnås. Förvaltningen arbetar långsiktigt med att kunna öka andelen samt behålla att befintliga förskollärare och en handlingsplan för detta har tagits fram under året.							
  Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	8 %	0 %	8 %	2 %	10 %	Öka	2017
Analys Förskolan har haft ett fokus på jämställdhet under det senaste året och har genomfört en utbildningsinsats för all personal. Indikatorn mäter antalet förskollärare med 7,5 högskolepoäng i genus och normkritik eller motsvarande. Förvaltningen har svårt att bedöma om det kan ses som en motsvarande utbildning då den inte ger högskolepoäng och då nås inte årsmålet.							
  Andel nöjda föräldrar	87 %	86 %	87 %	87 %	87 %	87 %	2017
  Antal barn per grupp	15,7 barn/avd.			16 barn/avd.	16	16	VB 2017
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,8 st			4,9 st	4,9	4,9	VB 2017
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	93 %				90 %	90 %	2017
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,4			3,3	3,8	3,8	2017
Analys Det sammanvägda resultatet är något högre jämfört med föregående år. Det webbaserade verktyget bedöms ha lett till ökad självkritik i arbetslagen.							
  Svarefrekvens på förskoleundersökningen	68 %				80 %	80 %	2017
Analys Svarefrekvensen för årets brukarundersökning har sjunkit jämfört med föregående år. Förskolorna har arbetat intensivt med att få vårdnadshavarna att svara på enkäten, men det gav ej önskad effekt. En synpunkt som inkommit från vårdnadshavare med fler barn i förskolan är att det skulle räcka att svara på en enkät och inte en för varje barn.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Alla flickor och pojkar i Enskede-Årsta-Vantör har lika möjligheter till utveckling och lärande oberoende av bakgrund och förutsättningar.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla flickor och pojkar i förskolan utvecklar sina förmågor i meningsfulla sammanhang genom ett utforskande samt projektorienterat arbetssätt där lust och nyfikenheten styr.

Flickors och pojkars tankar samt intressen tas tillvara i alla sammanhang.

Andel flickor och pojkar som lever i familjer med ekonomisk eller social utsatthet minskar.

Analys

För att ge ett utökat stöd till barn i behov av särskilt stöd har det centrala stödteamet till förskolorna under året utökats med ytterligare två specialpedagoger till sammanlagt tre.

Under året har förvaltningen fått en kommunförlagd handledarutbildning beviljad genom Stockholms universitet och 34 förskollärare kommer att utbildas till handledare. Genom ett utökat antal handledare kan fler studenter tas emot under VFU, vilket ökar möjligheten till framtida rekryteringar.

För att utveckla barnens intresse för läsning har en språkutvecklingssatsning på förskolan Ädelstenen i Östberga påbörjats. Syftet är att skapa en likvärdighet i pedagogernas arbetssätt kring språk och att öka samarbetet mellan hem och förskola kring läsande. Inom Skolverkets kompetensutvecklingsinsats "Läslýftet" har också ett antal pedagoger fått handledning av förvaltningens språkpedagog.

2016 beslutade kommunfullmäktige om nya regler som ger barn till föräldralediga rätt till förskola på heltid. Förvaltningen har under året följt upp hur de nya reglerna har påverkat verksamheten. I tabellen nedan redovisas det totala antalet barn med deltidskontrakt.

Månad	Antal barn med deltidskontrakt	Totalt antal inskrivna barn	Andel deltidsbarn
december -17	344	3523	10%
december -16	669	3572	19%
december -15	740	3645	20%

Under tertial ett och två kunde inte förvaltningen se några större konsekvenser av de nya reglerna. Under hösten har deltidskontrakten minskat och andelen deltidsbarn har minskat från 669 i december 2016 till 344 i december 2017. Det innebär att fler barn närvarar under längre tid av dagen i verksamheten.

Införandet av Skolplattformen har påbörjats under året. Skolplattformen syftar till att öka likvärdigheten mellan barn och elever i stadens pedagogiska verksamheter samt underlätta för pedagoger i det dagliga arbetet. En projektledare har under året påbörjat sin anställning och startat ett nätverk, där en digitaliseringsansvarig från varje förskoleenhet finns representerad. En utbildningsstrategi för att höja kompetensen har också tagits fram.

Under året har cirka 12 barn haft behov av förskola på obekvämlig arbetstid. Sex av barnen började i förskoleklass under hösten. Övriga har haft ett varierat behov från tre gånger i veckan till ett par gånger under hela året.

Barn i förskolorna har fått möjlighet att röra på sig dagligen, bland annat genom utevistelser på gården och olika utflykter. Även inomhus har flickor och pojkar uppmuntrats till rörelse. Hälsoveckor har genomförts för att särskilt uppmärksamma vikten av rörelse.

För att minska barns utsatthet har barnkonsekvensanalyser gjorts i ärenden där rätten till ekonomiskt bistånd till hyresskuld prövats. Av socialinspektörernas rapport "Barn i osäkra boendeförhållanden" framgår att det är ett utvecklingsområde att göra

barnkonsekvensanalyser i ärenden med osäkra boendeförhållanden. I rapporten framkom också att samverkan behöver utvecklas mellan individ- och familjeomsorgens avdelningar i ärenden som är aktuella utifrån hyresskulder och boendefrågor.

I den kartläggning, inom ramen för LUP, som gjorts av hushåll i Rågsved som har försörjningsstöd, framkom bland annat att majoriteten av de aktuella hushållen med barn bodde i området.

Budget- och skuldrådgivning har under året haft ett stort inflöde av nya ärenden. Ökningen beror sannolikt på den nya skuldsaneringslagen, som ökat gruppen som kan komma i fråga för skuldsanering, och på att de överflyttningar från stödboende till träningslägenheter, som missbruksvården arbetat med, kräver en skuldscanning i samband med utredning och remiss.

Alla flickor och pojkar, oavsett funktionsförmåga, har fått möjlighet till en meningsfull fritid genom en verksamhet på Örby fritidsgård enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Verksamheten på Örby fritidsgård har också har erbjudit festkvällar och anpassad dagverksamhet med social samvaro.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel besökare i öppna förskolan som anser att alla barn oavsett kön ges lika möjligheter till lärande och utveckling	92 %			97 %	90 %		2017
 Andel besökare i öppna förskolan som känner att de har inflytande i verksamheten	91 %			93 %	90 %		2017
 ♀ Andel kvinnor och män som besöker öppna förskolan som känner att de har inflytande i verksamheten	91	90	93		90		2017
 ♀ Andel kvinnor och män som besöker öppna förskolan som tycker att alla barn, oavsett kön, ges lika möjligheter till lärande och utveckling	92	94	91		90		2017
 ♀ Andel kvinnor och män som är nöjda med den hjälp/rådgivning de fått hos budget- och skuldrådgivningen	93 %				93 %		2017
 Antal barnfamiljer med eget kontrakt på bostad som vräks	0			0	0 st		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, samt de stadsdelsnämnder som lyfts	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet, utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Under hösten har förberedelser pågått inför öppnandet av Familjens Hus i Högdalen i januari 2018. Familjens Hus ska erbjuda samordnat stöd till barn och föräldrar genom att öppna förskolan och föräldrarådgivare samverkar med landstingets barnhälsovård och barnmorskemottagningar, i närliggande lokaler.

Förvaltningen har startat en introduktionsförskola i Rågsveds öppna förskola. De integrationsfrämjande aktiviteter som erbjuds till nyanlända föräldrar och föräldrar, som inte kan svenska, har mötts av stort intresse.

Totalt 80 föräldrar har erbjudits att delta i ABC-föräldrastödkurser och i Komet-kurser för att stärka relationen mellan förälder och barn, främja barns självkänsla samt erbjuda stöd i kommunikationen mellan föräldrar och barn. Förvaltningen har samarbetat med Rågsvedsskolan och erbjudit ABC-kurser även på arabiska. Utvärderingarna visar på hög nöjdhet relaterat till kursernas syfte.

För att förebygga flickors och pojkars riskbeteenden har fritidsgårdarna vidareutvecklat arbetet med att skapa en trygg miljö, meningsfulla aktiviteter och goda möjligheter till social samvaro. I slutet av våren återgick driften av tre fritidsgårdar i egen regi. På Högdalens fritidsgård har gruppverksamhet för flickor genomförts med fokus på jämställdhet och att synliggöra sociala normer kring maskulinitet och våld.

Individ och familjeomsorgen barn och unga arbetar i allt högre omfattning med mappning, enligt Signs of safety, som ökar tydligheten både för brukare och för socialtjänst om vad såväl oron består av som vilka skyddsfaktorer som finns runt barnet. Arbetssättet har visat på ökad brukardelaktighet och att utredningar inleds i högre utsträckning i rätt ärenden.

Öppenvården inom Individ och familjeomsorgen barn och unga har arbetat utifrån kunskaps- och evidensbaserade metoder. De mätningar som gjorts, avseende hur många brukare som återaktualiserats, visar på bra och stabila resultat. Förvaltningen visar upp stadens bästa resultat vid sista mätningen under 2017. Pilotprojekt Skola och Socialtjänst (PPSS) har under året haft 14 barn aktuella (7 flickor och 7 pojkar). Insatserna genom PPSS har bidragit till att 10 barn (6 flickor och 4 pojkar) har ökat sin skolnärvaro och insatsen har därmed kunnat

avslutas för dessa barn.

Under året har 29 personer i åldern 19-29 år varit aktuella inom Sociala insatsgrupper (SIG), som arbetar med personer som vill bryta en kriminell livsstil. Tolv personer, varav en kvinna, har avslutats under året, varav fyra uppfyllt målen med en socialt stabil tillvaro. Samverkan med försörjningsstödet och missbruksvården har utvecklats. Flertalet aktuella inom SIG har en beroendeproblematik och det har framkommit behov av adekvata behandlingsinsatser för gruppen. Ett arbete med att utveckla en skattningsskala för att se brukarens förflyttning i processen mot ett liv utan en kriminell livsstil har pågått under året. Det har varit fortsatt svårare att få kvinnor till SIG-verksamheten, trots olika insatser såsom information och kontakter med polis, kriminalvård och inom förvaltningen. Det har under året även varit vissa svårigheter att få ungdomar till SIG. Totalt har 15 varit aktuella, varav två flickor. Tio har avslutat insatsen enligt plan.

Förvaltningens resultat avseende andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter överstiger årsmålet. Flertalet av brukarna inom missbruksvården har haft osäkra boendeförhållanden vilket ofta försvårat det sociala förändringsarbetet. Under året har enskilda boendeplaneringar införts för varje aktuellt ärende med målsättningen att alla ska vara medvetna om och delaktiga i sin egen planering avseende boende. Arbetet har lett till färre härbärgesnätter och fler stödboendeplaceringar. Personer som tidigare bott i stödboende har i stor omfattning kunnat flytta till någon av de 198 försöks- eller träningslägenheter som förvaltningen disponerat över under året.

Hälsoprojekt inom socialpsykiatriens stödboende och gruppboende har pågått för att säkra en hälsofrämjande livsstil. Projektet har bland annat resulterat i en uppskattad broschyr som delats ut med tips på enkla och nyttiga mellanmål. En ny social mötesplats för personer med psykisk funktionsvariation i Stureby har öppnats och flera brukare har visat intresse för verksamheten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	86,8 %	85,8 %	88,1 %	83,2 %	84 %	84 %	VB 2017
Analys Den positiva trenden håller i sig avseende att få barn och ungdomar återvänder ett år efter avslutad insats. Resultatet är bäst i staden. För andra mätningen i rad är resultatet extra positivt avseende flickor. För både flickor och pojkar ligger resultatet över årsmålet. Den mest sannolika förklaringen till könsskillnaderna är att fler orosanmälningar inkommer på pojkar.							
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	82,58 %	82,05 %	82,8 %	91,8 %	92 %	tas fram av nämnden	2017
Analys En förklaring till att målet inte helt uppnås är svårigheter att motivera brukare att ta emot exempelvis insatsen boendestöd.							
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom	34,87	34,04 %	35,24 %		25 %	Fastställs av	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ socialpsykiatri						nämnde n	
Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	46,9 %	44,1 %	53,6 %	31,5 %	35 %	35 %	VB 2017
Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	73 %	73 %	73 %	68 %	70 %	80 %	2017
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	60 %	69 %	51 %		60 %	tas fram av nämnde n	2017
Analys Resultatet är från förra årets Stockholmsenkät, under 2017 gjordes ingen undersökning.							
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	91,5 %	90 %	93 %		92 %	tas fram av nämnde n	2017
Analys Resultatet är från förra årets Stockholmsenkät, under 2017 gjordes ingen undersökning. Stadens reviderade ANDT-program kommer implementeras som stöd i arbetet för måluppfyllnad. .							
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	90 %	95 %	85 %		88 %	tas fram av nämnde n	2017
Analys Resultatet är från förra årets Stockholmsenkät, under 2017 gjordes ingen undersökning.							
Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	36 %	50 %	50 %	53 %	25 %	25 %	2017
Antal hemlösa	142 st			142 st	200 st	tas fram av nämnde n	2017
Analys Det har inte gjorts någon hemlöshetsräkning under 2017. Värdet är det som framkom vid 2016 års räkning.							

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män som bor i stadsdelsområdet har jämlika livschanser

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män, i riskzon upptäckt tidigt, får stöd och länkas vidare till relevanta samarbetspartners.

Relationen mellan föräldrar och barn stärks genom de föräldrautbildningar som förvaltningen erbjuder.

Flickor och pojkar upplever fritidsgårdarnas utbud som attraktivt.

Förvaltningen erbjuder kostnadsfria möjligheter till fritidsaktiviteter.

Kvinnor och män har ett varaktigt och självständigt boende.

Kvinnor och män inom socialpsykiatri är nöjda, trygga samt har inflytande och kan påverka sin vardag.

Analys

Fältassistenterna har genom skolbesök, samverkansmöten, konsultationssamtal med skolpersonal och fritidsgårdspersonal arbetat i syfte att uppmärksamma och agera när oro föreligger kring grupper eller enskilda ungdomar. Fältassistenterna har även regelbundet under kvällstid besökt de tretton stadsdelarna i Enskede Årsta Vantör, särskilt fokus har lagts på Östberga, Rågsved, Högdalen, Hagsätra, Dalen och Årsta.

Fältverksamheten har tagit fram en introduktion kallad "We are Young" för elever i årskurs sju, där fältassistenterna och samverkanspartners presenterats för ungdomarna, vilket lett till att fältassistenterna fått bra kontakt med eleverna. Både skolpersonal och elever har uttryckt stor uppskattning av introduktionsdagarna.

Ungefär 80 flickor och 100 pojkar har fått direkt stöd av fältassistenterna, främst i form av stödjande och rådgivande samtal. Problematiken för flickorna har rört främst narkotika, psykisk ohälsa samt problem i skolan. För pojkarna har problematiken handlat om kriminalitet, hemsituation, umgänge samt om supporterproblematik. Ett tjugotal orosanmälningar har gjorts till socialtjänsten.

Fritidsgårdarnas personal, fältassistenterna och fritidslotsen har fått utbildning i MVP och samarbetat med skolorna Rågsved och Hagsätra för att arbeta våldsförebyggande gentemot flickor och pojkar.

Individ och familjeomsorgen barn och unga har under januari till november 203 barn och ungdomar placerade, både via uppdragstagare och externt (91 flickor och 112 pojkar). Det är en relativt stor minskning mot föregående år, då det under samma period var 246 barn placerade (95 flickor och 151 pojkar). Antalet externa vård dygn har minskat (januari till november). 2016 var det 21022 vård dygn jämfört med 14819 under 2017. För årets siffror stod flickor för 5690 och pojkar för 9129. Detta är resultatet av en medveten strategi utifrån kostnadsmedvetenhet och kvalitetsaspekt, dels ett förändrat arbetssätt som möjliggörs av mer stabil personalsituation där socialsekreterarna kan arbeta nätverksorienterat samt samverka med personer i familjernas nätverk.

Öppenvårdens insatser till ungdomar som bor i träningslägenhet mäts utifrån fyra parametrar;

förmåga att klara ett självständigt liv, att ta hand om sin fysiska och psykiska hälsa, att ha en fungerande sysselsättning och förmåga att ha nära relationer. Mätningen har gjorts på fem ungdomar före och efter inflyttning under året. Eftersom mätningen gjorts på ett litet underlag bör resultaten tolkas med försiktighet, men resultaten visar att värdena ökat på varje parameter. Öppenvården kommer arbeta vidare med att förfinas och utveckla utvärderingen.

Multisystemisk terapi (MST) har under året arbetat med 35 ärenden (18 flickor och 17 pojkar). Av dessa hade majoriteten drogrelaterade problem. Samtliga med drogproblematik har under året tydligt minskat sin användning av droger och 80 % hade negativa provsvar.

De familjehemsplacerade barn som bor inom Stockholms län kan erbjudas Skolfam, vilket är en insats som ges i syfte att öka familjehemsplacerade barns skolresultat. Det är en insats som gett goda resultat och cirka 80 % har klarat godkända resultat, jämfört med siffran 63 % för barn som inte erbjudits SkolFam.

Arbetet inom missbruksvården har utvecklats och visar överlag på förbättrade resultat. Några förklaringar är tydlig information under utredningstiden, avslutande av ärenden där brukaren inte är motiverad, bättre matchning av insats och utbyggnad av den egna öppenvården som bidragit till mer ändamålsenliga insatser. Bland program som erbjudits finns anhörigprogram, familjevecka, 12-steps program, kvinnogrupp, motiverande samtalsserier, eftervårdsgrupper och motivationsgrupp.

Missbruksvården har fått in 75 anmälningar enligt lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) under året, jämfört med 77 anmälningar under 2016. Ansökan om LVM har gjorts och fastställts i tre fall och medarbetarna arbetar både motiverande och uppsökande med personer som anmälts enligt LVM, för att motivera till frivilliga insatser som av erfarenhet ger bättre vårdresultat.

Det vräkningsförebyggande arbetet har under året omfattat 522 uppsägningar, där hyresrådgivaren arbetat aktivt med 163 ärenden i form av telefonsamtal och besök. Återkommande orsaker till hyresskulder har varit sjukdom, arbetslöshet, separation, spelmissbruk och olaga andrahandsuthyrning, där hyresgäst inte betalat hyran. Vanligt förekommande grupper är unga vuxna med psykisk ohälsa, personer med låg eller ingen inkomst, personer med bristande kunskaper om vad ett hyresavtal innebär, personer med avsaknad av nätverk och stöd. Barnfamiljer har prioriterats. En grupp som ökat är äldre som på grund av åldersförändringar eller sjukdom fått en oförmåga att sköta sin ekonomi. Att samarbete med hyresvärdar är viktigt har blivit allt tydligare under året.

Förvaltningen har förbättrat sitt resultat när det gäller biståndshandläggarnas bemötande inom socialpsykiatri och när årsmålet. För att ytterligare förbättra resultaten arbetar biståndshandläggarna med den evidensbaserade metoden motiverande samtal (MI), som främjar ett respektfullt bemötande. Förvaltningen når inte årsmålet när det gäller andelen enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri. En förklaring är svårigheten att motivera brukare att ta emot exempelvis insatsen boendestöd.

Socialpsykiatrins beviljades 200 tkr för ett utvecklingsprojekt för specialiserade boendestödsteam i arbetet med brukare med samlarsyndrom. Medarbetare har varit på studiebesök i Malmö för inspiration och nya idéer, samt samarbetat med forskare från KI för att ta fram en metod för arbetet. Metoden används i stödet kring några brukare och kommer att utvärderas under kommande år.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel deltagare som kan rekommendera föräldrautbildningen ABC till andra	100 %			100 %	90 %		2017
 Andel deltagare som kan rekommendera föräldrautbildningen Komet till andra	100 %			100 %	90 %		2017
 ♀ Andel flickor och pojkar som besökt Ungdomsmottagningen som upplever att de fått ett bra eller mycket bra stöd	98,1 %	96 %	99 %		95 %		2017
 ♀ Andel flickor och pojkar som tycker att de har inflytande och är delaktiga på fritidsgården	100				90 %		2017
 ♀ Andel flickor och pojkar som är nöjda med fritidsgårdarnas verksamhet	92,5				90 %		2017
 Andel flickor som besöker fritidsgårdar	32,9			26,1	40 %		2017
Analys Under året har andelen flickor ökat från 26,1% till 32,9%. I början av året fastställdes den strategiska utvecklingsplanen för fritidsgårdarna som till stor del handlar om att lyckas nå fler ungdomar med särskilt fokus på flickor. Personalen har fått utbildning i maskulinitetsnormer. På Högdalens fritidsgård har en samtalsgrupp för flickor startats. Nästa år kommer handlingsplaner för varje fritidsgård tas fram. Förvaltningen kommer även att studera bemötandet på verksamheterna ur ett jämställdhetsperspektiv.							
 Andel föräldrar som upplever att relationen till barnen har stärkts efter avslutad ABC-kurs	90			90	90 %		VB 2017
 ♀ Andel kvinnor och män inom socialpsykiatri som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	83	84	82		85 %		2017
Analys Resultatet avser insatsen boendestöd. Förvaltningen arbetar med ständiga förbättringar av bemötandet för att nå årsmålet.							
 ♀ Andel kvinnor och män som bor i stödboende som flyttar till eget boende i träningslägenhet	75 %	67 %	100 %		20 %		2017
 ♀ Andel kvinnor och män som fullföljer öppenvårdsbehandling	46,4 %	57,1 %	28,6 %		45 %		VB 2017
 ♀ Andel kvinnor och män som tycker att stödet de fått beviljat av Enheten för utredning och öppenvård vuxna har inneburit en förändring till det bättre	95 %	97 %	91 %		90 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel pojkar som besöker ungdomsmottagningen	16 %			17 %	20 %		VB 2017
Analys Trots att Ungdomsmottagningen vidtagit åtgärder för att nå fler pojkar har andelen pojkar minskat. Diskussioner pågår för att se över om det finns fler åtgärder som kan göras för att ännu bättre nå ut till pojkar. En åtgärd som är på gång är försöka förbättra samarbetet med gymnasieskolorna. Rikssnittet för andel pojkar på Ungdomsmottagningar ligger på 10 %.							
  Andelen nöjda omsorgstagare inom socialpsykiatri	81,88 %	88	89		80 %		2017
  Andelen omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs inom socialpsykiatri	84,89 %	65	93		80 %		2017
  Andelen trygga omsorgstagare inom socialpsykiatri	83,94 %	91	91		80 %		2017
 Antal flickor/unga kvinnor som beviljas stöd via social insatsgrupp (SIG)	4			3	5 st		2017
Analys Under året har 3 flickor/unga kvinnor fullföljt SIG enligt plan. Ytterligare fem flickor/unga kvinnor har varit nominerade till SIG, varav en har börjat.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Personalen på fritidsgårdarna ska få kontinuerlig fortbildning inom jämställdhet, ett normkritiskt arbetssätt samt metoder för att bättre hantera frågor kopplade till maskulinitet och hedersrelaterad problematik.	2016-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningen har bedrivit ett omfattande trygghetsskapande arbete och haft grundliga uppföljningar av entreprenörer som ansvarar för renhållning av skötsel av parkmiljöer. Trygghetsvandringar som genomförts, med särskilt fokus på Östberga, Hagsätra, Rågsved, Årsta och Dalen har visat att de flesta stadsdelar upplevts som lugnare än tidigare.

Stadens Trygghetsundersökning visar på att känslan av otrygghet ökar i hela staden, även till viss del i Enskede-Årsta-Vantör. Inom Enskede-Årsta-Vantör är dock resultaten i Trygghetsmätningen mer positiva än i staden som helhet.

Nämndmål: "Boende och besökare känner sig trygga i stadsdelsområdets olika stadsdelar och upplever dem som levande"

För att stärka samordning av skötsel, underhåll och investeringar i den offentliga miljön har förvaltningen kallat till möten med olika berörda aktörer. Bland annat har förvaltningen regelbundet deltagit i samverkansmöten med fastighetsägarna i Östberga, Dalen och Rågsved för att tillsammans genomföra åtgärder för att rusta upp och utveckla den fysiska miljön i stadsdelarna. Under dessa möten har det framkommit att kommunikationen mellan olika aktörer behöver utvecklas, och olika strategier för att uppnå detta har diskuterats.

Förvaltningen har under året drivit olika processer inom ramarna för LUP i samverkan med olika fackförvaltningar, bolag och föreningar. Arbetet har bland annat innefattat samarbete kring jämställda, attraktiva och trygga motionsplatser samt träffpunkter och samverkan för att utveckla kultur- och föreningsliv.

Exempel på resultat av åtgärder för tryggare utemiljöer och för att människor ska mötas är en ny konferenslokal i Rågsved och allaktivitetshus samt Sommartorg i Östberga. Under året har en lokal i Rågsveds servicehus rustats upp till en konferenslokal. Detta har möjliggjort för förvaltningens verksamheter att förlägga sina möten där vilket möjliggör för mera rörelse i Rågsved. Det arbete som pågått inom ramarna för LUP redovisas utförligt under mål 4.7.

För att bland annat verka för att uppnå synergieffekter mellan stadsutvecklingsprocessen och förvaltningens LUP har förvaltningen under året varit med i projektgruppen för fokusområde Hagsätra-Rågsved. Detta påbörjade arbete kommer att fortlöpa under 2018.

Östberga Community Center (ÖCC) har anordnat flera hälsofrämjande och trygghetsskapande aktiviteter för boende i området i form av träning inom- och utomhus. Gruppträningen har besökts av fler kvinnor än män. ÖCC har även i samarbete med Fryshuset arrangerat sociala öppna aktiviteter vilket flera boende uttryckt uppskattning för. Det samverkansavtal om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) som nämnden har med Fryshuset har varit en del i det trygghetsskapande arbetet i Östberga. Samarbetet mellan förvaltningen och Fryshuset har utvecklats under året.

För att förebygga våldsbejakande extremism har en handlingsplan tagits fram och beslutats. En förvaltningsövergripande grupp har bildats för att implementera handlingsplanen och sprida information inom förvaltningens alla verksamheter. Medarbetare från förvaltningens olika verksamheter har gått stadens grundutbildning om våldsbejakande extremism.

SISAB, Idrottsförvaltningen och Utbildningsförvaltningen har tillsammans med Kulturförvaltningen tagit fram en delrapport över hur skollokaler och idrottslokaler kan nyttjas av civilsamhället. Tre skolor kommer att vara piloter i stadsdelsområdet; Lindeskolan, Bäckahagens skola och Östbergaskolan.

För att utveckla kultur- och föreningslivet i Rågsved har förvaltningen under året vid några tillfällen träffat föreningar i Rågsved. Syfte har varit att se hur kultur- och föreningslivet kan utvecklas i Rågsved utifrån behov och drivkrafter och utifrån vilka hinder som finns. Åtgärder som diskuterats har omhändertagits till viss del i den strategi för civilsamhället som håller på att utarbetas. Kontakter har tagits med Kulturförvaltningen för att hitta lösningar både

temporärt och permanent för ett bibliotek i Rågsved.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2017
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor 	64 %	65 %	63 %	69 %	75 %	75 %	2017
Analys Resultaten i Stadens Trygghetsmätning visar något mer positiva resultat för stadsdelsområdet än för staden som helhet.							
  Stockholmarnas nöjdhet med rent och städad 	61 %	58 %	64 %		70 %	69 %	2017
Analys Förvaltningen har under verksamhetsåret haft vissa problem med de upphandlade entreprenörer som ansvarar för renhållning av park- och grönområden inom stadsdelsområdets, vilket kan vara en bidragande faktor till det låga utfallet.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden 	61 %	62 %	60 %	73 %	73 %	69 %	2017
Analys Förvaltningen har under verksamhetsåret haft vissa problem med de upphandlade entreprenörer som ansvarar för skötsel av park- och grönområden inom stadsdelsområdet, vilket kan vara en bidragande faktor till det låga utfallet.							

Nämndmål:

Boende och besökare känner sig trygga i stadsdelsområdets olika stadsdelar och upplever dem som levande.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen har en god beredskap vid krissituationer.

Förvaltningen samarbetar med andra myndigheter och organisationer kring trygghetsskapande arbete.

Förvaltningen arbetar för att utjämna sociala skillnader genom Lokala utvecklingsprogram (LUP).

Förvaltningen utformar parkmiljöer för att uppmuntra till aktivitet och rörelse.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel flickor och pojkar som känner sig ganska eller mycket trygga om de går ut ensamma sent en kväll i området	70,5 %	59	82		68 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Resultatet är från förra årets Stockholmsenkät, under 2017 gjordes ingen undersökning.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjudna föreningar utbildning för att förebygga våld och öka kunskapen om våldsutsatta	2017-01-01	2018-12-31	
 Neutraliserande fotarbete, fler människor befinner sig ute i stadsdelsområdena på olika tider, för att skapa trygghet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Samarbete med Idrottsförvaltningen om jämställda, attraktiva och trygga motionsplatser samt träffpunkter	2017-01-01	2018-12-31	
 Samarbete mellan skola och socialtjänst med ett våldsförebyggande arbete	2017-01-01	2017-12-31	
 Samverkan med stadens bostadsbolag kring arbete med störningsfrågor	2017-01-01	2017-12-31	
 Se över samverkansformer som kan leda till ökad trygghet och minskad kriminalitet	2017-01-01	2017-12-31	
 Ta fram en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism	2017-01-01	2017-12-31	
 Trygghetsskapande kompletterande insats med uppdrag att vara länk mellan invånare och stadsdelsförvaltningen	2017-01-01	2017-12-31	
 Tydliggöra stadens städgaranti.	2017-01-01	2017-12-31	
 Upprusta förskolan Ädelstenens utemiljö i Östberga	2017-01-01	2017-12-31	
 Utredda möjligheterna för kulturfrämjande åtgärder, integrerat med samhällsservice i Rågsved.	2017-01-01	2017-12-31	
 Utredda och föra dialog med invånarna om vad som behövs för att göra utemiljön tryggare	2017-01-01	2018-12-31	
 Utveckla den fysiska miljön och samarbetet mellan fastighetsägarna i området. Ska ske tillsammans med Trafikkontoret, SISAB, Svenska bostäder och bostadsrättsföreningarna.	2017-01-01	2018-12-31	
 Utveckla lokaler för konferenser och arbetsmöten	2017-01-01	2017-12-31	
 Utveckla metodstöd för jämställdhetsanalys- och barnkonsekvensanalys vid utveckling av stadsmiljön.	2017-01-01	2018-12-31	
 Utveckla Östberga Torg för ökad trygghet och med fler aktiviteter som främjar möten människor emellan. Ska ske tillsammans med Trafikkontoret, SISAB, Svenska bostäder, Stadsbyggnadskontoret, Kulturförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och i dialog med invånare.	2017-01-01	2018-12-31	
 Vara en aktiv part i projektgruppen för Fokus Hagsätra- Rågsved, som drivs av stadsbyggnadskontoret, för att skapa synergieffekter mellan den processen och förvaltningens arbete med LUP för de prioriterade områdena Hagsätra samt Rågsved.	2017-01-01	2017-12-31	
 Verka för att SISAB:s och Idrottsförvaltningens lokaler kan nyttjas av civilsamhället	2017-01-01	2017-12-31	
 Verka för samordning av skötsel, underhåll och investeringar av den offentliga miljön	2017-01-01	2018-12-31	
 Öppna Familjens Hus i Högdalen/Rågsved om finansiering ges	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt. Den gruppbofastad med särskild service som skulle färdigställts under året har försenats, vilket förvaltningen inte haft rådighet över. Därför uppfylls inte den indikatorn.

Nämndmål: " Stadsdelsnämnden är en aktiv part vid nyproduktion av bostäder"

Förvaltningen har under året varit representerad i projektgrupper för de större stadsutvecklingsprojekten Fokusområde Hagsätra-Rågsved och planprogram för Östberga. Bedömningen är att detta har lett till att förvaltningens perspektiv har lyfts in i planeringsarbetet i ett tidigt skede, istället för att det endast lyfts i samband med remissvar under samråd och granskning. Detta skapar förutsättningar för en smidigare planeringsprocess med ökad lokal förankring.

Ett konkret exempel som har mynnat ut från detta samarbete är det uppstartade projektet för en ny parkleksbyggnad i Backens parklek i Östberga. Inom ramarna för planprogram Östbergas projektgrupp påtalades detta behov, vilket kräver en detaljplaneändring. Stadsbyggnadskontoret har nu inkluderat en parkleksbyggnad inom ramarna för detaljplanen för Familjen 2, där studentbostäder och förskola ska byggas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0			6	6	tas fram av nämnden	2017
Analys Enligt ursprunglig tidsplan skulle 6 bostäder färdigställas under verksamhetsåret. Denna tidsplan har dock försenats vilket innebär att de inte kommer färdigställas under verksamhetsåret.							
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			6	6	tas fram av nämnden	2017

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden är en aktiv part vid nyproduktion av bostäder

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen bevakar att förskolor byggs i takt med att bostadsområden utvecklas.

Förvaltningen bevakar att fullgoda utomhusmiljöer uppförs vid nyproduktion av förskolor.

Förvaltningen bevakar att det byggs bostäder för äldre och för personer med funktionsvariation.

Förvaltningen deltar aktivt i stadsbyggnadsprocessen och tillhandahåller underlag om behov samt efterfrågan till planeringsansvariga.

Vid samhällsplanering tas särskilda hänsyn till barns och äldres behovs samt behov utifrån jämställdhetsperspektiv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Vid tillgänglighetsarbete i samband med ny- och ombyggnation ska säkerställas att stadsdelsområdets miljöer blir användbara och erforderlig kompetens inhämtas.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: " Flickor och pojkar, kvinnor och män i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat samt tillgängligt utbud av aktiviteter som främjar rörelse, motion och hälsa"

Under året upprustades Götaforsparken i Stureby, med bland annat multisportarena, basketplan och utegym. Dessutom har det under året byggts ett nytt utegym på Bandängen. Upprustningen av Backens parklek i Östberga har påbörjats under året.

För att främja rörelse och hälsa har fritidsgårdarna och parklekarna under året erbjudit flickor och pojkar utelek, tävlingar och idrottsaktiviteter. Fritidsgårdarna har haft möjlighet att nyttja vissa skolors idrottshallar och engagera ungdomarna i lagspel. Under året har Bandängens parklek rustats upp för att bättre möta det behov som funnits bland barn och föräldrar att kunna leka i trygga och inspirerande utomhusmiljöer.

Personal på både fritidsgårdar och parklekar har fört dialog med besökarna om önskemål avseende utbud och aktiviteter för att skapa möjligheter till en aktiv fritid med och av barn och ungdomar. Personalen har även hållit sig à jour med de olika trender och aktiviteter som är aktuella för att skapa ett intressant program för målgruppen.

Under sommaren arrangerade förvaltningen många kurser och aktiviteter för barn mellan 6 och 15 år som syftade till att stimulera fysisk aktivitet och att ha roligt. Ett samarbete med den lokala föreningen SubSurfers Högdalen möjliggjorde för barn och ungdomar att prova på skateboard vilket var mycket uppskattat av deltagarna. Varje lördagskväll under sommaren arrangerades peladafotboll i Liseberg och blev väldigt välbesökt.

För att möjliggöra för hemmavarande barn att komma utanför det egna närområdet och uppleva skärgården genomfördes dagkollo för barn och ungdomar 10-17 år. Bussar utgick från Östberga, Dalen och Hagsätra till Simpvik. Många olika aktiviteter i form av dans,

fotboll, musikskapande, bad, uppträdanden och inomhusaktiviteter erbjöds. En ny del av verksamheten bestod i att Stockholmspolisens simförening var på plats och erbjöd simträning.

Förvaltningen har anställt en fritidslots som haft i uppdrag att skapa aktiviteter och forum för ungdomar samt att skapa intresse för detta bland inaktiva flickor och pojkar 13-17 år.

Prioriterade områden för uppdraget har varit Rågsved och Hagsätra där behoven bedömts som störst. Förvaltningen har även samverkat med Idrottsförvaltningens koordinator som verkat för att skapa meningsfulla fritidsaktiviteter för flickor och för ungdomar med funktionsnedsättning i stadsdelsområdet. Stockholmsidrottens projektledare som arbetat för att starta fler föreningar i Rågsved har även varit en del av den samverkansgruppen.

Samverkan har bland annat lett till att aktiviteter i form av dans, självförsvar och boxning arrangerats för flickor och pojkar i stadsdelsområdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	83,6 %	85,7 %	81,4 %	80,28 %	80 %	78 %	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat samt tillgängligt utbud av aktiviteter som främjar rörelse, motion och hälsa

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar utvecklar förståelse för vikten av att värna om en god hälsa samt utövar fysiska aktiviteter.

Möjligheterna till spontanidrott för både kvinnor och män är goda i stadsdelsområdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel som tycker att det finns goda möjligheter till spontanidrott i stadsdelsområdet.	77 %			81 %	80 %		2017
Analys I medborgarundersökningen finns utfall uppdelat på män och kvinnor men dessa fält saknas i ILS. Utfallet för kvinnor är 79% och utfallet för män är 75%. Förvaltningen har under året, inom ramarna för LUP, påbörjat ett samarbete med Idrottsförvaltningen för att skapa jämställda, attraktiva och trygga motionsplatser. Förhoppningen är att detta arbete ska kunna bidra till förbättrade förutsättningar för att utöva spontanidrott inom stadsdelsområdet.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen kommer under året utreda behovet av en ny parkourpark i stadsdelsområdet. Om behovet finns så kommer förvaltningen att utse en lämplig plats för byggnation.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: "Flickor och pojkar, kvinnor och män i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat samt tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter"

För att vidareutveckla verksamheternas arbete med kultur har förvaltningens kultursekreterare under året lett ett nätverk bestående av förskolornas och öppna förskolans kulturombud.

Förskolorna har erbjudit barnen kulturupplevelser och skapande aktiviteter, såsom besök på teater, opera, konstföreläsningar samt högläsning och egna dramatiseringar med hjälp av musik och bilder. En del förskolor har arbetat med fotoprojekt där barnen fått ta egna bilder och visat dem i barngruppen. Utifrån kulturombudens önskemål har förvaltningens samordning lagt särskilt fokus på att skapa kulturupplevelser för de yngre barngrupperna.

Under hösten har alla öppna förskolor erbjudit sång- och rytmikstund med professionella kulturaktörer. Eftersom föräldrar med tvillingar har svårare att ta sig iväg på kulturella evenemang har en teaterföreläsning erbjudits inom ramen för tvillinggruppens program på Sturebys verksamhet. Öppna förskolans medarbetare har fått fortbildning inom rytmik, dans och sång av Ensemble Yria för att inom samtliga verksamheter utveckla sång- och rytmikstunderna.

Under sommaren erbjöds ett brett kulturellt program riktat mot främst barn och ungdomar 6-15 år. Parklekarna hade många framträdanden av cirkusartister, clownar och musikanter. Besökarna hade även möjlighet att engagera sig i teater, målning och dans.

Fritidsgårdarna och parklekarna har uppmärksammat och skapat aktiviteter kring både svenska och utländska högtider. Högdalens fritidsgård hade en gårdsfest under sommaren där såväl barn som vuxna deltog och de lokala artisterna Kaliffa samt Ibbe uppträdde.

Under hösten anordnades en ljusfest i Östberga utifrån ett initiativ från en boende med engagemang i föreningen Östbergaodlarna. Förvaltningens verksamheter och föreningen genomförde tillsammans med boende i området ett ljuståg med påföljande samling på fritidsgården för alla åldrar. Ljuståget lockade ett brett åldersspann och var anpassat för att ge möjlighet för personer med nedsatt rörelseförmåga att delta.

Som ett led i att få generationsgränser att överskridas har Stureby öppna förskola förlagt en gemensam fika- och sångstund på äldreboendet Stureby Sjukhem. Detta har varit mycket uppskattat hos både barn, föräldrar och de äldre.

Utifrån uppdraget kring finska som förvaltningsområde har finskspråkiga barn och föräldrar erbjudits finsk öppen förskola varje tisdag eftermiddag under året. Finsk kultur, finska språket och finska barnsånger har varit i fokus under träffarna där flera generationer finländare mötts under ledning av en finstalande musikutbildad förskollärare.

I samverkan med Farsta och Skarpnäck stadsdelsförvaltningar samt Sverigefinska föreningen i Stockholm har en öppen caféverksamhet anordnats för finstalande äldre månadsvis. Caféerna ger en möjlighet att ta del av finsk kultur, musik och få samtala på finska samt information om äldreomsorgsfrågor på finska.

För att i större utsträckning erbjuda flickor och pojkar som inte besöker fritidsgårdarna meningsfulla fritidsaktiviteter har förvaltningen samverkat med biblioteken. Under skolloven har bland annat teater och yoga samt en mycket uppskattat robotverkstad erbjudits.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	80 %	81 %	80 %	46,12 %	80 %	73 %	2017

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män i Enskede-Årsta-Vantör möter ett varierat samt tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män tar del av samt utövar kultur i olika former.

Alla förskolor erbjuder barnen professionella kulturupplevelser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Bedömningen görs utifrån att indikatorerna avseende måltidsstunden, delaktighet och antal personal hos hemtjänsttagare uppfylls delvis.

Resultatet avser alla personer som fått vård- och omsorgsboende beviljat från stadsdelsnämnden, oberoende av vilken regiform den enskilde väljer. Alla enheter inom förvaltningens eget drivna verksamheter kommer att analysera resultaten och genomföra åtgärder för bättre resultat under 2018. I samband med avtalsuppföljningar följer förvaltningen upp hur entreprenören planerar för att nöjdheten ska öka.

För effektivare resursanvändning och högre kvalitet har förvaltningen under året påbörjat arbete med vårdplanering via webb. Genom arbetssättet kan ett möte med biståndshandläggare ske snabbare, leda till en tryggare utskrivning och förkorta sjukhusvistelsen. För handläggarna frigörs därmed tid för bland annat hembesök och dokumentation. Projektet genomförs i samarbete med landstinget. Utvecklingsarbete kvarstår när det gäller tekniska förutsättningar hos vissa sjukhusavdelningar. Metoden ska utvärderas ur ett brukarperspektiv.

Möjlighet till utevistelse och promenader har permanentats och erbjudits alla äldre över 85 år, utan biståndsbeslut. Deltagandet har varit lågt vilket kan bero på svårigheter att få kontaktuppgifter till målgruppen. De som deltagit har varit positiva.

Utifrån uppdraget med finska som förvaltningsområde har boende med svensk-finsk språkinriktning startat på Enskede nya servicehus. Det finns nu tio anställda som pratar finska och två finstalande har under året flyttat in. Intresset för verksamheten har varit stort.

Årsta hemtjänst deltagit i stadens projekt Smarta lås där sex olika leverantörstester i en testmiljö på Kungliga tekniska högskolan (KTH).

De regelbundna måltidsobservationer som genomförts inom förvaltningens vård- och omsorgsboenden under året visar att kvaliteten vid måltidssituationen har utvecklats. Även tillgången till aktiviteter har förbättrats.

En processhandledare arbetar med att öka delaktigheten i samband med att genomförandeplaner upprättas för den enskilde. Inom hemtjänsten har förvaltningen påbörjat en övergång till så kallade ”rambeslut” som innebär att den äldre får ett ökat inflytande över planeringen av sin hemtjänst. Biståndshandläggarna har under året fått utbildning i det nya arbetssättet som införts från december 2017.

De hemtjänstenheter som drivs i egen regi kommer att arbeta för att antalet personer en brukare möter ska minska.

Utvecklingsbehov finns till exempel när det gäller egenkontroller och dokumentation. Resultatet baseras på tre avtalsuppföljningar och totalt 34 verksamhetsuppföljningar som genomförts inom äldreomsorgen under 2017.

Andelen trygga och nöjda brukare har under året ökat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen 	69 %				72 %	71 %	2017
Analys Vård- och omsorgsboenden i egen regi utvecklar måltidssituationer genom regelbundna måltidsobservationer.							
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen 	78 %				84 %	84 %	2017
Analys Inom egen regi arbetar en processhandledare kontinuerligt med att öka delaktigheten i samband med att genomförandeplaner upprättas för den enskilde.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende 	63 %				55 %	55 %	2017
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen 	89 %				83 %	83 %	2017
  Andelen nöjda omsorgstagare i äldreomsorgen 	85 %				84 %	84 %	2017
  Antal personal en hemtjänstagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	11				10	Max 10 personer	2017
Analys Hemtjänstenheter som drivs i egen regi kommer fortlöpande att arbeta för att antalet personer en brukare möter ska minska.							

Nämndmål:

Kvinnor och män upplever god livskvalitet

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Kvinnor och män är nöjda med sin omsorg.

Kvinnor och män är trygga i sitt boende.

Kvinnor och män har inflytande samt kan påverka sin vardag.

Kvinnor och män erbjuds sociala mötesplatser med aktiviteter som främjar social gemenskap, hälsa samt välbefinnande.

Kvinnor och män får en jämställd äldreomsorg.

Kvinnor och män erbjuds en vällagad samt näringsriktig kost.

Analys

De öppna sociala mötesplatserna har erbjudit äldre förebyggande och hälsofrämjande insatser med syfte att främja social gemenskap, goda matvanor och fysisk träning. Dagsutflykter och bussresor har erbjudits. Sammanlagt har 12 bussresor erbjudits, varav fem i samverkan med ideella föreningar, och sammanlagt har 236 personer deltagit, flest kvinnor. Deltagarna har tyckt att utflykterna var trevliga och välordnade. Föreningarna har uppgett att de vill fortsätta samverka i nuvarande former. Under höstens hälsovecka erbjöds besökare bland annat att prova ben- och muskelstyrka, göra balanstest, föreläsning kring medicinska hjälpmedel, introduktion till yoga och servering av nyttigt mellanmål. De olika aktiviteterna var mycket

uppskattade av besökarna. 270 par broddar delades också ut, 177 till kvinnor och 93 till män, vilket uppskattades.

För att skapa trivsel, stimulans och främja social gemenskap med mera har egen regis verksamheter under året erbjudit verksamheter såsom hemtjänstenheternas sommarfika i närområdet, med stöd av feriearbetande ungdomar, restaurangbesök med middag på Kostenheten för boende i några servicehus, besökshund och vårdhund på särskilda boenden och dvärghöns på Enskededalens servicehus under sommaren. Aktiviteterna har varit välbesökta och uppskattade samt bidragit till att knyta nya kontakter. Arbetet med hundar i verksamheten bedöms ha bidragit positivt till de boendes välbefinnande.

För att öka möjligheterna till gemenskap och aktiviteter för boende i Stureby vård- och omsorgsboende har ett projekt inletts i samarbete med KI. Gemensamma utrymmen har inventerats för att undersöka hur de kan göras mer stimulerande och användbara för de boende. Projektet, som fortsätter under 2018, har lett till en kompetensutveckling av medarbetarna när det gäller miljöns betydelse för trivsel och stimulans.

Förvaltningen har utrett möjligheten till nya lokaler för Kostenheten i samverkan med Micasa. Under hösten påbörjades en fördjupad studie med fokus på lokalernas utformning.

Samverkan med landstinget kring personer med demenssjukdom har förbättrats under året, vilket är en viktig framgångsfaktor i arbetet med målgruppen. Inom projekt ”Multiprofessionellt arbetssätt med inriktning mot personer med demenssjukdom” har samverkansmöten på ledningsnivå och med övrig vårdpersonal genomförts.

Samordningen av Rosens och Solgårdens demensdagvård har gett ökad kvalitet genom större möjlighet till aktiviteter i små grupper och ett utökat utbud av aktiviteter att välja mellan.

Flera satsningar har genomförts under året för att öka kompetens och kvalitet inom förvaltningens demensvård. Samtliga medarbetare inom fem enheter inom äldreomsorgen har deltagit i ett pilotprojekt via Demenscentrum för höjd demenskompetens, som lett till enheterna, som först ut i Sverige, certifierats med kvalitetsmärkningen stjärnmärkt demenskompetens. Deltagarnas upplevelse av utbildningen är att den lett till ökad trygghet och säkerhet i arbetet med de äldre samt att de hittat nya arbetssätt. Åtta Silviasyster inom vård- och omsorgsboenden har under året påbörjat utbildning till Silviasyster, via stadens kompetensutvecklingssatsning (KUS).

Inom hemtjänst och servicehus har det under året startats upp ytterligare ett demensteam och det finns nu nio demensteam i förvaltningen. Även ett palliativt team har startats för att öka kvaliteten kring vård i livets slutskede. Anhöriga har varit mycket nöjda med det stöd och den omvårdnad deras anhöriga har fått under den sista tiden.

Kompetensutveckling har genomförts för 154 hemtjänstpersonal i vardagsrehabiliterande förhållningssätt. Utbildningen har gett en ökad förståelse och kompetens kring att bemötandet är viktigt för att brukaren ska kunna samt vilja vara delaktiga i utförandet av insatser.

De kommunala hemtjänstutförarna har effektiviserat handhavandet av kontakttelefon för brukare och anhöriga genom att endast ha ett särskilt telefonnummer till verksamheten. Tillgängligheten har även utökats genom möjligheten att ta kontakt via funktionsbrevlåda. Resultat i brukarenkäter visar på förbättrat resultat på frågan ”Jag upplever att jag kan komma i kontakt med hemtjänsten”.

Kostenheten har i samråd med dietisten identifierat utvecklingsområden gällande kost och kvalitet för brukarna, vilket lett till utbildningar i mellanmål samt konsistensanpassad kost genomförts för kostombud under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel kvinnor och män som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	88 %	100 %	79 %		91 %		2017
Analys Indikatorn bygger på beställarenheten äldres egen brukarundersökning. Beställarenheten fortsätter prioritera ett gott bemötande i sitt arbete.							
 ♀ Andel nöjda omsorgstagare med hemtjänstinsatser	90,1 %	86	92		85 %		2017
 ♀ Andel omsorgstagare med hemtjänstinsatser som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs	86,63 %	86 %	86 %		84 %		2017
 ♀ Andel omsorgstagare på vård- och omsorgsboende och servicehus som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs	71,2 %	76	35		84 %		2017
Analys Verksamheterna kommer att förtydliga kontaktmännens uppdrag i arbetet med genomförandeplaner och förbättra kommunikationen med brukaren kring hur hjälpen ska utföras.							
 ♀ Andelen nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden och servicehus	78,21 %	78	42		84 %		2017
Analys De enheter som inte når upp till egen regis årsmål kommer att göra en fördjupad analys av resultatet och därefter utveckla verksamheten.							
 ♀ Andelen trygga omsorgstagare med hemtjänstinsatser	92,15 %	89	92		80 %		2017
 ♀ Andelen trygga omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden och servicehus	84,26 %	85	36		83 %		2017
 ♀ Antal besökare i genomsnitt per vecka, på de tio öppna sociala mötesplatser för äldre.	413	86	327		280		2017
 Antal som deltagit på informationstillfällen som anordnas inom de öppna mötesplatserna					300		2017
Analys Inga informationstillfällen har genomförts på grund av att erforderliga adresslistor inte levererats från stadsledningskontoret. Informationstillfällen kommer att arrangeras 2018.							
 ♀ Antal över 80 år som tackat ja till erbjudande					10		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
om hembesök							
Analys Inga erbjudanden om hembesök har gjorts, på grund av att det inte varit möjligt att få listor på personer 80 år och äldre, som inte är aktuella för insatser från äldreomsorgen. Förvaltningen kommer att påbörja arbetet så snart listor finns tillgängliga.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Hemtjänstenheter inom Avdelning egen regi ska utveckla möjligheten för brukarna att enkelt få kontakt med personal och verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Samtlig hemtjänstpersonal ska utbildas i vardagsrehabiliterande förhållningssätt. Medel har beviljats från stadens kompetensutvecklingssatsning.	2017-01-01	2017-12-31	
 Särskilda boendeformer inom Avdelning egen regi ska förbättra trivsamenheten i de gemensamma utrymmena.	2017-01-01	2017-12-31	
 Särskilda boendeformer inom Avdelning egen regi ska utföra måltidsobservation 2 ggr/år.	2017-01-01	2017-12-31	
 Utbildning av Silvia-systrar ska påbörjas fr om september 2017 enligt medel från stadens kompetensutvecklingssatsning.	2017-09-04	2017-12-31	
 Utökning med två biståndshandläggare inom äldreomsorgen	2017-01-01	2017-12-31	
 Äldreomsorgsenheter inom Avdelning egen regi ska arbeta utifrån ett salutogent/ rehabiliterande förhållningssätt i syfte att förbättra folkhälsan.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål samt mål för verksamhetsområdena. Förvaltningen arbetar aktivt med miljöfrågor och bedömningen är att inriktningsmålet uppfylls helt.

Kommunfullmäktiges mål "*Energianvändningen är hållbar*" uppfylls delvis.

Genom energibesparande åtgärder, bland annat tack vare klimatinvesteringsmedel har gamla vitvaror bytts ut till mer energieffektiva produkter. I och med omfattande nybyggnation av lokaler har behovet av energi ökat under året.

Kommunfullmäktiges mål "*Transporter i Stockholm är miljöanpassade*" uppfylls helt.

Förvaltningen har arbetat med att tillgängliggöra vägar och trygga platser för att fler ska cykla och promenera. För resor och transporter i tjänsten har förvaltningen tillämpat resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning*" uppfylls helt.

Nämnden har fått klimatinvesteringsmedel till fler anläggningar för att klara av de allt vanligare skyfallen. Nya stadsodlingar har tillkommit och två blomsterängar har anlagts, finansierade av klimatinvesteringsmedel. Förvaltningen har medverkat i arbetsgrupper för att ta fram gränser och föreskrifter till föreslagna naturreservat i Årstaskogen, Rågsveds friområde samt Hagsätra.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholms kretslopp är resurseffektiva*" uppfylls delvis.

Förvaltningen har gjort en kartläggning av förskolor som inte sorterar matavfall och vilka förutsättningar som finns för att införa sortering. Förvaltningen bedömer att konkreta åtgärder kan utföras under 2018 för att uppnå målen.

Kommunfullmäktiges mål "*Stockholms miljö är giftfri*" uppfylls helt.

Alla förskolor har nått nivå 1 i kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola och arbetet har fortsatt för att nå nivå 2. Förvaltningen beviljades under året medel för större åtgärder för att byta ut inventarier och material.

Under året har förvaltningen implementerat stadens system Chemsoft, för att rapportera uppgifter om utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen till kemikaliecentrum.

Kommunfullmäktiges mål "*Inomhusmiljön i Stockholm är sund*" uppfylls helt.

Förvaltningen har bevakat att förskolor som föreslås i planprocesser har goda förutsättningar avseende buller-, ljus och ljudförhållanden. Utifrån den kommande utbyggnationen av förskolor har förvaltningen, tillsammans med SISAB, genomfört studiebesök på deras konceptförskolor, för att bland annat utvärdera inomhusmiljön.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis.

Nämndmål: "Förvaltningens verksamheter bedrivs med en tydlig miljömedvetenhet och en låg energikonsumtion"

Nämnden har sökt och erhållit klimatinvesteringsmedel med syfte att minska energiförbrukningen. Under året har gammal belysning och vitvaror bytts ut till mer energieffektiva produkter inom Avdelning förskola och Avdelning egen regi. En minskning av den årliga energianvändningen på cirka 506 tusen kWh beräknas ha gjorts. Stadsdelsområdet genomgår en expansiv fas vilket leder till ett ökat energibehov och gör det svårt att nå årsmålet.

Förvaltningen har under året varit en aktiv part i de olika stadsbyggnadsprocesser som pågått och verkat för en hållbar stadsutveckling, såsom att skapa förutsättningar för en effektiv och tillgänglig kollektivtrafik samt väl fungerande gång- och cykelinfrastruktur. Förvaltningen har även verkat för klimatsmart byggande i olika planeringsprocesser och bland annat lyft fram att de nya förskolor som planeras bör byggas i trä.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Köpt energi (GWh)	2,821 GWh			2,694 GWh	2,148 GWh	1835 GWh	2017
Analys Eftersom målet är definierat som total mängd köpt energi, och inte per kvadratmeter, är det svårt för växande förvaltningar att uppnå målet, även om energibesparande åtgärder utförs.							

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter bedrivs med entydlig miljömedvetenhet och en låg energikonsumtion

Uppfylls helt

Förväntat resultat

Minskad energikonsumtion.

Belysningen i stadsdelsområdets parkmiljöer är energieffektiva.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Energisparande åtgärder ska vidtas, exempelvis genom att stänga av energi i lokaler och rum som inte används, energieffektivisera t ex genom att byta till lågenergilampor, ledbelysning samt installera närvarostyrning om det är möjligt.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen genomför ett fortlöpande arbete med att uppgradera	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
till ledbelysning i stadsdelsområdets parker.			
 Förvaltningen kommer samla in de mätningar som görs för Stockholm gällande medeltemperatur, medelvind och nivån på Saltsjön. Uppgifterna kommer att tillkännages.	2017-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningen kommer utreda de egna utsläppen av växthusgaser. Utifrån underlaget kan vi se och påverka hur våra utsläpp av växthusgaser förändras, för att säkerställa att de minskar.	2017-01-01	2019-12-31	
 I verksamhetslokalerna ska det finnas energieffektiva vitvaror.	2017-01-01	2018-12-31	
 Löpande översyn görs för de bilar vars avtal löper ut för att se om de kan ersättas med elbilar.	2017-01-01	2019-12-31	
 Vid beställning av ny- och ombyggnation inom förskola och äldreboende ska krav på klimatsmart byggande och förnybar energi ställas. Strävan ska vara att bygga plusenergihus.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: "Verksamhetens transporter genomförs på ett hållbart sätt"

För att fler invånare ska välja att cykla eller gå, i stället för åka bil, har förvaltningen under året arbetat för att göra platser trygga och för att göra gång- och cykelvägar tillgängliga. För detta har klimatinvesteringsmedel sökts och erhållits. Arbeta med trygghetsröjningar och undanröjande av hinder på vägarna har pågått under hela året.

Förvaltningen har under året tillämpat resepolicy, från Klimat- och miljöhandlingsplanen, för miljövänliga resor i tjänsten. Resepolicy innebär att resor ska ske utifrån följande prioriteringsordning; gå, cykla, resa kollektivt och åka bil. Om det är nödvändigt att åka bil ska resor planeras för att möjliggöra samåkning. Bedömningen är att informationsarbetet med resepolicy behöver intensifieras under 2018.

Nämndmål:

Verksamhetens transporter genomförs på ett hållbart sätt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Alla resor och transporter i förvaltningens regi genomförs på ett hållbart sätt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel dubbdäck	0				0 %		2017
 Andel elbilar	17,5				15 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100				100 %		2017
 Andel miljöbränsle i stadens miljöbilar	91				90 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla medarbetare ska tillämpa Förvaltningens resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten.	2017-01-01	2019-12-31	
 E85-bilar och fordonsgasbilar ska tankas med det miljöbränsle de är avsedda för	2017-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningen ska kontrollera att cykelbanor på parkmark är snöröjda, sandsopade och har bra underlag.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen utvecklar ett tydligt och användarvänligt bokningssystem för cyklar och elcyklar.	2017-01-01	2017-12-31	
 Samverka med trafiknämnden om investeringar och reinvesteringar gällande pendelstråk för cykling	2017-01-01	2018-12-31	
 Utveckla arbetet med samordnade transporter mellan förvaltningens verksamhetsområden.	2017-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: "Förvaltningens verksamheter bidrar till en hållbar mark- och vattenanvändning"

Nämnden har sökt och erhållit klimatinvesteringsmedel till fler LOD-anläggningar (lokalt omhändertagande av dagvatten) för att klara av de alltmer förekommande skyfallen.

Förvaltningen har anlagt två LOD-anläggningar under året, en i Årsta och en i Högdalen.

Under året har förvaltningen medverkat i arbetsgrupper för att ta fram gränser och föreskrifter till tre föreslagna naturreservat, Årtaskogen, Rågsveds friområde samt Hagsätra.

Flera stadsodlingar har tillkommit inom stadsdelsområdet, en vid Östberga torg, en i Stamparken, en i Bandängen och en i Årsta. Dessutom har den befintliga stadsodlingen i Årsta utökats. Broschyren med information om stadsodling har uppdaterats för att tillgodose tillgänglighetsaspekten.

Förvaltningen har spridit information om möjligheter att starta stadsodlingar vid möten och sammankomster, bland annat på Parkernas dag, vid samrådsmötet i Östberga samt på Rågsvedsdagen.

I avvaktan att Årstafältets koloniförenings nya område på Årstafältet färdigställs, under 2018, har förvaltningen tillhandahållit en förvaringsplats, där de kan förvara växter.

Två blomsterängar har anlagts och finansierats med klimatinvesteringsmedel, en i Högdalen och en i Enskede.

Nämndmål:

Förvaltningens verksamheter bidrar till en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Ekosystemtjänster i stadsdelsområdets parkmiljöer stärks.

Ekosystemkartläggning tillämpas i planprocesser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En plan för förvaltningens fortsatta arbete med ekosystemtjänster tas fram under året.	2017-01-01	2018-12-31	
 För att bidra till att en god status ska kunna uppnås i stadens vattenförekomster föreslår stadsdelsförvaltningen i framtagningskedan av detaljplaner att man tillämpar Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen ska aktivt arbeta med information riktad mot invånare om möjligheter till stadsodling, för att öka förekomsten av stadsodlingar i stadsdelsområdets offentliga miljöer.	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen ska undersöka möjligheterna till trädplantering i samband med större ombyggnationer av parkmiljöer.	2017-01-01	2019-12-31	
 I samband med förslag till ny bebyggelse som medför intrång i grön- och vattenområden, ska grönkompensation med likvärdig funktion i närområdet begäras.	2017-01-01	2019-12-31	
 I samband med nybyggnation ska nyplantering av träd föreslås som grönkompensation, där det är relevant.	2017-01-01	2019-12-31	
 När gallring utförs och vid fällning av träd i parker ska det planteras ett nytt träd för varje fällt träd på en lämplig plats i stadsdelen.	2017-01-01	2019-12-31	
 Sly som röjs ska i möjligaste mån ligga kvar i naturmark.	2017-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: "De naturliga kretsloppen stärks inom stadsdelsområdet"

Ett utvecklingsområde som under året har identifierats är behovet av att kartlägga och motivera fler verksamheter att sortera matavfall. Förvaltningen har utifrån det, tillsammans med Stockholm Vatten, kartlagt vilka förskolor som inte sorterar matavfall och samtidigt undersökt vilka förutsättningar dessa har för att införa matavfallssortering. Utifrån det underlaget bedömer förvaltningen att konkreta åtgärder kan utföras under 2018 för att uppnå uppsatta mål.

Utformning och placering av återvinningsstationer i offentliga miljöer har utretts och upphandling pågår.

Nämndmål:

De naturliga kretsloppen stärks inom stadsdelsområdet.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Avfallshanteringen är resurseffektiv.

Stadsdelsområdets parkmiljöer utformas för att stärka de naturliga kretsloppen såsom dagvattenhantering.

Stadsdelsområdets parkmiljöer erbjuder goda förutsättningar för boende och besökare att återvinna avfall.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	64,9 %			69,3 %	80 %		2017
Analys Uppgifterna är hämtade från Stockholm Vatten och Avfall. Statistiken är inte fullständig då den inte omfattar hämtställen där andra än stadsdelsförvaltningen står för abonnemanget, såsom bostadsrättsföreningar och andra fastighetsägare. Förvaltningen kommer att kartlägga vilka verksamheter som detta gäller för att få en mer rättvisande bild över hur många enheter som i praktiken sorterar ut sitt matavfall för biologisk behandling. En bidragande faktor till att utfallet har sjunkit något från 2016 är att förvaltningen har lämnat lokaler som haft hämtning av matavfall.							
 Antal förskolor som utrustas med återvinningsstation under 2017.	2				2		2017
 Antal parker som utrustas med återvinningsstation under 2017.	1				1		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Aktuella brukaravtal redovisas årligen för stadsdelsnämnden. Avtalen redovisas separat i kategorierna stadsodling och grönyteskötsel.	2017-01-01	2019-12-31	
 Alla förvaltningens verksamheter ska sortera ut sitt matavfall till biologisk behandling	2017-01-01	2019-12-31	
 De enheter som ännu inte sorterar ut matavfall ska kontakta Stockholm Vatten och påbörja utredning om förutsättningar.	2017-01-01	2019-12-31	
 De förskolor som inte har rätt förutsättningar för att samla in matavfall i kärl ska tillsammans med fastighetsägarna undersöka möjligheten att installera matavfallskvarn.	2017-01-01	2019-12-31	
 Farligt avfall ska sorteras ut och lämnas så att det blir miljöriktigt omhändertaget.	2017-01-01	2019-12-31	
 Förbrukningen av engångsprodukter ska minska och	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
flergångsprodukter (ex glas) och förnyelsebara material ska öka.			
 Förvaltningen ska undersöka hur återvinning fungerar i olika verksamheter och lokaler.	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen ska vid inköp av varor och tjänster planera för att minska uppkomsten av avfall, ex undvika onödiga förpackningar, emballage samt engångsmaterial och minska matsvinn genom planerade måltidsinköp.	2017-01-01	2019-12-31	
 Grovsopor ska i större omfattning än idag sorteras för material- eller energiåtervinning.	2017-01-01	2017-12-31	
 Pappersförbrukningen ska minska.	2017-01-01	2017-12-31	
 Produkter och inventarier som inte längre används inom verksamheten ska så långt det är möjligt återanvändas. Det kan ex vara möbler textilier eller liknande.	2017-01-01	2018-12-31	
 Riskavfall ska hanteras enligt föreskrifter.	2017-01-01	2019-12-31	
 Schaktmassor ska återanvändas för att undvika uttag av outnyttjade naturresurser och minska transportbehovet av schaktmassor.	2017-01-01	2019-12-31	
 Spillmaterial vid byggproduktion ska minimeras.	2017-01-01	2019-12-31	
 Vattenförbrukningen ska minska.	2017-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån det omfattande arbete som gjorts inom verksamheterna för att nå samtliga mål och att två av tre indikatorer, dessutom med väldigt höga målvärden, uppfylls helt.

Nämndmål: "Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta"

Alla förskolor har uppnått nivå 1 i kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola och följer fortsatt vägledningen för att uppnå nivå 2. I årets budget fick förvaltningen medel beviljat, 700 000 kr, för att kunna göra större åtgärder som att byta ut inventarier och material, till exempel madrasser och möbler.

Förvaltningen har under året implementerat stadens system Chemsoft. I systemet rapporteras uppgifter om utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen till kemikaliecentrum. Genom Chemsoft synliggörs produkter som behöver hanteras på ett särskilt sätt eller bytas ut. Alla förskolor har registrerat kemiska produkter i Chemsoft.

De enheter som har låg andel inköp av ekologiska livsmedel kommer att ges stöd för ökad måluppfyllelse.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på	100 %			100 %	100 %	95%	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola							
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			100 %	100 %	75%	2017
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	35,16			33,18	40 %	40%	2017
Analys Andelen ekologiska livsmedel varierar mellan olika enheter. De enheter som har låg andel kommer att kontaktas för stöd och vägledning.							

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andelen inköp av ekologiska livsmedel ökar.

Förskolorna arbetar aktivt med kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår	100 %				100 %		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla förskolor ska rensa bort varor och material som används i verksamheten inklusive köket som kan innehålla hälsofarliga kemikalier enligt vägledning som tas fram av kemikaliecentrum.	2017-01-01	2019-12-31	
 Alla verksamheter inventerar och dokumenterar sina märkningspliktiga kemiska produkter i en kemikalieförteckning.	2017-01-01	2019-12-31	
 Alla verksamheter ska årligen från 2017 rapportera uppgifter om utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen till kemikaliecentrum.	2017-01-01	2019-12-31	
 Alla verksamheter som anlitar entreprenörer som använder kemiska produkter ska ställa krav i upphandlingen på att entreprenören redovisar uppgifter om utfasningsämnen och	2017-01-01	2019-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
prioriterade riskminskningsämnen.			
 Alla verksamheter som har utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska arbeta aktivt för att minska dem.	2017-01-01	2019-12-31	
 Förekomsten av PVC-golv ska kartläggas.	2017-01-01	2019-12-31	
 Förvaltningen kommunicerar det egna kemikaliearbetet både internt och externt för att på detta sätt inspirera till att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier.	2017-01-01	2019-12-31	
 Inköp av ekologisk mat ska även eftersträvas vid upphandlingar av representation, catering och övriga inköp.	2017-01-01	2019-12-31	
 När tjänster och entreprenader upphandlas ska krav ställas på att miljöanpassade produkter ska användas.	2017-01-01	2019-12-31	
 Regelbunden städning ska säkerställas genom rutiner med korrekta metoder och kontinuerlig uppföljning av dessa.	2017-01-01	2019-12-31	
 Uppföljning av ställda miljökrav vid upphandlingar ska genomföras med stickprovskontroller.	2017-01-01	2019-12-31	
 Vid nybyggnation eller större ombyggnationer av befintlig verksamhet inom äldreboende och förskola ska frågan om tillagningskök alltid utredas. Strävan är att så många som möjligt ska ha tillgång till tillagningskök.	2017-01-01	2019-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: "Nämndens verksamheter har en god inomhusmiljö"

Förvaltningen har under året bevakat att förskolor som föreslås i olika planprocesser har goda förutsättningar avseende på buller-, ljus och ljudförhållanden.

Förvaltningen har under året, tillsammans med SISAB, genomfört studiebesök på deras konceptförskolor, som innehåller fem, sex eller åtta avdelningar, i två plan, för att bland annat utvärdera inomhusmiljön. Studiebesöken har gjorts utifrån att flera konceptförskolor planeras inom stadsdelsområdet och det är viktigt att i ett tidigt skede kartlägga utvecklingsområden. Ett utkast avseende utvecklingen av funktionsprogrammet har redovisats för den fackliga samverkansgruppen.

Nämndmål:

Nämndens verksamheter har en god inomhusmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

I planeringen av ut- och nybyggnation arbetar nämnden förebyggande med risker för störningar i inomhusmiljön.

Buller, dålig luftkvalitet och luktstörningar ses över.

Skyddsronder genomförs.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Det påbörjade arbetet med att ta fram ett funktionsprogram för förskolelokaler ska slutföras under 2018.	2017-01-01	2018-12-31	
	God ljudnivå ska upprätthållas vid verksamheter med hjälp av ex bordsskivor med ljuddämpande ytskikt, möbeltassar, bullerdämpande mattor, ljuddämpande väggfärg, takabsorbenter och skärmar.	2017-01-01	2019-12-31	
	Kontinuerlig uppföljning av aktuella ventilationskontroller (OVK) som utförs av fastighetsägaren för att säkerställa att förskolorna har en god luftkvalitet inomhus.	2017-01-01	2017-12-31	
	Skyddsronder med en uppföljande rond genomförs.	2017-01-01	2017-12-31	
	Vid om- och nybyggnation ska förvaltningen arbeta för att uppnå så god ljus- och ljudmiljö som möjligt.	2017-01-01	2019-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål samt mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att inriktningsmålet uppfylls helt.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en världsledande kunskapsregion"* uppfylls helt.

Förvaltningens verksamheter har under perioden tagit emot 241 studenter för verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Som en del i framtagandet av en handlingsplan för att öka andelen förskollärare har förvaltningen samverkat med OpenLab. Handlingsplanen har färdigställts under året.

Avdelning egen regi har fått ett hedersomnämmande för sin satsning på lärandemiljön för studenter. Priset delas ut av KI och kallas KLOK-priset. Avdelningen har också beviljats projektmedel för att tillsammans med akademier utveckla världens första så kallade "Verklighetslabb" för äldreomsorg på Stureby vård och omsorgsboende.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en företagsvänlig stad"* uppfylls helt.

Förvaltningen har under året genomfört en näringslivsmässa, med syftet att etablera en bättre kontakt med företagare i stadsdelsområdet.

Förvaltningen har under året förvaltningen kallat till två företagarråd uppdelat på områdena Årsta och Vantör.

Kommunfullmäktiges mål *"Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva"* uppfylls delvis.

Antalet hushåll som har försörjningsstöd minskar. Under året har kvinnor prioriterats och en särskild satsning påbörjats med ensamstående kvinnor i Rågsved.

Försörjningsstödet har under året fått Hedersomnämmande i Kvalitetsutmärkelsen för sitt arbete med Globenmodellen.

Kommunfullmäktiges mål *"I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet"* uppfylls helt.

Förvaltningen har arbetat kontinuerligt med att erbjuda kompetensutveckling för att utveckla verksamheterna och för högre måluppfyllnad.

Utbildningar, nätverksträffar, work-shops med mera har hållits för att fortsätta kompetensutvecklingen avseende jämställdhetsfrågor.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar"* uppfylls helt.

Förvaltningen redovisar inte någon avvikelse mot budget.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Förvaltningen har under året tagit emot 241 studenter för VFU inom Avdelning egen regi och Avdelning förskola samt inom individ- och familjeomsorgen och Beställaravdelningen.

För att utveckla medarbetarnas kompetenser i att observera och dokumentera små barns lärande samt utveckla modeller för dokumentation och utvärdering har två av förvaltningens förskolor ingått i forsknings- och utvecklingsprogrammet "Små barns lärande", som avslutade under våren. Satsningen har lett till en utveckling av och en ökad förståelse för uppdraget samt dess komplexitet. Spridningsarbetet har varit en utmaning utifrån att endast två förskolor per kommun/stadsdel fick delta.

Under hösten har forskningsprogrammet "Flerstämig undervisning i förskolan" planerats. Programmet omfattar att analysera förskolornas undervisning utifrån olika teorier, och är ett samarbete mellan Ifous och Malmö Höskola.

Avdelning förskola har under året samarbetat med OpenLab kring att öka andelen förskollärare. OpenLab är ett samarbete mellan akademier i Stockholm, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Länsstyrelsen Stockholm, som tar sig an olika samhällsutmaningar. En del av handlingsplanen för att öka andelen förskollärare är ett resultat av samarbetet med OpenLab. Handlingsplanen har färdigställts under året.

Förvaltningen anställde i juni en VFU-samordnare för att samordna och utveckla VFU för socionomstudenter. VFU-samordnaren har under året skapat kontakter med högskolorna och andra förvaltningars samordnare för att skapa ett bättre och mer enhetligt mottagande för studenter. VFU-samordnaren är en del av handlingsplanen för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare.

Försörjningsstödet har samarbetat med Linnéuniversitetet kring bland annat intervjua brukare kring om de förstår sin planering och vad de tycker om arbetet med Globenmodellen.

För att säkerställa en VFU med hög kvalitet anställde Avdelning egen regi en adjungerad klinisk adjunkt (AKA) i början av året. En överenskommelse har tecknats med KI om att ta emot studerande fysioterapeuter och arbetsterapeuter, totalt cirka 50 studenter per år.

Avdelning egen regi har fått ett hedersomnämmande inom KLOK-priset för sin satsning på lärandemiljön för studenter. Priset, som delas ut av KI, ges för ett gott ledarskap och en välorganiserad vård som främjar verksamhetsförlagd utbildning.

För att utveckla kärnverksamheten och främja trygghet, värdighet, delaktighet, aktivitet samt sociala relationer inom äldreomsorgen har förvaltningen samarbetat med akademier, stadens fastighetsbolag, vårdföretag, pensionärsföreningar, Regionala FOU- center med mera kring att utveckla världens första "Verklighetslabb". Avdelning egen regi beviljades under året fem miljoner kronor från Vinnova för att driva projektet på Stureby vård- och omsorgsboende. I september invigdes verklighetslabbet.

Under året avslutades de tre år långa projektet ICEC, interethnic coexistense in European cities, sitt projekt med syfte att utbyta erfarenheter i mångkulturella samhällen. De tre deltagande städerna var Stockholm, Amsterdam och Wien. Lärdomar från projektet är att det krävs uthållighet och systematik från kommuner samt offentliga aktörer för att skapa stabila, trygga och integrerade lokalsamhällen. Att skapa långsiktiga hållbara förändringar är inget

avgränsat projekt utan är ett ständigt pågående arbete som måste genomföras i samverkan med lokala civila aktörer. Samarbetsformer måste utvecklas mellan kommuner och det civila samhället och är en framgångsfaktor för välfungerande lokalsamhällen.

Nämndmål:

Förvaltningen vidareutvecklar samverkan med högskolor och universitet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Samverkan sker med högskolor och universitet.

Verksamheterna utvecklas utifrån forskning och evidensbaserade metoder.

Analys

Förvaltningen har under året fått en kommunförlagd handledarutbildning för VFU inom förskolan beviljad genom Stockholms universitet. Genom att utbilda fler handledare kan fler studenter tas emot.

För att bättre handleda studenter under VFU har 23 medarbetare inom Avdelning egen regi påbörjat en webbaserad handledarutbildning på 7,5 högskolepoäng, på distans. Deltagarna i utbildningen upplever att de genom utbildningen fått bättre förutsättningar att handleda studenter och omvårdnadspersonal samt att förstå sitt eget och kollegors lärande.

För att erbjuda praktikplatser för gymnasiestuderande inom vård- och omsorgsprogrammet har förvaltningen inlett samarbete med flera gymnasieskolor inom och utanför staden. Samarbetet har gett god struktur för planeringen av praktikperioden och handledarutbildning har erbjudits till personal. Samarbetet har även resulterat i nyanställningar.

I maj deltog 50 hälso- och sjukvårdspersonal i workshop om arbete i multiprofessionella team. Workshopen genomfördes tillsammans med läkarorganisationen för särskilda boendeformer. Deltagarna uppgav bland annat att de fått bättre insikt i värdet av att arbeta i team för att kunna arbeta personcentrerat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal högskolestudenter som bereds praktik och/eller utbildning inom förvaltningen.	241			161	270		2017
Analys Målet uppfylls delvis, och är en ökning med 80 studenter jämfört med föregående år.							

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: " Företag väljer att etablera sig i Enskede-Årsta-Vantör"

Förvaltningen har under året deltagit i möten, tillsammans med övriga stadsdelsförvaltningar, som Invest Stockholm har kallat till. Dessa möten har varit en plattform för att utbyta erfarenheter och kunskap om näringslivsfrågor.

En näringslivsmässa har genomförts under året för att etablera en bättre kontakt med företagare i stadsdelsområdet. Representanter från större stadsutvecklingsprojekt, Invest Stockholm och Företagsgrupperna Stockholm (FGS) deltog på eventet.

Dessutom har förvaltningen kallat till två möten med företagarrådet, varav ett genomfördes i Årsta och ett i Vantör. Näringslivsmässan och företagarråden med geografisk uppdelning följer den nya arbetsordning som beslutades under 2016.

Nämndmål:

Företag väljer att etablera sig i Enskede-Årsta-Vantör

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen har ett gott samarbete med Stockholm Business Region och de företagarföreningar samt privata utförare som finns i stadsdelsområdet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska stötta utvecklingen av Högdalens energi- och miljökluster.	2016-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen ska under året bjuda in Rågsveds centrumägare till ett närmare samarbete om utvecklingen i Rågsveds centrum samt närområdet	2017-01-01	2017-12-31	
 Kartlägga lokala näringslivets förutsättningar och analys av utvecklingsbehov	2017-01-01	2017-12-31	
 Undersökning av utvecklingsbehoven i företagarråderna i Högdalen, Snösätra och Årstafålet	2017-01-01	2017-12-31	
 Utveckla former för det lokala företagarrådet	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis, utifrån att målet om personer som har ett långvarigt beroende av försörjningsstöd inte uppfylls och att målen gällande Stockholmsjobb uppfylls delvis.

Antalet försörjningsstödsärenden har minskat under året, till stor del beroende på den goda konjunkturen på arbetsmarknaden och samarbetet med Jobbtorg som inneburit att personer som stått nära arbetsmarknaden haft förhållandevis korta bidragstider. I januari var 1 544 ärenden/hushåll aktuella på försörjningsstödsenheterna och mottagningen och i november 1 432 hushåll/ärenden. Av hushållen har under året cirka 45 % varit ensamstående kvinnor, cirka 41 % ensamstående män och cirka 14 % par. Könsfördelningen har varit i stort sett densamma som under föregående år. Cirka en fjärdedel av de aktuella ärendena har varit boende i Rågsved.

Gruppen unga vuxna, 18-29 år, minskade under början av året men har sedan ökat något. Ökningen består av ensamkommande ungdomar som studerar på gymnasiet och vars placeringar avslutats när de fyllt 18 år.

De som blir kvar i bidragsberoende har i regel omfattande svårigheter som försvårar anställning/självförsörjning. Kvinnor har svårare än män att komma ur ett långvarigt bidragsberoende, framförallt kvinnor med svaga kunskaper i svenska språket och ingen eller svag anknytning till arbetsmarknaden. Under året har kvinnor prioriterats och en särskild satsning påbörjats med ensamstående kvinnor i Rågsved. Trots förbättrade resultat uppfylls inte målet gällande personer med långvarigt bidragsberoende.

Försörjningsstödet har under året fått Hedersomnämmande i Kvalitetsutmärkelsen för arbetet med Globenmodellen. Som ett led i att digitalisera arbetet inom försörjningsstödet i staden finns nu Globenmodellen inlagd som ett handläggarstöd i stadens sociala datasystem Paraplyet.

Av de som haft kommunal visstidsanställning under perioden, så kallade Stockholmsjobb, har bland annat två medborgarvärdar "stadsdelsmammor" börjat med att ge samhällsinformation i sitt närområde. En uppföljning av resultaten av Stockholmsjobb under 2015 och 2016 visar att 22 av 30 personer inte längre är aktuella inom förvaltningen.

Målet gällande 50 % kvinnor som har OSA uppnås inte. Förklaringar kan vara att kvinnor i större omfattning beviljas Stockholmsjobb och att fler kvinnor än män saknar diagnos, vilket begränsar möjligheterna till att få OSA, som har ett uttalat rehabiliterande syfte. Av de 12 personer (sex kvinnor och sex män) som avslutat sin anställning inom Offentligt skyddat arbete (OSA) under året har fyra kvinnor och en man fått annan anställning, en kvinna och fyra män har fått sjukpenning eller A-kassa.

Försörjningsstödet har uppmärksammat att det finns fler arbetsmarknadsinsatser för män än för kvinnor, till exempel är vissa projekt på Arbetsförmedlingen kopplade till män, såsom etableringsprojektet i samarbete med EU, som satsar mycket på elektriker och byggbranschen. Vissa arbetsprövningar är också mer kopplade till män.

Förvaltningen har under året verkat för att öka antalet arbetsplatser med meningsfulla arbetsuppgifter för feriearbeten och Stockholmsjobb. Under sommaren erbjöds 1 288 ungdomar arbete och 1 106 ungdomar fick arbete. Bland annat arbetade tio feriearbetare med 124-festivalen i Rågsved, cirka 300 inom barnomsorgsverksamheter och drygt 200 inom

äldreomsorgen. Under höstlovet arbetade 128 ungdomar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen 	1,98 %	1,86 %	1,96 %	2,2 %	2 %	1,7 %	VB 2017
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare 	1,38 %	1,31 %	1,45 %	1,48 %	1,1 %	1,1 %	VB 2017
Analys De som blir kvar i bidragsberoende har i regel omfattande svårigheter som försvårar anställning/självförsörjning. Globenmodellen är ett viktigt verktyg i arbetet med de som har långa bidragstider.							
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb 	49 st	16 st	33 st	43 st	58 st	850 st	VB 2017
Analys Målet har inte uppfyllts bland annat beroende på att färre personer remitterats till anställning under hösten, än förväntat. Fler personer hade kunnat beredas anställning, om de hade remitterats.							
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar 	47 st	19 st	28 st	16 st	14 st	500 st	VB 2017
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	1 250			975	1 250 st	8 500 st	2017
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	84			70	85 st	900 st	VB 2017
Analys Förvaltningen har under året verkat för att öka antalet arbetsplatser och årets resultat är en ökning med 14 platser jämfört med föregående år, även om målet inte uppnås helt.							
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi 	1 250 st	629 st	621 st	934 st	1 250 st	8 500 st	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män som bor i Enskede-Årsta-Vantör ska vara eller bli självförsörjande

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd minskar.

Analys

För att ge stöd till studier eller arbete har Rågsved Community Centers (RCC) erbjudit coachande samtal och hjälp att skapa dagliga rutiner. RCC har under året haft 14 kvinnor och 32 män som saknat sysselsättning inskrivna. RCC har även länkat till Jobbtorg, hjälpt till med CV-skrivning och intervjuutbildning. Andelen kvinnor har ökat jämfört med tidigare år. I samverkan med Jobbtorg har RCC anordnat anhörigkvällar och möten för kvinnor utan arbete och studier. De inskrivna har i vissa fall fått egen anställning, börjat studera, fått praktik eller övergått till Jobbtorg.

RCC:s ordinarie lokal drabbades av vattenläcka vilket medfört att verksamheten under året bedrivits i tillfälliga, mindre ändamålsenliga lokaler. Detta har medfört svårigheter att nå målgruppen då verksamheten bygger på möjligheten till diskreta besök och samtal.

ÖCC har tillsammans med fältassistenter och andra samverkansaktörer arrangerat en Fritid- och framtidskväll i Östberga. Bland deltagarna fanns flera personer som bedömdes som särskilt viktiga att nå för att etablera positiv kontakt och tilltro till kommun och myndigheter.

Kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd har inte minskat i motsvarande omfattning som antal ärenden minskat. En åtgärdsplan har tagits fram under hösten för att kunna ha tätare ärendedragningar och mer kontroller av handläggningen, i syfte att säkerställa att rätt bidrag betalas ut.

Förklaringar till att målet gällande personer som blir självförsörjande inom processtödet (Globenmodellen) delvis uppfylls tros vara dels att personerna har komplex problematik som gör att det sociala förändringsarbetet tar lång tid, dels att flera av dem kan vara i behov av kontakt med psykiatri, för att göra neuropsykiatriska utredningar och komma vidare mot självförsörjning. Till psykiatri är det långa köer. Fler förväntas bli självförsörjande under 2018.

En förklaring till att målet gällande personer som har en förändringsplan inom Globenmodellen uppfylls delvis är att en del brukare inte klarar av att samarbeta kring en förändringsplan på grund av psykisk ohälsa. Samarbetet med Linnéuniversitetet visar att samverkan är en framgångsfaktor i komplexa ärenden. I ärenden där en Samordnad Individuell Planering (SIP) görs (med externa samverkansparter) blir planeringen mer tydlig för brukaren än vad förändringsplanen är. Ett utvecklingsområde kan vara att ersätta förändringsplanen med SIP.

Efter sommaren gjordes en satsning med att prioritera fler kvinnor i Globenmodellen. Kvinnorna har nu kartlagts men ännu inte kommit längre i processen mot självförsörjning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel kvinnor med OSA-anställning	31 %			39 %	50 %		2017
Analys En förklaring till att målet inte uppnås kan vara att kvinnor i större omfattning beviljas Stockholmsjobb.							
 Andel män med OSA-anställning	76 %			61 %	50 %		2017
  Andel personer inom processtödet som blir	25 %	35 %	19 %		28 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
självförsörjande							
Analys Förklaringar till att målet inte uppnås kan vara att personernas komplexa problematik innebär att det sociala förändringsarbetet tar lång tid och att flera av dem kan behöva kontakt med psykiatri, för att komma vidare mot självförsörjning.							
  Andel personer inom processtödet som har en förändringsplan.	48,24 %	50 %	47,06 %		50 %		VB 2017
Analys En förklaring till att målet inte uppnås helt kan vara att en del brukare inte klarar av att samarbeta kring en förändringsplan på grund av psykisk ohälsa.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Anställa medborgarvårdare i socialt utsatta områden	2017-01-01	2017-12-31	
 Kartlägga gruppen personer som har försörjningsstöd i Rågsved	2017-01-01	2017-12-31	
 Om möjligt bidra till att arbetsintegrerade sociala företag bildas	2017-01-01	2017-12-31	
 Ökat mottagande av feriearbetare på skollov	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Förvaltningens kompetensutveckling av personal har under året bland annat omfattat satsningar på nya medarbetare, såsom utbildning i autism, ADHD, demens, våld i nära relationer, bemötande, juridiska frågor, dokumentation - utvärdering - resultat (DUR), riksfärdtjänst. och jämställdhetsutbildningar med mera. Utbildningar i Signs of safety och motiverande samtal (MI) är löpande kompetensutvecklingssatsningar inom både myndighetsutövning och utförarverksamheter som också pågått under året.

Samtliga cheferna har erbjudits kompetensutveckling i rehabilitering, MindView, introduktion för nyanställda, arbetsrätt i praktiken, Lisa självservice , grundläggande arbetsmiljö och jobba-i-stan kurser.

För att fortsätta kompetensutvecklingen i jämställdhetsfrågor har utbildningar, nätverksträffar, work-shops med mera hållits.

Medarbetare inom förskolan har uppmuntrats att söka till barnskötarutbildning och förskolläraryrket.

Skyddsombuden har erbjudits den återkommande utbildningen med inriktning mot tidiga insatser, förebyggande hälsoarbete och vikten av att göra rehabiliteringsutredningar för snabb återgång i arbete. Utbildningen genomfördes vid flera tillfällen under våren och är gemensam för skyddsombud samt chefer.

Under året har 24 skyddsombud och chefer tillsammans gått grundutbildning i rehabilitering "från Risk till Frisk". 26 skyddsombud och chefer har gått fortsättningsutbildningen.

Nämndmål:

Medarbetarna i förvaltningen erbjuds möjlighet till kompetensutveckling

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

All tillsvidareanställd personal har adekvat utbildning för sin tjänst.

Kompetensutveckling och möjliga karriärvägar erbjuds i förvaltningen.

Analys

Förskolecheferna har under året påbörjat kompetensutveckling, Ledarskap i digitaliseringens tid, genom Lin Education.

En kartläggning av kompetensutvecklingsbehov hos barnskötarna har gjorts under året. Det har framkommit behov av fördjupning och kunskapshöjande insatser kring kärnuppgifterna både för barnskötare och förskollärare. Förvaltningen har också identifierat ett behov av att stärka och fördjupa yrkesspråket hos en del medarbetare, vilket kommer att göras under kommande år.

Kockarna inom förskolan har fått en utbildning i kostdatasystemet Matilda. Utbildningen har även gett ökade kunskaper om näringsbehov och att näringsberäkna en matsedel.

Medarbetare är med och utvecklar projekt inom staden, såsom Initial bedömning (IB) och Förutsättningar inför arbete (FIA), digital förnyelse samt modernisering av sociala system inom socialtjänsten.

Medarbetare har deltagit i EU-projekt genom utbildningar såsom Språkombudsutbildning, IT i vård och omsorg, Cirkelledarutbildning och utbildning för DigIt-ombud. 100 medarbetare tilldelats webblicenser, vilka omfattar 7-10 timmars grundläggande datautbildning.

Heldagarsutbildningar har genomförts för sjuksköterskor med fokus på deras uppdrag och ansvar samt för arbetsterapeuter och fysioterapeuter. 40 medarbetare genomgått bas- eller fördjupningsutbildning till undersköterska via Äldreförvaltningen.

Ett utvecklingsområde som framkommit är att hitta former för att återkoppla från föreläsningar eller utbildningar, till varandra i arbetsgrupperna, för att fler ska kunna ta del av kunskaperna.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: " Nämndens resurser utnyttjas effektivt"

Resultatet per sista december visar för hela nämndens verksamhetsområde en budget i balans efter resultatöverföringar. Före resultatöverföringar redovisas ett underskott om 9,6 mnkr och efter resultatöverföringar är överskottet 0,2 mnkr. Sammantaget minskar resultatfonden med 9,8 mnkr och 44,2 mnkr överförs till resultatfonden för 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,99 %			99,89 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100,4 %			99,5 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			0 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Nämndens resurser utnyttjas effektivt

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Verksamheten bedrivs inom budgetramen.

Befintliga resurser används optimalt och invånarna får största möjliga nytta för sina skattepengar.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål samt mål för verksamhetsområdena. Förvaltningens bedömning är att inriktningsmålet uppfylls helt.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika"*, uppfylls helt.

Alla enheter har individbaserad statistik uppdelad på kvinnor och män. Flera enheter har under året påbörjat och några har genomfört jämställdhetsanalyser av olika verksamhetsprocesser.

Förvaltningen har under året deltagit i "Modellkommuner". Enheterna inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri har deltagit i det våldsförebyggande programmet V.I.P. (Viktig Intressant Person), inom arbetet med "Modellkommuner".

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor"*, uppfylls delvis.

Frågor kring närvaro av arbetsledning har varit aktuell under året. Flera enheter har förstärkts med biträdande enhetschefer, för högre chefsnärvaro.

Vid årets medarbetarundersökning har delindexen "Jämställdhet" och att "Rekommendera arbetsplatsen" ökat något och förvaltningen har högre delindex jämfört med snittet i staden när det gäller att "Rekommendera arbetsplatsen".

Förvaltningens sjukfrånvaro minskar.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fri från diskriminering"*, uppfylls delvis.

Ungdomsmottagningen har tilldelats RFSL's guldstjärna "för en fantastisk insats för Stockholms bögcommunity".

Missbruksvården har under året genomgått stadens utbildning i HBTQ och normkritik samt erhållit en HBTQ-diplomering.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention"*, uppfylls helt.

Förvaltningen har under året gjort en kartläggning av enhetschefers kunskaper om barnkonventionen och barns rättigheter.

Flickor och pojkar som varit aktuella för utredning har kommit till tals i mycket hög utsträckning.

Funktionshinderinspektörernas granskning visar att barn kommit till tals i nästan alla ärenden där handläggare inom myndighetsutövning funktionsnedsättning och socialpsykiatri träffat barnet.

Fullmäktiges mål *"Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld"*, uppfylls helt.

Förvaltningen genomförde under året en temadag om hedersrelaterat våld och könsstämpning tillsammans med Utbildningsförvaltningen.

Relationsvåldscentrum Sydost (RVCS) har under året gett stöd och behandling till våldsutsatta och våldsutövare. En forskare har under året granskat RVCS verksamhet och intervjuat våldsutövare samt medarbetare.

Förvaltningens Relationsvåldsteam (RVT) har under året omorganiserats och tillhör från och med september Individ och familjeomsorgens vuxnas mottagningsfunktion. Färre personer har sökt stöd och hjälp hos förvaltningen på grund av våld i nära relation jämfört med förra året.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en tillgänglig stad för alla"*, uppfylls helt.

Förvaltningen har under året haft en utbildning om tillgänglighet i offentliga miljöer och lokaler samt anordnat en halvdags föreläsning om tillgänglighet för chefer, utredare, pensionärsråd, råd för funktionshinderfrågor och för politiker.

Kommunfullmäktiges mål *"Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande"*, uppfylls helt.

Medborgarkontoret öppnade under sommaren.

Under våren anställdes en inkluderingslots med uppdraget att bland annat vara länken till nyanlända. Två "stadsdelsmammor" började sitt arbete under sommaren.

Genom att delta i arbetet kring 124-festivalen i Rågsved fick ungdomar inflytande i förvaltningens arbete för att skapa en meningsfull fritid för ungdomar.

Kommunfullmäktiges mål *"Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning"* uppfylls helt.

Under perioden har förvaltningen inte gjort några upphandlingar där det varit relevant att ställa krav utifrån miljöhänsyn och sociala hänsyn.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls.

Förvaltningens jämställdhetsarbete handlar om att flickor och pojkar, kvinnor och män, ska få ta del av kommunens resurser likvärdigt och kunna påverka samhället samt sina egna liv och att förvaltningens verksamheter uppnår lika resultat för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Förvaltningen har under året deltagit, som en av tolv stadsdelsförvaltningar/kommuner, i "Modellkommuner" via Sveriges kommuner och landsting (SKL). "Modellkommuner" innebär att utveckla det systematiska arbetet med jämställdhetsintegrering genom att benchmarka en annan kommun. Förvaltningen benchmarkar Eskilstuna kommun genom en handlingsplan som ska garantera ett jämställdhetsperspektiv i hela styrkedjan. Enheterna inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri har deltagit i det våldsförebyggande programmet V.I.P. (Viktig Intressant Person), inom arbetet med "Modellkommuner". Syftet är att förebygga våld i nära relationer för personer med intellektuella/psykiska funktionsvariationer. Förvaltningen har utsetts till modellstadsdel för arbetet med V.I.P. för andra

stadsdelsförvaltningar i staden.

Arbetet har under året fortsatt med att utveckla det strategiska chefsnätverket för enhetschefer kopplat till jämställdhetsintegrering. Syftet med nätverket är att fungera som stöd utifrån uppföljning och vilka arbetssätt som bör utvecklas för att systematisera jämställdhetsarbetet. Fyra obligatoriska jämställdhetsanalysverkstäderna har erbjudits avdelningar kring frågeställningen "Vem får vad på lika villkor?"

En utbildningsdag om Hedersrelaterat våld och förtryck anordnades i samarbete med Utbildningsförvaltningen för chefer inom förskolan, grundskolan, gymnasiet, fritiden, socialtjänsten, socialpsykiatri samt omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen genomförde under året en spridningskonferens tillsammans med Skarpnäck- och Farsta stadsdelsförvaltningar samt Arbetsmarknadsförvaltningen. Olika utmaningar och konkreta förbättringsarbeten beskrevs. Utvärderingen visade på att deltagarna fick idéer och konkreta verktyg till sina respektive verksamheter.

Ett arbetsmaterial för arbetsplatsträffar, som riktar sig till alla enheter, har tagits fram under året.

Under året har förvaltningen genomfört jämställdhetsanalyser för att synliggöra likvärdigt bemötande och om resurser fördelas på lika villkor. Flera resultat visar på ojämställda mönster.

Avdelning förskola

Genom utbildningen, sju timmar om jämställt bemötande i förskolan, har medvetenheten om jämställdhet i förskolorna stärkts. Granskningar av externa konsulter har visat att en utveckling skett av det jämställda bemötandet men ojämställda mönster har också synliggjorts. Förskolorna har själva genomfört observationer och filminspelningar som visat på skillnader i förhållningssätt samt bemötande av flickor och pojkar. Bland annat har det framkommit att flickor håller sig närmare förskolepersonalen och får större ansvar samt hjälper till mer. Pojkar omförhandlar vid uppmaningar och tillsägelser samt får höra sitt namn oftare. Analyser som gjorts enligt analysmodellen sjuan har också påvisat skillnader i bemötande.

Avdelning kultur, fritid och demokrati

Fältgruppen har under hösten deltagit i förvaltningens kompetenssatsning för att göra jämställdhetsanalyser. Könsuppdelad statistik har tagits fram och analyser har visat att fältverksamheten har mer kontakt med pojkar än med flickor. Skillnader i det stöd som ges har också framkommit. Pojkarna får i högre utsträckning indirekt stöd genom bland annat föräldrakontakter medan flickorna i högre utsträckning får direkt stöd i form av stödsamtal. Djupare analyser kommer att göras kommande år. Det har även framkommit att fältgruppen inte fördelar sina resurser jämt mellan flickor och pojkar. Utifrån det ska fältgruppen utveckla och prova andra arbetssätt för ett mer jämställt resursutnyttjande. .

Individ och familjeomsorgen barn och unga

Det inkommer fler anmälningar och inleds fler utredningar avseende pojkar än flickor. Avdelningens aktuella ärenden gäller cirka 40 % flickor och 60 % pojkar.

Utifrån frågeställningen "Får flickor och pojkar resurser på lika villkor" har avdelningen

granskat alla externa placeringar under året. Granskningen visar att mer resurser spenderas på pojkar, inom varje insatskategori. Både totala kostnader och genomsnittliga kostnader per individ är större för pojkar än för flickor. Fördelningen av vårddygnet har varit 40 % för flickor och 60 % för pojkar. Kostnaden för vård under året har fördelats på 35 % för flickor och 65 % för pojkar. Djupare analys av resultaten för att förklara skillnaderna kommer att göras kommande år.

Framgångsfaktorer i arbete har varit bland annat obligatoriska mötestillfällen och uppgifter att ta fram statistik vilket gett en bra systematik i arbetet.

Individ och familjeomsorgen vuxna

Utifrån frågeställningen "Fördelas våra insatser jämnt mellan kvinnor och män" har missbruksvården gjort en analys av fördelningen av insatser vilket visat att resurserna fördelats ojämnt, 16 % har gått till kvinnor och 84 % till män. Arbetet fortsätter med en större undersökning kommande år.

Utifrån frågeställningen "Bemöter vi våra brukare jämnt" har försörjningsstödet gjort observationer av bemötande med stöd av externa konsulter. Observationerna visade överlag ett gott bemötande och stort engagemang hos handläggarna, men också att kvinnor med utländsk härkomst och bristfälliga kunskaper i svenska språket fick färre frågor och följdfrågor, kortare tid vid möten och handläggarna hälsade olika på kvinnor och män. Resultat inom försörjningsstödet visar också att färre kvinnor än män blir självförsörjande och svårast har kvinnor med bristfälliga kunskaper i svenska och liten förankring på arbetsmarknaden att bli självförsörjande. Utifrån det gjordes under året en handlingsplan för hela avdelningen för ett jämnt bemötande, med utbildningar, framtagande av checklistor, interaktiva övningar med mera.

Beställaravdelningen

Utifrån två frågeställningar; "Finns det skillnader i kostnad för de insatser i form av stöd och service som flickor/kvinnor och pojkar/män får" samt "Finns det skillnader i kostnad mellan flickor/kvinnor och pojkar/män vid lika insats" har avdelningen analyserat kostnader per individ uppdelat på kön, ålder, verksamhetsområde/insats och regiform. Samtliga insatser som har kostnader ingår i den ekonomiska analysen och delar av resultatet har analyserats utifrån en könskonsekvensanalys. Gällande boende enligt LSS för män/pojkar och Hem för vård och boende (HVB) inom socialpsykiatrien visade det sig att dessa pojkar/män utöver autism och utvecklingsstörning även har diagnos beteendestörning med utåtagerande som följd, vilket gör att personen behöver dubbel bemanning delar av dygnet, vilket i sig är kostnadsdrivande. Utifrån skillnaderna har verksamheten sett över de insatser och kostnader som särskilt avviker

En jämställdhetsbudgetanalys har också genomförts av kostnader per individ, uppdelat på kön, ålder och insats för personer med funktionsnedsättning samt inom socialpsykiatrien. Analysen visar att ekonomiska resurser inte fördelas jämnt mellan könen. Gällande personer med funktionsnedsättning visar analysen att den genomsnittliga kostnaden för de flesta insatserna är betydligt högre för pojkar/män än för flickor/kvinnor. Undantag är insatserna boendestöd och bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen (SoL). Inom socialpsykiatrien är bilden mer otydlig. För vissa insatser är genomsnittskostnaden högre för kvinnor än för män.

Möjliga orsaker till den sneda fördelningen av kostnader kan vara ansökan, diagnos, underlag,

urval, sociala faktorer eller graden av funktionsnedsättning. Det är betydligt fler män/pojkar som diagnostiseras med diagnoser som ger dem rätt till insatser via LSS. Men det går inte att utesluta att interna metoder för utredning och biståndshandläggarnas kompetens har betydelse. Förvaltningen har därför tagit fram en checklista och arbetar med att säkerställa jämställd biståndsbedömning genom den standardiserade metoden DUR, för att på sikt säkerställa en jämställd biståndsbedömning.

Avdelning egen regi

Utifrån frågeställningen ”Föreligger det skillnader i genomförandet av insatsen för kvinnor och män, samt gällande aktivitetserbjudande och tilldelning av resurser” har avdelningen gjort analyser. Resultatet visade att fler kvinnor än män varit med i gruppaktiviteter inom daglig verksamhet och att män deltagit mer i enskilda aktiviteter. Enskilda aktiviteter inom kategorin ”Friskvård”, som analysen fokuserade på, är mer resurskrävande i form av personalåtgång än gruppaktiviteter. Analysen utifrån det är att kvinnor inte tilldelats lika mycket resurser som män inom friskvård. En erfarenhet som kan dras utifrån resultatet är att det behöver säkerställas hur brukarens tillfrågas om vilket innehåll hen vill ha i sin dagliga verksamhet.

Resultaten visar också att män inom Förebyggande verksamheten i mindre utsträckning kommer till aktiviteter som syftar till att ökat välbefinnande. Verksamheten har sett över vilka aktiviteter som erbjuds och vad som lockar män till verksamhetens aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män får ett jämställt bemötande, en jämställd myndighetsutövning samt jämställt stöd och omsorg.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Medarbetarna känner till förvaltningens lokala handlingsplan för jämställdhet.

Alla verksamheter har individbaserad statistik och genomför könskonsekvens-jämställdhetsanalyser.

Målen uppnås med lika goda resultat för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Analys

För att öka andelen män i öppna förskolans verksamhet startades under hösten en pappagrupp på Högdalens öppna förskola i samverkan med föreningen Män.

På öppna förskolorna i Rågsved och i Östberga har andelen pappor ökat även om det fortfarande är övervägande mammor som besöker verksamheterna, vilket beror på att fler mammor än pappor är hemma med små barn i områdena. Arbetet med att få fler pappor till öppna förskolorna i Östberga och Rågsved fortsätter genom att erbjuda aktiviteter som är intressanta för båda könen och genom att arbeta med jämställt bemötande.

Fritidsgårdarna besöks fortfarande av övervägande pojkar. Ett viktigt fokusområde för fritidsgårdarna har under året varit att anpassa verksamheten för att nå fler flickor och det arbetet fortsätter kommande år. Till exempel har flera fritidsgårdar under året haft öppet även på eftermiddagar vilket lockat fler flickor. Högdalens fritidsgård har under eftermiddagarna diskuterat och synliggjort normer kopplade till maskulinitet och våld genom Machofabriken gruppvverksamhet.

Utifrån den strategiska utvecklingsplanen för fritidsgårdarna ska bland annat bemötandet av flickor respektive pojkar studeras och kartläggas.

En jämställdhetsintegrering av Globenmodellen har påbörjats under året. Bland annat ska statistik kunna tas fram avseende hur kvinnor och män handläggs, beviljas bistånd och blir självförsörjande. Utifrån att fler män än kvinnor blir självförsörjande har frågan väckts om insatserna som erbjuds fungerar bättre för män.

Sjuan har använts för att bland annat göra en analys av om handläggarna inom missbruksvården i samma omfattning frågar båda könen om eventuellt föräldraskap. Arbetet har lett till en positiv utveckling och utredningarna har blivit tydligare avseende både föräldraskap och barnperspektiv. En analys har också påbörjats av arbetet med bostadslösa. En mall för struktur på ärendedragningar, bland annat utifrån jämställdhetsperspektiv, har också tagits fram.

En jämställdhetsanalys har gjorts inom Vantörs kommunala hemtjänst kring varför kvinnor var mer nöjda över måltidssituationerna än män, genom att intervjua kvinnor och män. Alla uppgav att om kontaktmannen gav måltidshjälpen eller om brukaren sedan tidigare kände personalen spelade detta stor roll för nöjdheten. En avgörande faktor, oavsett om det var kvinnor eller män, var om maten serverades på ett aptitligt sätt.

Avdelning egen regi har, i samarbete mellan förvaltningens jämställdhetsstrateg och en fokusgrupp bestående av representanter från olika verksamheter, tagit fram ett arbetsmaterial som syftar till att utgöra stöd för cheferna i att diskutera bemötande utifrån ett jämställdhetsperspektiv i olika forum. En film baserad på ett antal scener, med fiktiva samtal mellan brukare och personal, togs fram i samband med en jämställdhetsutbildning under hösten för att skapa diskussioner kring jämställdhet inom verksamheterna. Filmen är integrerad i jämställdhetsmaterialet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som arbetar med myndighetsutövning som har en checklista för jämställda beslut.	66,67 %				75 %		2017
Analys Utifrån analyser som gjorts under året har flera checklistor tagits fram.							
 Andel könsuppdelade indikatorer av samtliga indikatorer	64,76 %				50 %		2017
 Andelen enheter som har individbaserad statistik uppdelat på kvinnor och män	100 %				100 %		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla enheter har jämställdhet som en punkt på dagordningen på APT eller forum med liknande mötesfrekvens.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Förvaltningen arrangerar en spridningskonferens med kollegialt lärande tillsammans med Skarpnäck och Farsta stadsdelsförvaltningar.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Förvaltningen ska utreda om det finns möjlighet att tillsammans med Kulturförvaltningen och Stadsarkivet utveckla ett koncept för jämställdhetsvandringar i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Förvaltningen utreder möjligheterna till jämställdhetsbudgetering.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Verksamheterna genomför könskonsekvensanalyser utifrån den individbaserade statistik som tas fram.	2017-04-03	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Att målet uppfylls delvis beror framförallt på att indikatorerna gällande sjukfrånvaron uppfylls delvis, trots förbättrade resultat avseende den långa sjukfrånvaron.

Nämndmål: "Nämndens arbetsplatser har goda arbetsvillkor"

Frågor kring närvaro av arbetsledning har varit aktuella under perioden, delvis beroende på många nya medarbetare. Andra aktuella frågor har varit medarbetarnas motivation, upplevelse av styrning, kommunikation, förväntningar på sig själva och arbetsbelastning. Flera enheter har förstärkts med biträdande enhetschefer vilket bidragit till mer närvarande chefer.

Introduktion

Vid nyrekrytering har cheferna tillämpat kompetensbaserad rekrytering.

En arbetsgrupp har under året arbetat med utveckling av förvaltningens introduktion för nyanställda. Arbetsgruppen har följt utvecklingen av det stadsgemensamma digitala introduktionsmaterial, som lanserats under perioden. Arbetet har bland annat omfattat en samarbetsyta för introduktion, där publicering på intranätet beräknas bli klart första kvartalet 2018.

Resultat och analys medarbetarundersökning

Förvaltningens resultat i medarbetarundersökningen är oförändrat jämfört med föregående mätning 2015 för index "Bra arbetsgivare" och "Psykosocial miljö", där resultatet ligger något lägre än snittet för staden. Delindexen "Jämställdhet" och att "Rekommendera arbetsplatsen" har ökat något och förvaltningen har högre delindex jämfört med snittet i staden när det gäller att "Rekommendera arbetsplatsen". Delindex "Attraktiv arbetsgivare" har gått ner och där ligger förvaltningen lägre än snittet i staden.

Den externa personalomsättningen har minskat i förvaltningen total från (2016) 14,5 till (2017) 13,88 %. Alla avdelningar har minskat personalomsättningen förutom

Beställaravdelningen som hade en uppgång under våren, som avtog under hösten.

Friskvårdande och rehabiliterande arbete

Arbetet med att skapa en friskvårdande kultur har fortsatt under hela 2017 genom att erbjuda friskvårdssubventioner genom friskvårdsportalen, friskvårdstimma eller friskvårdsaktiviteter. Samtliga medarbetarna har erbjudits ersättning för utlägg för influensa vaccination under hösten.

Under 2017 (rullande 12 månader) har förvaltningens sjukfrånvaro minskat från 8,9 % till 8,46 %. Det är ett trendbrott då frånvaron tidigare ökat sedan 2014. Kortidssjukfrånvaron ligger på 2,5 %, för männen 2,05 % och för kvinnorna 2,57 %. Kortidssjukfrånvaron har under 2017 ökat med 0,05 procentenheter för männen och 0,07 procentenheter för kvinnorna.

Fem av sex avdelningar har sänkt sin sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron varierar dock mellan enheterna. Avdelning egen regi och Individ och familjeomsorgen vuxna har minskat sjukfrånvaron mest. Satsningen på en extra HR-resurs har gett bra resultat inom Avdelning egen regi. Lägst sjukfrånvaro har Individ och familjeomsorgen barn och unga.

Avdelning förskolan har börjat ett projekt där tre förskolors chefer varje månad fått regelbundet, systematiserat stöd från en HR-konsult. Medarbetare som behövt särskilt stöd i rehabiliteringsprocessen har identifierats. En HR-konsult har även varit ute på 16 verksamheters APT och föreläst om arbetshälsa samt informerat om Försäkringskassans rehabiliteringskedja.

30 medarbetare inom Avdelning egen regi har under året gått ett utvecklingsprogram i medarbetarskap, ”Att leda sig själv”. Syftet har varit att ta reda på om det kan vara ett bra verktyg för att öka frisknärvaron. Fokus i programmet har varit att ge medarbetarna inspiration och verktyg för att använda mer av sin potential samt på så sätt kunna bidra till gott samarbetsklimat och lära sig att bättre klara av balansen mellan arbete samt fritid. Utvärderingen visar att deltagarna utvecklat sin förståelse för kollegor och allas olikheter, att de blivit bättre på att lyssna och kommunicera, fått en ökad känsla av tillhörighet i sin arbetsgrupp.

Fyra utvecklingsgrupper med fokus på rehabiliteringsfrågor har startats under hösten med 34 chefer från Avdelning egen regi, under ledning av en HR-konsult. Syftet med grupperna har varit att utbyta erfarenheter och lära av varandra samt få stöd och kunskap för att kunna genomföra sitt rehabiliteringsuppdrag, men även att nå ett gott resultat utifrån gott ledarskap.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen har under perioden gjort stora satsningar på kompetensutveckling. Medarbetare har även fått möjlighet och tid till reflektion samt deltagit i olika former av nätverk för kollegialt lärande.

En kompetensförsörjningsplan för 3 och 5 år har gjorts. I arbetet har följande aktiviteter ingått:

- Förvaltningens vision och fokusområden ska tydliggöras och kommuniceras externt på ett effektivt och enhetligt sätt.
- Förvaltningens chefer erbjuds två utbildningar i rekrytering, Workshops arrangeras i vissa delar av rekryteringsprocessen.
- Introduktionsprogrammet för nyanställda justeras och moderniseras under 2017.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex ♀	80	79	80		83	83	2017
  Index Bra arbetsgivare ♀	82				82	83	2017
  Index Psykosocial arbetsmiljö ♀	79				78	fastställs 2017	2017
  Sjukfrånvaro ♀	8,4 %	5,5 %	8,9 %	8,8 %	7,5 %	tas fram av nämnde n	VB 2017
Analys Den totala sjukfrånvaron (rullande 12 månader) har minskat fr.o.m. december 2016 t.o.m. december 2017 från 8,9 % till 8,4 %. Det är ett trendbrott då frånvaron tidigare ökat sedan 2014.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14 ♀	2,48 %	2,07 %	2,55 %	2,4 %	2,3 %	tas fram av nämnde n	VB 2017
Analys Den korta sjukfrånvaron har under året och har ökat något för både kvinnor och män. En tänkbar förklaring kan vara att den långvariga minskat, vilket kan ha påverkat den korta sjukfrånvaron t.ex. genom att personer som återgått till arbete efter lång sjukskrivning kan ha mer kort sjukfrånvaro. Djupare analys kommer att göras.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens arbetsplatser har goda arbetsvillkor

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Efterfrågade medarbetare kan rekryteras och behållas.

Frisknärvaron är hög och medarbetare samt chefer trivs på arbetsplatsen.

Goda resultat uppnås i medarbetarundersökningen, den psykosociala skyddsronen och i relevanta brukarundersökningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Den förvaltningsövergripande samarbetsytan för introduktion, på intranätet, aktualiseras och fullföljs.	2017-01-01	2017-12-31	
 Den lokala samverkansöverenskommelsen revideras.	2017-01-01	2017-12-31	
 Handlingsplanerna för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och biståndsbedömare följs upp och det medarbetarnära stödet utvärderas.	2017-01-01	2018-12-31	
 Kompetensbaserad rekrytering används som metod vid all rekrytering.	2017-01-01	2018-12-31	
 Stadens nya personalpolicy tas upp på APT och förankras på alla enheter.	2017-01-01	2018-12-31	
 Systematisk uppföljning av sjukfrånvaro på enhets- och avdelningsnivå sker varje månad.	2017-01-01	2018-12-31	
 Verksamheterna har introduktionsprogram för nyanställda	2017-01-01	2018-12-31	
 Verksamheternas arbete med att införa Arbetsmiljöverkets nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö följs upp.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Anledningen till att målet uppfylls delvis är att indikatorerna gällande diskriminering inte uppfylls helt. Förvaltningen har under året bedrivit ett omfattande arbete med bemötandefrågor. Målsättningen är att ingen ska svara i enkäter eller lämna klagomål om att de känt sig diskriminerade. Verksamheterna har därför i huvudsak satt årsmål på 100 %, även om det är svårt att uppnå. Resultaten visar ändå på goda och i huvudsak förbättrade resultat.

För att barnen ska få en förståelse för känslor och allas lika värde har några förskolor använt ”tio små böcker om vänskap” som underlag för diskussioner om känslor och allas lika värde. Genom lek och genom att barnen ges delaktighet och får inflytande tränas de att samarbeta, visa respekt för andra och får förståelse för ett demokratiskt förhållningssätt. Resultat har kunnat ses genom att barnen tröstat och hjälpt varandra.

För att skapa förståelse för olikheter har förskolorna uppmärksammat barnens olika kulturella ursprung bland annat genom att lära ut enstaka fraser på de modersmål som finns representerade i barngruppen.

Den kompetensutveckling personalen på Öppna förskolorna fått inom HBTQ-området har lett till en öppenhet och medvetenhet kring HBTQ-familjers tillvaro. De Öppna förskolorna besöks ofta av HBTQ-föräldrar som bor utanför stadsdelsområdet.

Utvärderingen från den samtalsgrupp som Ungdomsmottagningen hade under våren visade att det viktigaste för ungdomarna var att lära känna andra transpersoner och att ta del av kunskap

från någon som genomgått hela processen för en könskorrigering. Under hösten fanns inte tillräckligt underlag för att genomföra någon samtalsgrupp.

Ungdomsmottagningen har återigen tilldelats RFSL:s guldstjärna "för en fantastisk insats för Stockholms bögcommunity".

Försörjningsstödet arbete kring en studie/observationer av bemötande visade engagerade handläggare med god förmåga att skapa möten men också skillnader i bemötandet gällande kön, där kvinnor med bristfälliga kunskaper i svenska bland annat fick färre frågor. Handläggarna hälsade också på de kvinnorna på annat sätt än på männen. Parallellt med studien har en utbildningssatsning kring bland annat bemötande genomförts.

Medarbetarna som arbetar med missbruksfrågor har under året avslutat stadens utbildning i HBTQ och normkritik samt utformat och genomfört en handlingsplan som lett till HBTQ-diplomering av verksamheten. Arbeta har också påbörjats med att ta fram en gemensam värdegrund.

Ungas organisering

Inom ramen för uppdraget om Ungas organisering och Ortens organisatörer har tre grupper med totalt 18 ungdomar träffats regelbundet under hösten. Grupperna har bestått av flickor och pojkar 17-20 år och diskuterat maktfrågor samt gjort filmer om rasism och sexism. Utvärderingar har visat att deltagarna upplevde att deras egenmakt stärktes och att den egna medvetenheten i frågorna ökade.

Under året har flera flickor och pojkar engagerats i feriejobb som syftat till att studera jämställdhets- och trygghetsfrågor. Ungdomarna har bedrivit projekt under en gemensam frågeställning och fått möjlighet att presentera sina slutsatser och idéer för nämnd och förvaltning.

Utifrån förslag från en tidigare lokal ungdomskommission anordnades 124-festivalen i Rågsved. Projektet möjliggjorde för ferieungdomarna att tillsammans planera och organisera innehållet i festivalen, med jämnåriga som målgrupp.

I syfte att utröna hur ungdomar vill engagera sig i ett Ungdomsråd genomfördes i november en framtidsverkstad. Resultatet av workshopen visade att ungdomar är intresserade av samhällsfrågor på såväl lokal nivå som nationell nivå. Ungdomarna vill engagera sig i samhällsfrågor genom sitt deltagande via fritidsgårdar snarare än via en fast form så som ett Ungdomsråd skulle innebära.

Fältassistenter, personal från fritidsgårdarna och parklekarna, fritidslotsen samt tjänstepersoner på förvaltningen har under året genomgått en interaktiv utbildning framtagen av stadsledningskontoret om att stärka ungas egenmakt och inflytande. Medarbetarna valde att fördjupa sig i hur målgrupperna för fritidens verksamheter kan breddas och hur ungdomar som idag är underrepresenterade på gårdarna kan nås samt bli en del av verksamheten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	93 %			86 %	100 %	Öka	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys Resultatet har förbättrats och ingen har uppgett att de känt sig diskriminerade i sin dagverksamhet, sju % av de som besvarat enkäten har inte besvarat frågan.							
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	82 %			85 %	100 %	Öka	2017
Analys På grund av låg svarsfrekvens (45%) och liten skillnad mellan årsresultaten kan inte en relevant jämförelse mellan år göras. Förvaltningen arbetar aktivt med bemötandefrågor för att stävja en känsla av diskriminering.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	90 %			87 %	95 %	Öka	2017
Analys Resultatet är en förbättring jämfört med föregående år. Förvaltningen fortsätter att vidareutveckla arbetet med bemötandefrågor, för måluppfyllelse.							
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	96 %			96 %	100 %	Öka	2017
Analys I årets förskoleundersökning uppgav 1 % av vårdnadshavarna att de upplevde att de har diskriminerats i kontakt med förskolans verksamhet jämfört med 2 % föregående år. Den upplevda diskrimineringen är jämt fördelad mellan förskoleområdena och eventuella åtgärder tas fram av varje förskoleenhet.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Ska följas upp på enheterna			

Nämndmål:

Flickors och pojkars, kvinnors och mäns rätt till service, stöd, insatser och omsorg tillgodoses utifrån att de är lika värda samt har lika rättigheter.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män bemöts med respekt oavsett etnisk bakgrund samt ursprung, religion, funktionsvariation, ålder, sexuell läggning och könsidentitet.

Det stöd, omsorg och insatser som ges är fria från diskriminering.

Verksamheterna utarbetar metoder för att kartlägga och analysera diskriminering.

Verksamheterna ökar kunskaperna om antirasism och att arbeta icke-diskriminerande.

Analys

Alla förskolor har upprättat den årliga planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Alla chefer inom Avdelning förskola har under året fått en genomgång av avdelningens övergripande rutin vid befarad kränkande behandling. Rutinen förtydligar bland annat att en anmälan till huvudman ska göras vid misstanke om kränkande behandling och att alla anmälningar ska utredas av förskolechef. Rutinen kommer fortsättningsvis att gås igenom två gånger per år.

En kurator på Ungdomsmottagningen har under året skrivit en uppsats i ämnet ”Transpersoner går i psykoterapi” under sin steg 2-utbildning. Alla medarbetare på Ungdomsmottagningen har under året gått endagsutbildningen "Ung och trans".

Under sommaren deltog ungdomsmottagningen i Stockholm Pride ung för att bland annat presentera verksamheten och vad ungdomar kan få hjälp med.

Inom Individ och familjeomsorgen vuxna har ett förbättringsteam arbetat med frågor kring bemötande, brukardialog, information och kommunikation, bland annat utifrån behov hos brukarna av tydligare information om verksamheterna. Avdelningen har också genomfört utbildningssatsningar för alla medarbetare kring antirasism och normkritik samt bemötande. Utbildningarna har följts upp med enkäter som visade att medarbetarna bedömde att utbildningarna ökat deras kunskaper inom områdena och att frågorna behöver hållas levande hela tiden.

Några medarbetare inom Enheten för Socialpsykiatri har genomgått en utbildning i HBTQ och normkritiskt tänkande.

Enheterna inom Avdelning egen regi har i grupp arbetat med värdegrundsfrågor, mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunder. Exempelvis har medarbetare på gruppbofästäder reflekterat över bemötande och förhållningssätt genom workshops, metodhandledning samt speglade samtal.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	För att höja medvetandet om olika funktionsvariationer ska enheterna fortlöpande föra dialog om dessa frågor, inklusive lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder. Det ska vara möjligt för personer med funktionsvariation att komma ifråga för arbete inom förvaltningen. Förvaltningen ska aktivt arbeta för att öka antalet anställda med funktionsvariation. Detta kan ske genom riktad annonsering och utformande av tjänster	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: "Flickors och pojkars rättigheter enligt FN:s barnkonvention respekteras i förvaltningens verksamheter"

Förvaltningen under året gjort en kartläggning av enhetscheferers kunskaper om barnkonventionen och barns rättigheter, vilket utgjort en grund för kompetensutveckling inom området.

Flickor och pojkar som varit aktuella för utredning har kommit till tals i mycket hög utsträckning. Vid de enstaka tillfällen då de inte kommit till tals har det i regel berott på att barnet är för ungt alternativt har diagnoser som gjort att det inte varit möjligt. Den granskning som gjordes under året visade att 49 av 80 barn inte deltog vid uppföljning av en insats som de berördes av. Utifrån det resultatet är ett fortsatt utvecklingsområde att flickor och pojkar i större utsträckning ska vara delaktiga vid uppföljning av en insats som de berörs av.

En granskning som genomförts av funktionshinderinspektörerna visar att barnet har kommit till tals i nästan alla ärenden där handläggare inom myndighetsutövning funktionsnedsättning och socialpsykiatri träffat barnet. Barnets intressen och resurser framgår i majoriteten av ärendena och barnets eventuella önskemål framgår av många utredningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Flickors och pojkars rättigheter enligt FN:s barnkonvention respekteras i förvaltningens verksamheter.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Flickor och pojkar i förskolan är delaktiga samt har reellt inflytande på verksamhetens innehåll.

Flickors och pojkars åsikter samt behov ska särskilt beaktas vid utredning, genomförande och uppföljning av insatser som barnet berörs av.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Barnkonsekvensanalys genomförs i barnutredningar.	95,24 %	94,55 %	96 %		100 %		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Översyn av omhändertaganden kring barn och unga.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt. Att färre personer som utsatts för våld i nära relation är kända av socialtjänsten än målvärdet bedöms inte vara grund för annan bedömning.

I enlighet med det samverkansavtal om kompetensutveckling som förvaltningen har tillsammans med Utbildningsförvaltningen genomfördes under hösten en temadag om hedersrelaterat våld och könsstypning. På temadagen deltog bland annat chefer från förvaltningens verksamheter, politiker, rektorer från grundskolan och gymnasium i stadsdelsområdet samt chefer från fristående förskolor i stadsdelsområdet. Syftet var att öka kunskapen om samt lära sig uppmärksamma barn och unga som är utsatta för eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck eller könsstypning.

Relationsvåldscentrum Sydost (RVCS) har under året gett stöd och behandling till 186 våldsutsatta, 184 kvinnor och 2 män. Antalet våldsutövare som varit aktuella inom RVC har under året varit 103, varav 2 var kvinnor, och de har fått behandling enskilt eller i grupp. Antalet personer som fått stöd och behandling under året har ökat jämfört med 2016. Enligt den brukarundersökning som 16 våldsutövare svarade på uppgav samtliga att behandlingen hjälpt dem bra eller mycket bra när det gäller att inte använda våld i nära relation. Det är ett litet underlag och en självskattning varför resultatet bör tolkas med viss försiktighet.

Förvaltningens Relationsvåldsteam (RVT) vars uppdrag är att utreda akut behov av skydd och stöd vid våld i nära relation har under året omorganiserats och tillhör från och med september Individ och familjeomsorgens vuxnas mottagning. RVT har i och med omorganisationen fått helt nya medarbetare. Förutom att ge akut stöd till behövande och göra en genomlysning av aktuella ärenden har arbetet efter omorganisationen handlat om introduktion, utforma inriktningen av arbetet riktat till brukarna, påbörja en kompetensutvecklingssatsning av de nya medarbetarna, samt planera för informationsinsatser inom förvaltningen kommande år.

Antalet personer som sökt stöd via RVT har varit något lägre än förra året. Under årets senare del har flera långa placeringar på skyddade boende avslutats och brukarna har gått vidare till andra planeringar avseende boende och sysselsättning. Vid årets början var ärendemängden 140 personer och i slutet av året 73 personer.

Individ och familjeomsorgen vuxna har under året haft löpande satsningar på utbildning "Våld i nära relation" och i FREDA-kortfrågor för att i samband med utredning kunna ställa frågor om våld i nära relation, i de fall frågor om våld inte ställs i de utredningsverktyg som används inom verksamheterna. Försörjningsstödet har under året börjat följa upp att frågor om våld ställs i samband med att förändringsplaner inom Globenmodellen görs.

Enheterna inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri har deltagit i det våldsförebyggande programmet V.I.P. (Viktig Intressant Person), inom arbetet med "Modellkommuner". Syftet är att förebygga våld i nära relationer för personer med intellektuella/psykiska funktionsvariationer. Fem personer har utbildats till gruppledare och under hösten startades de första två samtalsgrupperna. Deltagarna har bland annat uttryckt att det varit intressant och angeläget att delta. Gruppledarna bedömer att samtalsgrupperna varit viktiga för deltagarna och att det finns ett stort behov av att arbeta vidare utifrån metoden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Ärsmål	KF:s ärsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	50				50 %	Tas fram av nämnden	2017
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	50 %				50 %	Tas fram av nämnden	2017
   Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	192 st			344 st	210 st	tas fram av nämnden	2017
Analys Antalet personer som sökt stöd på grund av våldsutsatthet har minskat under året, orsaken till det är okänd. Det går inte att göra någon värdering av minskningen.							

Nämndmål:

Kvinnor och män som bor i stadsdelsområdet är inte rädda för att utsättas för våld i nära relation.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Allmänheten får information om vart de kan vända sig vid våld i nära relation.

Det finns kunskap inom förvaltningens verksamheter för att kunna identifiera risk för våld i nära relation, utreda behov och erbjuda insatser.

Flickor och pojkar, kvinnor och män, som utsätts för våld i nära relation får de insatser de har rätt till samt behov av.

Kvinnor och män som utövar våld får insatser så att våldet upphör.

Våldet upphör i de familjer som har stöd av socialtjänsten för våld i nära relation.

Analys

Under året har cirka 120 medarbetare inom förskolorna fått en föreläsning om hedersrelaterat våld och våld i nära relationer.

En forskare från Stockholms universitet har granskat RVCS verksamhet och intervjuat fem våldsutövare samt medarbetare. Utifrån rapporten går det inte att bedöma om behandlingen gett resultat eller vad i behandlingen som eventuellt gett resultat. En förklaring till ett lyckat resultat kan också vara att personen fått insikt i sin problematik och påbörjat ett eget förändringsarbete. Cirka en tredjedel av personerna genomgår hela behandlingen och en behandlingsserie tar i genomsnitt sju månader. De som deltagit i forskningen är eniga om att behandlarna varit kompetenta. Utvecklingsområden som framkom var ickevåldsgrupper på andra språk än svenska och att bättre matcha ickevåldsgruppernas sammansättning.

Äldre personer och personer med funktionsnedsättning som söker insatser från förvaltningen har fått stöd och vägledning av biståndshandläggare när det förekommit våld i nära relation. Biståndshandläggare har fått utbildning och ställer frågor om förekomsten av våld och kränkningar. Beställarenheten för äldreomsorgen har under året uppmärksammat fyra ärenden där det förekommit våld i nära relation och erbjudit åtgärder för att hjälpa den enskilde.

Avdelning egen regi arrangerade under året en utbildning i jämställdhet för cirka 60 medarbetare. Utbildningen omfattade ett antal fiktiva scener som utgjorde underlag för diskussion och reflektion kring frågor om bland annat fördomar, maktförhållande och våld. Responsen från deltagare var att utbildningen var innehållsrik, tankeväckande och givande.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nämndens verksamheter ska implementera stadens program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen grundas på att de flesta indikatorer uppfylls helt.

Stadens indikatorer mäter resultat oberoende av regiform. Förvaltningen bedriver till exempel inte korttidsboende inom området funktionsnedsättning i egen regi och inte heller boende för barn enligt lag om service till vissa funktionshindrade (LSS) i egen regi. Förvaltningen bedriver ett omfattande utvecklingsarbete inom de verksamheter som bedrivs i egen regi, avseende de indikatorer som uppfylls delvis och kommer att analysera resultaten och

genomföra åtgärder under 2018 för förbättrade resultat. I samband med avtalsuppföljningar följer förvaltningen upp hur entreprenören planerar för att nöjdheten ska öka.

Inom daglig verksamhet bedriver förvaltningen verksamhet i egen regi och uppnår där en nöjdhet på 93 %, vilket är över målvärdet för indikatorn.

Ett kontinuerligt arbete genomförs för att brukare i förvaltningens egna verksamheter för vuxna ska vara nöjda med sitt boende. Förvaltningen utvecklar bättre verktyg för att mäta och utveckla nöjdhet hos målgruppen genom rutinen ”Att mäta kvalitet”. Diskussioner pågår om hur begreppet trygghet kan följas upp och fånga varje individs upplevelse. Rutinen ”Att mäta kvalitet” håller på att revideras och trygghet blir ett av de centrala begreppen.

Förvaltningen har under året gått en utbildning om tillgänglighet i offentliga miljöer och lokaler samt anordnat en halvdags föreläsning om tillgänglighet för chefer, utredare, pensionärsråd, råd för funktionshinderfrågor samt för politiker.

Förvaltningen har under året utvecklat dialogen med stadsdelsnämndens råd för funktionshinderfrågor. Ett konkret resultat av detta är att informationsmaterial om stadsodlingar har reviderats för att säkerställa att möjligheter till tillgänglighetsanpassning framgår tydligt.

För att belysa relation och förhållningssätt mellan en brukare och dennes personliga assistenter har ämnet tillgänglighet diskuterats regelbundet inom Assistansenheten. 29 personer, 12 kvinnor och 17 män, har tillfrågats om de varit intresserade av att delta i en gemensam utbildning i ämnet. Elva svar inkom och alla som svarade ansåg att deras funktionsnedsättningar innebar att de var förhindrade att delta.

Det hälsofrämjande arbetet inom omsorgsverksamheterna har fortsatt med gott resultat, till exempel har fem brukare, tillsammans med personal, deltagit som funktionärer under Stockholm maraton i samverkan med Spårvägens IF.

För att kvinnor och män ska uppleva trygghet, nöjdhet, delaktighet och få inflytande i hur insatserna utförs, samt för att kvalitetssäkra den sociala dokumentationen och genomförandeplanerna, har en processhandledare enligt SoL och LSS anställts.

Metodutvecklingstjänsten är sedan årets början permanentad och arbetet med brukarfokuserad handledning har fortsatt. Metodutvecklingstjänsten har inneburit att verksamheten ytterligare har kunnat säkra metoder, utveckla rutiner och stöd runt brukare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	94 %	88 %	91 %	91 %	89 %	2017
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	83 %	80 %	80 %	80 %	77 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	70 %	74 %	63 %	66 %	66 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	83 %	79 %	89 %	80 %	81 %	79 %	2017
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	84 %	86 %	81 %	86 %	tas fram av nämnden	2017
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	91 %	95 %	88 %	94 %	91 %	2017
Analys Definitionen av trygghet är individuell och svår att mäta. Diskussion pågår på enheterna inom egen regi kring hur man kan följa upp begreppet trygghet och fånga varje individs upplevelse. Rutinen "Att mäta kvalitet" håller på att revideras där just trygghet blir ett av de centrala begreppen.							
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	91 %	89 %	91 %	91 %	87%	2017
Analys Inom Avdelning egen regi har en egen undersökning genomförts, som visade att drygt 93 % av brukarna var nöjda med sin dagliga verksamhet.							
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	87 %	92 %	94 %	94 %	90 %	2017
Analys Förvaltningen bedriver inte korttidsboende inom området funktionsnedsättning i egen regi. I samband med avtalsuppföljningar följer förvaltningen upp hur entreprenören planerar för att nöjdheten ska öka.							
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	80 %	76 %	88 %	93 %	87 %	2017
Analys Ett kontinuerligt arbete genomförs för att alla brukare i nämndens egna verksamheter för vuxna ska vara nöjda med sitt boende. Förvaltningen utvecklar bättre verktyg för att mäta och utveckla nöjdhet hos målgruppen genom rutinen "Att mäta kvalitet". Bland annat hjälper personalen brukarna att ta del av aktiviteter och kultur inom boendet och ute i samhället. I samband med avtalsuppföljningar följer förvaltningen upp hur entreprenören planerar för att nöjdheten ska öka.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.			
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Projektet för hälso- och sjukvården inom LSS är förlängt med ansvar från Socialnämnden till och med 2019.			

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsvariation upplever god livskvalitet samt har full delaktighet i samhället.

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsvariation är nöjda, trygga samt har inflytande och kan påverka sin vardag.

Analys

Avdelning egen regi har i år, för första gången, använt egna indikatorer för att följa upp resultat, därav en viss osäkerhet kring rimliga årsmål. Begrepp såsom trygghet är individuell och svår att mäta. Diskussion förs inom verksamheterna och försök görs att hitta en ny form av mätning som utgår från varje individs upplevelse.

Förvaltningens anhörigkonsulent har under perioden haft cirka 130 enskilda samtal med anhöriga, varav 99 kvinnor och 31 män. Utvärdering av samtalen visar på hög nöjdhet. Arbetet med anhörigstöd har även omfattat två utbildningstillfällen av 21 anhörigombud i samarbete med Skarpnäck och Farsta stadsdelsförvaltningar. Anhörigkonsulenten har i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar, erbjudit så kallad Navigeringskurs för anhöriga. Vid två utbildningstillfällen deltog 50 anhöriga, varav 30 kvinnor och 20 män. Två anhöriggrupper har arrangerats med Röda korset som ledare. En heldagsutflykt till Dalarö har genomförts där 14 anhöriga och närstående, varav tio kvinnor och fyra män deltog. Föreläsningar, utbildningar och anhöriggrupper visar att deltagarna är nöjda och att aktiviteterna upplevs som ett stöd.

Förvaltningen har utrett möjligheten att starta en daglig verksamhet inom LSS på Slakthusplan, men det har inte funnits underlag.

För att säkra kvalitet i verksamheterna har förvaltningen har genomfört verksamhetsuppföljningar i 13 gruppbestäder under året. Resultaten visar att kompetensutvecklingen för medarbetarna varit omfattande inom verksamheter som bedrivs i egen regi. Utvecklingsbehov finns för egenkontroller, social dokumentation och utbildning inom kost och livsmedelshygien. Verksamhet som bedrivs på entreprenad har behov av att utveckla den sociala dokumentationen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	--------------------	-------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel inom omsorgen om funktionsnedsatta som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare.	81 %			79 %	80 %		2017
 ♀ Andel kvinnor och män inom omsorgen om funktionsnedsatta som tycker att de blivit bemötta på ett bra sätt när de träffat en biståndshandläggare	81 %				80 %		2017
 ♀ Andelen nöjda omsorgstagare – funktionsvariation	89,27 %	86	94		93 %		2017
Analys Två av tre enheter inom egen regi tangerar årsmålet på 93 % nöjda brukare.							
 ♀ Andelen omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs - funktionsvariation	80,57 %	79	84		85 %		2017
Analys Verksamheterna inom Egen regi arbetar med frågan på olika sätt, bland annat med hjälp av processhandledare SoL och LSS som handleder i arbetet med genomförandeplaner och hur brukaren ska ha möjlighet att påverka hur hjälpen utförs.							
 ♀ Andelen trygga omsorgstagare – funktionsvariation	86,4 %	89	82		94 %		2017
Analys 2017 var första året egen regi satte ett årsmål på upplevelsen av trygghet vilket kan ha gjort att årsmålet inte var realistiskt. Dock har två av tre enheter inom egen regis verksamheter uppnått sitt eget årsmål gällande tryggheten.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Avdelning egen regi ska kartlägga och utveckla utbudet av aktiviteter på de egna dagliga verksamheterna för att möta intresset hos yngre brukare.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen ska verka för en mångfald av boendeformer och olika typer av eget boende för att möta vitt skilda behov bland personer med funktionsvariation.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till förvaltningens verksamheter och parkmiljöer oavsett funktionsförmåga.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen arbetar aktivt med att utveckla parkmiljöer som är tillgängliga för målgrupper med olika funktionsvariationer.

Tillgängligheten till förvaltningens verksamheter är god.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla har goda förutsättningar att kommunicera med personal inom förvaltningen.	2017-01-01	2017-12-31	
 Bevakning och uppföljning av att belysning, snöröjning och halkbekämpning fungerar på de vägar som förvaltningen ansvarar för ska ske.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen bygger bort enkelt avhjälpna hinder i sina lokaler och i stadsmiljön.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att alla gång- och cykelvägar är tillgängliga.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt. Förvaltningen har under året bedrivit ett omfattande arbete ute i stadsdelarna, med medborgardialoger och öppna nämndmöten, öppnat Medborgarkontor med mera för att bidra till delaktighet, inflytande och öka förtroendet för förvaltningen. Trots detta uppfylls inte indikatorerna gällande förtroende för och kännedom om förvaltningen hos allmänheten. En djupare analys kommer att göras av resultaten.

Nämndmål: "Nyanlända flyktingar, flickor och pojkar, kvinnor och män, i Enskede-Årsta-Vantör, erbjuds socialt stöd för förbättrad inkludering"

Under våren anställdes en inkluderingslots, med uppdraget att vara länken till de nyanlända i stadsdelsområdet och länka till både förvaltningen samt civilsamhället samt utbilda kvinnor till stadsdelsmammor (medborgarvårdar). Stadsdelsmammornas uppdrag har varit att arbeta i sitt närområde med att ge samhällsinformation och vägledning till de boende i området. Två stadsdelsmammor har anställts under året.

Inkluderingslotsens arbete med nyanlända har under året fokuserats på de nyanlända som flyttat in i Dalen. Inkluderingslotsen har bland annat länkat till SFI och yrkesutbildningar, idrottsaktiviteter, dans, Job Skills (digitalt verktyg via Arbetsförmedlingen där asylsökande kan göra en CV-skrivning på sitt modersmål) och till VIDA-projektet (Välj Inkludering Delaktighet och Aktivitet). VIDA är ett projekt som ska leda till social inkludering och främja möjligheter på arbetsmarknaden för nyanlända. Inkluderingslotsen har också tipsat nyanlända om språkcaféer, Svenska med baby, bostadsförmedlingar i Stockholm, evenemang och festivaler samt Duo Stockholm, som skapar möten mellan nyanlända och etablerade svenskar, med mera.

Ett 20-tal ensamkommande ungdomar som beviljats uppehållstillstånd hade feriearbete under sommaren.

Nämndmål: "Stockholm är en demokratisk stad där kvinnor och män som bor i stadsdelsområdet har inflytande"

Genom att delta i arbetet med 124-festivalen i Rågsved fick ungdomar möjlighet att ordna aktiviteter och uppträdanden samt fick på så sätt inflytande i förvaltningens arbete för att skapa en meningsfull fritid för ungdomar.

Under sommaren öppnade Medborgarkontoret i Rågsved som har till uppgift att skapa en lokal kontaktyta mellan boende i närområdet och förvaltningen. Besökarna vid Medborgarkontoret har erbjudits samhällsinformation, rådgivning och länkning till aktiviteter och andra samhällsfunktioner.

Förvaltningen har stöttat föreningslivet genom två omgångar av föreningsbidrag och en extra utlysning av föreningsbidrag riktat till föreningar som bedriver aktiviteter för nyanlända. Förvaltningen har även inlett samtal med några föreningar om fördjupade samarbeten genom till exempel IOP.

Förvaltningen har gjort en kartläggning över tillgången till föreningslokaler i stadsdelsområdet. Förvaltningen väntar svar från Utbildnings-, Idrottsförvaltningen när det gäller att öppna skollokaler för föreningar.

LUP

Under året har en lokal i Rågsveds servicehus rustats upp till en konferenslokal. Detta har möjliggjort för förvaltningens verksamheter att förlägga sina möten där vilket möjliggjort för förvaltningen att bedriva neutraliserande fotarbete och bidra till mera rörelse i stadsdelen Rågsved.

En kartläggning av hushåll som bor i Rågsved och har försörjningsstöd har genomförts. I korthet visar kartläggningen bland annat att många aktuella hushåll utgörs av kvinnor med bristande kunskaper i svenska och ingen eller svag anknytning till arbetsmarknaden. Utifrån resultaten har en särskilt satsning inletts, i samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen, för att flera kvinnor ska bli självförsörjande.

Förvaltningen har samordnat arbetet med att göra Östberga torg mer levande och tryggt. Samarbete har skett med Trafikkontoret, Svenska bostäder, SISAB, Utbildningsförvaltningen, Fryshuset, föreningar och boende i området. Under benämningen Sommartorg hade Trafikkontoret en installation med bänkar och planteringar samt konstgräs på torget och ÖCC samordnade aktiviteter. Ett stort antal aktiviteter förlades på torget, bland annat frukostcafé och hälsotimmar som vände sig till alla boende. Flera kulturella och hälsofrämjande sommarkurser anordnades för barn och ungdomar. Aktiviteterna ledde till ett mer levande torg med en mer varierad publik än de som vanligtvis vistas på torget. Under hösten anordnades en ljusfest i Östberga centrum. Initiativet togs av stadsodlarna i området och genomfördes i samverkan med förvaltningens verksamheter, Stadsmuseet och Fryshuset.

Under hösten fattades beslut om att skapa ett allaktivitetshus i Östberga, vilket var ett av åtgärdsförslagen från medborgardialogen 2016. Under hösten har boende och föreningar i Östberga involverats i skapandet av huset. Viktiga samverkansaktörer i arbetet har Kulturförvaltningen, Idrottsförvaltningen, Trafikkontoret och Svenska bostäder varit. Två medborgardialoger har genomförts under hösten och en studieresa till Malmö samt Köpenhamn, där de boende var inbjudna att delta. I Östberga har också boende startat stadsodling på förskolan Ädelstenens gamla tomt.

Under medborgardialogen 2016 uttrycktes behov av mer information om vad som händer från stadens sida i Östberga. Särskilt för aktiviteter inom Samverkan Östberga och om

stadsbyggnadskontorets planer för centrum samt nya bostäder. Därför har information om aktiviteter, åtgärder och kommande byggplaner samordnats mellan Stadsbyggnadsnämnden, Kulturnämnden och stadsdelsnämnden som ett led i att förbättra kommunikationen till boende och verksamma i Östberga. Vidare har samverkan med föreningar i området fortsatt att utvecklas för att nå ut med information.

Exempel på resultat av åtgärder för att stärka och hitta samarbetsformer med civilsamhället är de workshops som hållits tillsammans med föreningslivet i Rågsved. Genom att arbeta med behov, drivkrafter och hinder kunde förvaltningen få exempel på vad som behövs för att utveckla kultur- och föreningslivet i Rågsved. Kontakter har tagits med Kulturförvaltningen för att hitta lösningar både temporärt och permanent för ett bibliotek i Rågsved.

Ett exempel på åtgärder för att utveckla flickors och pojkars demokratiska delaktighet och inflytande samt att kvinnor och män ska ha egen försörjning/bli självförsörjande är sommarprojektet Unga demokratiutvecklare. Tio ungdomar, fem flickor och fem pojkar, arbetade under sommaren med ett projekt kring att föra dialog med unga om vad som skulle kunna göras för att öka trivsel och trygghet i Hagsätra. Ungdomarna föreslog bland annat tydligare skyltning och utsmyckning samt speglar för bättre sikt och trygghet i gångtunnlar. Flera av förslagen ligger som grund till förvaltningens ansökan om medel i trygghetsfonden. Ett ytterligare resultat är att de deltagande ungdomarna själva uppgav att arbetet gav dem kunskap om hur Stockholm styrs och hur man själv kan påverka.

Under hösten genomfördes två demokratidagar på Fria Teatern i Högdalen. Dagarna syftade till att ge föreningslivet ett forum att mötas och sprida kunskap om vilka bidrag som finns tillgängliga för föreningar att söka. Särskilt uppskattat var möjligheten för föreningarna att bygga kontaktnät med andra lokala aktörer.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor 	40 %	41 %	38 %		51 %	Fastställs 2017	2017
Analys Det låga resultatet är något som förvaltningen får studera vidare för att se vilka bakomliggande faktorer som finns samt vad som kan och bör göras för att öka förtroendet.							
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö 	22 %	28 %	17 %		40 %	Fastställs 2017	2017
Analys Förvaltningen ser att det finns behov i Stockholm stad att tydliggöra för invånarna hur staden är organiserad och hur beslut kan påverkas.							
  Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer 	34 %	38 %	30 %		30 %	Fastställs 2017	2017

Nämndmål:

Nyanlända flyktingar, flickor och pojkar, kvinnor och män, i Enskede-Årsta-Vantör, erbjuds socialt stöd för förbättrad inkludering

Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Nyanlända har:

Kännedom om det lokala föreningslivet och får stöd i att länkas till dessa utifrån intresse

Kännedom om förskolor och öppna förskolor i området

Kännedom om den lokala fritidsverksamheten

Kännedom om förvaltningens feriejobbsverksamhet

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal nyanlända kvinnor och män som länkas till verksamhet	23 st	12 st	11 st		100 st		2017
Analys Sammanlagt har 85 länknings till aktiviteter gjorts, varav flera personer länkats till flera olika aktiviteter. Antalet länknings gäller personer som under året flyttat in i Dalenboendet. Det har varit svårt att sätta årsmål då det varit oklart hur många boenden för nyanlända som skulle öppna i stadsdelsområdet under året.							
  Antal personliga kontakter mellan inkluderingslots och nyanlända	23 st	7 st	16 st		150 st		2017
Analys Av 26 lägenheter har inkluderingslotsen haft kontakt med boende i 19 lägenheter. Antalet kontakter gäller personer som under året flyttat in i Dalenboendet. Det har varit svårt att sätta årsmål då det varit oklart hur många boenden för nyanlända som skulle öppna i stadsdelsområdet under året.							

Nämndmål:

Stockholm är en demokratisk stad där kvinnor och män som bor i stadsdelsområdet har inflytande

Uppfylls helt

Förväntat resultat

De boendes åsikter och tankar tas tillvara i utvecklingsarbetet av stadsdelsrådets parkmiljöer.

Förvaltningen arbetar kreativt med olika former att möta invånare för att samla in deras tankar och åsikter.

Vid utveckling av parkmiljöer så beaktas tillgänglighetsbehov för målgrupper med olika funktionsvariationer.

Enkelt avhjälpna hinder byggs bort.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
-----------	------------	-----------	-----------

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Ansöka om bidrag från digital förnyelse för att inrätta en digital föreningstavla eller liknande	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Uppdraget har ändrats under året då en digital anslagstavla för föreningslivet inte bedömts lika angelägen som andra metoder för att stärka samverkan med civilsamhället.				
🎯	Förvaltningen utvecklar metodstöd för utvärdering av medborgarförslag utifrån ett jämställdhets- och barnperspektiv.	2017-01-01	2018-12-31	
✓	Inventera tillgången till föreningslokaler i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Revidering av riktlinjerna för föreningsbidrag	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Samarbete med Idrottsförvaltningen om jämställda, attraktiva och trygga motionsplatser samt träffpunkter	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Stärka och formalisera intern samverkan	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Undersöka möjligheten att inrätta ett föreningsråd.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Uppmärksamma föreningar och föreningsledares goda arbete ex genom en utmärkelse för "eldsjälar".	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Utifrån medborgardialogsarbete i Östberga under 2016 utreda förslag från invånarna. Ska ske tillsammans med Trafikkontoret, SISAB, Svenskabostäder, Idrottsförvaltningen, Kulturförvaltningen, Utbildningsförvaltningen.	2017-01-01	2017-12-31	
🎯	Utveckla användandet av informationskanaler som exempelvis sociala medier	2017-01-01	2018-12-31	
✓	Utveckla hanteringen av medborgarförslag och synpunkter	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Utveckla ungdomsdemokratien och ungdomars inflytande	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Öka och stärka samarbetet med föreningslivet genom till exempel gemensamma utbildningar	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Nämndmål: " Den offentliga upphandlingen utgör ett strategiskt verktyg för utveckling av verksamheterna i hållbar riktning"

Förvaltningen har under året endast genomfört en upphandling. Den genomfördes med stöd av Serviceförvaltningen och avsåg 5 – 7 elektroniska nyckelskåp. På grund av avtalets mycket begränsade volym bedömdes miljöpåverkan bli försumbar, varför särskilda miljökrav inte ställdes. Däremot ställdes höga krav på kvalitet och prestanda.

I mars återgick daglig verksamhet LSS Kombi Café och Dalens utegrupp från entreprenad till drift i egen regi. Gruppboistäderna socialpsykiatri Dalen och Hagsätra övergick från entreprenad till intraprenad.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	68 %			65 %	65 %	Tas fram av nämnden	VB 2017
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %				100 %	80%	2017

Nämndmål:

Den offentliga upphandlingen utgör ett strategiskt verktyg för utveckling av verksamheterna i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningens offentliga inköp kännetecknas av högt ställda kvalitetskrav och effektivt resursutnyttjande.

I upphandlingarna beaktas miljöhänsyn och sociala hänsyn, där det är motiverat samt förväntas ge effekt.

Alla upphandlingar och inköp genomförs med utgångspunkt i Stockholms stads program för upphandling samt inköp. Arbetet struktureras i enlighet med tillämpningsanvisningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Aktiviteter, roller, mandat och ansvar i inköpsprocessen förtydligas genom en processbeskrivning	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Arbetet har inte genomförts då förvaltningen avvaktar det övergripande arbete som pågår i staden.			
 Ett förvaltningsgemensamt arbetssätt för prioritering och genomförande av avtalsförvaltning implementeras.	2017-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet har inte kunnat slutföras under året och aktiviteten förlängs.			

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Ekonomiskt utfall i sammanfattning

Totalt redovisas kostnader om 2 891,7 mnkr och intäkter om 584,2 mnkr. För investeringar redovisas utgifter om 34,6 mnkr och inkomster om 1,5 mnkr.

Nämndens driftverksamhet visar ett underskott om 9,6 mnkr före och ett överskott om 0,2 mnkr efter överföring till enheternas resultatfonder. Resultatfonden minskar med 9,8 mnkr till 44,4 mnkr.

Investeringarna visar ett överskott om 13,6 mnkr.

Årets bokslut har upprättats i överensstämmelse med stadens anvisningar och enligt reglerna i stadens redovisningshandbok. Beloppsgränsen för poster som har periodiserats manuellt fastställdes till 20 000 kronor per tillfälle.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd tilldelades en total nettobudget på 2 270,7 mnkr av kommunfullmäktige inför 2017. Under året har budgeten justerats, i samband med kommunstyrelsens beslut i avstämningsärende och tertialrapporter, med 27,3 mnkr netto.

Budget och utfall per verksamhetsområde

I tabellen nedan redovisar förvaltningen det ekonomiska resultatet per verksamhetsområde före och efter resultatöverföring.

Tabell 1: Budgetutfall per verksamhetsområde (mnkr)						
Verksamhet	Justerad budget 2017	Utfall 2017	Avvikelse 2017 före resultatf.	Avvikelse 2017 efter resultatf.	Avvikelse 2016 före resultatf.	Avvikelse 2016 efter resultatf.
Nämnd och administration	55,6	57,6	-2,0	-2,0	-0,7	-0,7
Individ och familj	249,3	276,7	-27,4	-26,0	-35,6	-36,1
varav socialpsykiatri	63,1	71,1	-8,0	-6,6	6,6	6,1
Stadsmiljö	28,7	25,3	3,4	3,4	1,8	1,8
varav avskrivningar och räntor	10,7	9,0	1,7	1,7	1,8	1,8
Förskola	536,9	526,3	10,5	16,0	18,0	14,7
Äldreomsorg	766,5	767,2	-0,7	2,6	20,8	18,7
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	429,6	432,3	-2,7	-3,0	3,0	0,1
Fritid och kultur	52,6	46,6	6,1	6,1	1,7	1,7
Arbetsmarknadsåtgärder	26,2	26,2	0,0	0,0	1,8	1,8
Ekonomiskt bistånd	152,7	150,2	3,2	3,2	0,6	0,6
varav handläggning	44,4	43,8	0,6	0,6	0,5	0,5
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drift totalt	2 298,0	2 307,6	-9,6	0,2	11,3	2,6
Investeringar i parker	36,1	29,1	7,0	7,0	1,9	1,9
Övriga investeringar	10,6	4,0	6,6	6,6	0,0	0,0
Investeringar totalt	46,7	33,1	13,6	13,6	1,9	1,9

Som helhet redovisas en budget i balans med ett överskott på 0,2 mnkr efter resultatöverföringar. För 2016 redovisades ett stort underskott för Individ och familjeomsorgen barn och unga med 41,4 mnkr. Detta har reducerats betydligt till ett underskott om 14,5 mnkr. Dock har socialpsykiatri och missbruksvården ökat sina underskott vilket gör att den totala minskningen för hela individ- och familjeomsorgen blir 10,1 mnkr.

Nedan följer redovisning och analys av resultat per verksamhetsområde.

Nämnd och gemensam administration

Tabell 2: Utfall jämfört med budget Nämnd och gemensam administration (mnkr)						
	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Administration	55,6	0,0	61,1	-3,5	-2,0	-0,7
Summa	55,6	0,0	61,1	-3,5	-2,0	-0,7
Avvikelse i %					-3,6%	

Administration visar ett underskott på 2,0 mnkr vilket beror på att Medborgarkontoret i sammanställningen av redovisningen har klassificerats som administrationen men budgeten återfinns inom verksamhetsområde fritid & kultur. För övrigt redovisas en budget i balans.

Medborgarkontoret redovisar en kostnad på 2,0 mnkr för 2017 och en budget på 2,2 mnkr.

Individ- och familjeomsorg

Tabell 3: Utfall jämfört med budget Individ- och familjeomsorg (mnkr)

	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Barn och unga	240,3	-97,0	268,7	-110,9	-14,5	-41,4
Vuxna	48,9	-6,0	55,4	-7,6	-4,9	-0,8
Socialpsykiatri	71,4	-8,3	87,4	-16,3	-8,0	6,6
Summa	360,6	-111,3	411,5	-134,8	-27,4	-35,6
Resultatöverföring					1,4	-0,5
Summa efter resultatdisposition					-26,0	-36,1
Avvikelse i %					-10,5%	

För hela verksamhetsområdet individ och familjeomsorg samt socialpsykiatri redovisas ett underskott om 26,0 mnkr efter resultatöverföringar.

Verksamhetsområde barn och unga redovisar ett underskott om 14,5 mnkr. Ett stort arbete med granskning och analys av avdelningens ekonomi och arbetssätt genomfördes under första halvåret. Arbetsgrupper har jobbat med ett antal olika åtgärder under året. Resultatet är bland annat att antalet externa vård dygn har minskat med 6 200 vilket motsvarar 29,5 %. En stabil personalsituation har gjort detta arbete möjligt. Minskningen av placeringskostnader samt nästan inga kostnader för inhyrd personal är ytterligare anledningar till ett förbättrat resultat på IoF barn och unga. Bakgrunden till underskottet är i huvudsak placeringskostnader både på institutioner och i familjehem. Under året har 1 787 ärenden varit aktuella vilket är en minskning med 267 ärenden jämfört med 2016.

Enligt mottagningsgruppens statistik inkom under året 3 437 anmälningar/ansökningar, vilket är en ökning med 81 st jämfört med föregående år. Av de anmälningar/ansökningar som inkom till mottagningsgruppen ledde ca 30 % till utredningar vilket är 10 % färre än året innan. Ensamkommande flyktingbarns boende på HVB hem och jourhem står för ca 57,6 mnkr av årets kostnader. Intäkterna från Migrationsverket täcker kostnaderna för ensamkommande barn.

Tabell 4: Nyckeltal, vuxna missbruk och barn och unga			
Nyckeltal vård dygn	2016	2017 Kvinnor	2017 Män
Vuxen missbruk	2 639	518	2 214
Barn och unga	7 481	5 460	1 184

Missbruksvården för vuxna redovisar ett underskott på 4,9 mnkr. Underskottet beror på kostnadsökning för placeringar inom relationsvårdsteamet, placeringar i behandlingshem samt högre kostnader för LVM-placeringar.

RVT har arbetat med 190 ärenden under året vilket är en minskning med 111 ärenden jämfört med 2016.

Tabell 5: Nyckeltal Socialpsykiatri				
Verksamhet antal	2016 Kvinnor	2016 Män	2017 Kvinnor	2017 Män

Tabell 5: Nyckeltal Socialpsykiatri				
personer				
Bostad med särskild service	17	19	15	20
Stödboende och försökslägenhet	15	22	24	22
Boendestöd	165	99	167	95
Sysselsättning	61	53	73	53

Socialpsykiatrin visar ett underskott om 8,0 mnkr före överföring till resultatfond och ett underskott om 6,6 mnkr efter resultatöverföring. Resultatfonden minskar till 0,6 mnkr.

Beställaren visar ett underskott om 5,4 mnkr och utföraren visar ett underskott om 2,6 mnkr. Hos beställaren beror det till största delen på en ökad kostnad för beviljade insatser, framförallt under andra halvåret. Utförarens underskott beror främst på att man inte har anpassat kostnaderna till intäkterna, samt uppstartskostnader för nya verksamheter. Personalkostnaderna visar ett underskott om 2,0 mnkr och intäkterna visar på ett underskott om 0,9 mnkr. En orsak till minskade intäkter är att lägenheter inte kunnat tas i bruk på grund av förseningar av renoveringar, vilket inte utföraren har kunnat påverka. Övriga kostnader visar ett överskott om 0,3 mnkr.

Stadsmiljö

Tabell 6: Utfall jämfört med budget Stadsmiljö (mnkr)						
	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Parkskötsel	18,0	0,0	22,4	-6,1	1,7	-0,2
Räntor och avskrivningar	10,7	0,0	9,0	0,0	1,7	1,8
Summa	28,7	0,0	31,4	-6,1	3,4	1,6
Avvikelse i %					11,8%	

Verksamheten redovisar ett överskott om 3,4 mnkr. Överskott beror på att avskrivningar och räntor på investeringar inte blev så höga som budgeterat, då investeringsprojekt försenats och därmed inte börjat kosta i form av avskrivning och räntor. Övriga driftskostnader visar på ett överskott om 0,7 mnkr vilket tillsammans med den buffert på 1,0 mnkr som avsattes i budget för att täcka andra verksamheters eventuella underskott blir ett överskott på 1,7 mnkr.

Förskoleverksamhet

Tabell 7: Utfall jämfört med budget Förskola (mnkr)

	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Utgående peng	411,9	-35,4	424,4	-43,8	-4,2	4,2
Barn i behov av särskilt stöd	48,0		47,9		0,1	0,0
Lokaler och gemensamt	107,0		91,7		15,3	14,2
Öppen förskola mm	5,4		6,1		-0,7	-0,4
Summa	572,3	-35,4	570,1	-43,8	10,5	18,0
Resultatöverföring					5,5	-3,3
Summa efter resultatdisposition					16,0	14,7
Avvikelse i %					3,0%	

Avdelning förskola visar efter resultatöverföring ett överskott om 16,0 mnkr, varav 10,0 mnkr reserverades i verksamhetsplanen 2017 för att täcka andra verksamheters eventuella underskott. Cirka 5 mnkr kan hänföras till fördröjningar av lokalprojekt som bidragit till bland annat lägre drift- och hyreskostnader än beräknat.

Enheterna minskar resultatfonderna med totalt 5,5 mnkr vilket betyder att totalt 14,1 mnkr förs över till resultatfonden för 2018. Uttagen ur fonderna beror bland annat på att antalet inskrivna barn blev lägre än prognostiserat samtidigt som personalkostnaderna är högre än budgeterat. Av det totala uttaget ur fond var ca 1,3 mnkr planerade uttag för bland annat utbildningssatsningar. Antal inskrivna barn minskade i genomsnitt jämfört med föregående år.

Hyra och driftkostnader för öppen förskola, redovisas under verksamhetsområdet förskola men tillhör organisatoriskt avdelning kultur, fritid och demokrati. Öppen förskola redovisar ett underskott på 0,5 mnkr till följd av högre lönekostnader än budgeterat.

Statistiken i tabellen nedan är framtagen enligt förvaltningens beräkningar.

Tabell 8: Nyckeltal förskola

Verksamhet	Snitt 2016	Snitt 2017
Antal barn	3 657	3 596
Antal avdelningar	229	227
Antal barn per grupp	16,0	16,0
Antal barn per anställd	4,9	4,9
Uppfylls garantin	Ja	Ja

Utförarenheternas resultat

Tabell 9: Utförarenheternas resultat Förskola (mnkr)

Verksamhet	Budget-omslutning	Resultat 2017	Resultat i % av omslutning
Snösätra förskolor	24,7	0,1	0,4%
Rågsved 1 förskolor	34,2	0,1	0,3%

Tabell 9: Utförarenheternas resultat Förskola (mnkr)			
Rågsved 2 förskolor	34,8	0,0	0,0%
Örby förskolor	42,2	-1,0	-2,4%
Högdalens förskolor	47,3	-0,2	-0,4%
Hagsätra 2 förskolor	22,3	-0,1	-0,4%
Dalens förskolor	24,1	-0,7	-2,9%
Årsta 2 förskolor	45,4	-1,2	-2,6%
Enskede Gårds förskolor	55,0	-0,8	-1,5%
Östberga förskolor	31,9	-0,8	-2,5%
Blåsuts förskolor	26,9	-0,2	-0,7%
Årsta 3 förskolor	36,3	-0,2	-0,6%
Stureby förskolor	35,0	-0,4	-1,1%
Summa	460,2	-5,4	-1,2%

Totalt redovisar resultatenheterna ett underskott om 5,4 mnkr, och på enhetsnivå visar elva av 13 ett underskott. Då antalet inskrivna barn har minskat, särskilt under hösten, har medel för barnomsorgsgarantin använts för att till viss del kompensera enheterna för att hålla tomma platser.

Äldreomsorg

Tabell 10: Utfall jämfört med budget Äldreomsorg (mnkr)						
	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Vård och omsorg	941,9	-256,0	986,0	-264,9	-35,3	13,9
Biståndshandläggning	26,0		24,1	-0,1	2,0	2,3
Ledning och övergripande kostnader	58,3	-3,7	23,6	-1,6	32,6	4,6
Summa	1026,2	-259,7	1033,7	-266,6	-0,7	20,8
Resultatöverföring					3,2	-2,1
Summa efter resultatdisposition					2,6	18,7
Avvikelse i %					0,3%	-1,5%

Äldreomsorgen visar ett överskott efter överföring till resultatfonder om 2,6 mnkr. Resultatenheterna minskar fonderna med 3,2 mnkr. Beställaren visar ett överskott om 14,1 mnkr. Utförarenheterna visar ett underskott om 12,6 mnkr.

Biståndsenhetens kostnader för turbundna resor uppgick till 7,2 mnkr, vilket är en ökning med 4,6 mnkr jämfört med 2016. Kostnadsökningen beror på det nya avtal som gäller från och med 1 januari 2017. Trots budgettillägg med 3,7 mnkr, överskreds budgeten med 1,4 mnkr. Kostnaderna för tomgångshyror uppgick till 4,0 mnkr vilket är 1,0 mnkr mer än för 2016 och 1,3 mnkr högre än budgeterat. Servicehuslägenheter står för 59 % av tomgångshyror. Högdalen och Stureby vård- och omsorgsboende står för 19 % respektive 10 % av tomgångshyror. Kompensation om 0,4 mnkr har erhållits från kommunstyrelsen för omstrukturering av Poppelgården till ett LSS boende.

Utförarenheternas resultat

Tabell 11: Utförarenheternas resultat hemtjänst (mnkr)			
Enhet	Budget-omslutning	Resultat 2017	Resultat i % av omslutning
Bandhagen-Högdalen	35,5	-2,5	-7,1%
Stureby	22,2	0,7	3,1%
Enskede	30,6	-0,9	-2,8%
Årsta	28,6	-2,5	-8,6%
Nattpatrullen	4,0	-0,1	-2,0%
Summa	120,9	-5,2	-4,3%

Tabell 12: Utförarenheternas resultat vård- och omsorgsboende (mnkr)			
Enhet	Budget-omslutning	Resultat 2017	Resultat i % av omslutning
Rågsveds servicehus	34,0	0,2	0,5%
Enskede nya servicehus	26,7	-0,1	-0,4%
Enskededalens servicehus	73,8	-1,6	-2,2%
Stureby vård-omsorgsboende intraprenad	136,2	-1,2	-0,9%
Högdalen vård-omsorgsboende	102,0	-4,8	-4,7%
Mårtensgården vård-omsorgsboende intraprenad	34,6	0,0	0,0%
Summa	407,3	-7,6	-1,9%

Tabell 13: Utförarenheter Övrig verksamhet (mnkr)			
Enhet	Budget-omslutning	Resultat 2016	Resultat i % av omslutning
Kostenheten intraprenad	19,7	0,3	1,5%
Förebyggande verksamhet	6,5	-0,1	-1,1%
Summa	26,2	0,2	0,9%

Sammantaget visar utförare i egen regi ett underskott om 12,6 mnkr. Resultatenheterna har underskott och minskar sina fonder med 2,6 mnkr. Detsamma gäller intraprenaderna som minskar sina fonder med 0,9 mnkr. En enhet som upphörde som resultatenhet 2016 reglerades 2017 om 0,3 mnkr. Totalt kommer utförarna att minska sina resultatfonder med 3,2 mnkr.

Servicehusen och vård- och omsorgsboenden visar ett underskott om 7,6 mnkr. För vård- och omsorgsboendena har beläggningen minskat med 2,4 %, till ca 92,2 %. I år motsvarar fyra tomma platser 1,0 % intäktsbortfall (ca 2,8 mnkr på årsbasis). Andra förvaltningars placeringar utgjorde 40,8 % av beläggningen på våra vård- och omsorgsboende, vilket är 2,5 % högre än 2016.

Servicehusens totala beläggning förbättrades och uppgick till 89,9 %. Jämfört med 2016 ökade beläggningen på Rågsveds servicehus och Enskede nya servicehus med 4,1% medan Enskededalens servicehus beläggning försämrades med 6,1%.

Hemtjänstutförarna visar ett underskott om 5,2 mnkr. Minskade beställningar både inom hemtjänst i ordinärt boende och servicehus samt vård- och omsorgsboende har inneburit uteblivna intäkter för utförarna. Beviljade hemtjänsttimmar i servicehus har minskat med 1,9 %. Beviljade hemtjänsttimmar i ordinärt boende har minskat med 4,1 %.

Utförare i öppen hemtjänst fick ersättning för motsvarande 83,7 % av de beviljade timmarna och 82,9 % av de beställda nattbesöken.

Övrig verksamhet (Kostenheten och Enheten för förebyggande verksamhet), visar sammanlagt ett överskott om 0,2 mnkr.

Anpassningsåtgärder såsom schemaändringar, omorganisationer, förbättrade arbetssätt och rutiner har inte haft de förväntade effekterna på utförarnas ekonomi.

Utförarenheterna inom Avdelning egen regi har använt 13,2 mnkr beviljade stimulansmedel för ökad bemanning. Ytterligare 6,0 mnkr har finansierat innovationer samt olika utbildnings- och kompetenssatsningar såsom KUS, kompetensutveckling inom demensvård och vikarieersättning för undersköterskor som gått olika utbildningar under året.

Tabell 14: Nyckeltal äldreomsorg			
Verksamhet	Snitt 2016	Budget 2017	Snitt 2017
Antal personer			
Särskilt boende	535	535	516
Hemtjänst	1 510	1 510	1 445
Servicehus	270	270	255
Öppen hemtjänst:			
Hemtjänst, utförda dagtimmar/månad	46 995	46 995	44 781
Hemtjänst, utförda nattbesök/månad	3 302	3 302	3 630
larmkunder/månad	1 163	1 163	1 264
Servicehus:			
Servicehus, beviljade timmar	19 510	19 510	17 685
Dagvård, antal dagar	13 735	13 735	13 568

Tabell 14 visar att insatserna för särskilt boende minskade jämfört både med budget och 2016. Utförda hemtjänstinsatser ökade däremot. Jämfört med budgeten minskade boenden på servicehus och vård- och omsorgsboende med 14 respektive 15 personer. Antalet personer med hemtjänstinsatser i ordinärt boende har minskat med 30, men det utfördes hemtjänsttimmar över budgeterade timmar. I snitt fick vårdtagarna 31 utförda timmar per person, i stället för beräknade 30 timmar och det utfördes 88% av de beställda timmarna. Lägre kostnader för vård- och omsorg inom särskilda boende parerade ökade kostnader för hemtjänst och övriga insatser.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Tabell 15: Utfall jämfört med budget (mnkr)						
	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Verksamheter inkl lokaler	488,3	-83,2	490,2	-80,8	-4,4	3,7
Ledning/biståndshandläggning	21,6	0,0	19,9	-0,1	1,8	-0,5
Svedmyrabadet	2,9	0,0	3,0	0,0	-0,1	-0,2
Summa	512,8	-83,2	513,1	-80,9	-2,7	3,0
Resultatöverföring					-0,3	-2,9
Summa efter resultatdisposition					-3,0	0,1
Avvikelse i %					-0,7%	

Verksamheten visar på ett underskott om 3,0 mnkr efter resultatöverföring. Beställarenheten redovisar ett underskott om 11,4 mnkr. En del av underskottet täcks av överskott på utförarenheterna och avdelningsgemensamma kostnader.

Underskottet för det så kallade fasta anslaget som ska täcka kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen beror på dyra SoL-placeringar och fler kostsamma hjälp- och stödinsatser samt turbundna resor.

För turbundna resor gäller ett nytt avtal för 2017. Avtalet har inneburit en kostnadsökning med ca 18,5 mnkr i jämförelse med 2016. Nämnden har erhållit kompensation med totalt 20,0 mnkr som fördelats med 16,3 mnkr till funktionsnedsättning och 3,7 mnkr till äldreomsorg.

Inom prestationsrelaterade insatser har vissa privata utförare inte anslutit sig till valfrihetssystemet och därmed inte accepterat LSS-pengen som fastställts av staden. Det medför att vissa enskilda avtal ger högre kostnader jämfört med tilldelad budget.

Tabell 16: Nyckeltal stöd och service till funktionsnedsättning					
Verksamhet	Snitt 2016	Budget 2017	Avläsning T1	Avläsning T2	Snitt 2017
Antal personer*					
Daglig verksamhet	316	324	320	321	321
Korttidsvistelse	82	82	77	76	77
Bostad med särskild service, vuxna	149	153	150	151	151

Utförarenheternas resultat

Tabell 17: Utförarenheternas resultat (mnkr)			
Verksamhet	Budget-omslutning	Resultat 2017	Resultat i % av omslutning
Gruppbofästigheter Enskede-Årsta-Vantör	65,2	1,6	2,4%
Assistansenheten	65,3	-0,8	-1,3%
Daglig verksamhet	22,1	1,0	4,5%
Summa	152,6	1,7	1,1%

Utförarna redovisar ett överskott om 1,7 mnkr. Gruppbofästigheter har redan uppnått resultatfondens maximala nivå om 10 % av sin totala omslutning. Därför kan inte resultatfonderna föra över hela årets överskott till nästa år, utan endast 0,3 mnkr.

Fritid och kultur

Tabell 18: Utfall jämfört med budget Fritid och kultur (mnkr)						
	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Verksamheter inom Kultur, fritid och demokrati	51,3	0,0	54,7	-8,8	5,5	1,3
Kulturaktiviteter och föreningsbidrag	1,3	0,0	0,8		0,5	0,4
Summa	52,6	0,0	55,4	-8,8	6,1	1,7
Avvikelse i %					11,5%	

Verksamhetsområdet visar ett överskott om 6,1 mnkr varav 2,2 mnkr beror på att kostnader för Medborgarkontoret redovisats under administrationen, men budgeterats inom fritid och kultur.

Överskottet blir därefter 3,9 mnkr varav 1,0 mnkr reserverades i budget 2017 för att täcka andra verksamheters eventuella underskott. 1,2 mnkr avser ökade intäkter för insatser i Östberga samt utförarnas överskott om 1,5 mnkr.

Utförarenheternas överskott beror i huvudsak på ökade intäkter inom mellanstadieverksamheter. Fritidsområde 1 & 2 drevs till och med juni av Omsorgsborgen och har därefter återgått till kommunal regi.

Tabell 19: Utförarenheternas resultat (mnkr)			
Verksamhet	Budget-omslutning	Resultat 2017	Resultat i % av omslutning
Fritid område 3 (Rågsved, Hagsåtra, Stacken, Stureby, Rågdalen)	9,2	0,8	8,4%
Fritid område 4 (Örby, Högdalen, Bandängen, Stamparken, Enskede)	9,2	0,2	2,2%
Fritid område 1 & 2 (Dalen, Östberga, Årsta, Backen)	8,0	0,5	6,1%
Summa	18,5	1,5	5,3%

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Tabell 20: Utfall jämfört med budget Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder (mnkr)						
	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	Avvikelse
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Arbetsmarknadsåtgärder	35,7	-9,5	36,5	-10,3	0,0	1,8
Ekonomiskt bistånd	133,3	-25,0	131,8	-26,1	2,6	0,1
Handläggning	46,7	-2,3	47,1	-3,3	0,6	0,5
Summa	215,7	-36,8	215,4	-39,0	3,2	2,4
Avvikelse i %					1,4%	

Ekonomiskt bistånd inklusive handläggning visar ett överskott på 2,6 mnkr, i jämförelse med budget. Överskottet beror främst på att antalet bidragshushåll har minskat samt högre intäkter för generalschablonen och bidrag för arbetsmarknadsåtgärder.

Arbetsmarknadsåtgärder visar en budget i balans.

Tabell 21: Nyckeltal ekonomiskt bistånd			
Verksamhet	Snitt per mån	2016	Snitt per mån
			2017
Antal bidragshushåll		1 181	1 113
Antal ungdomar under 25 år		100	103
Utbetalt bidrag mnkr		10,7	10,8
Utbetalt bidrag för boendekostnad, mnkr		0,8	0,7
Medelbidrag, kronor		9 557	9 438

Antalet bidragshushåll har minskat från 1 166 i början av året till 1 082 i december. Medelbidraget per hushåll har under året varit 9 438 kr vilket är 119 kr lägre än 2016. Arbetet med sjukskrivna klienter är ett långsiktigt arbete och förvaltningen bedömer att även detta på sikt ska leda till minskade kostnader.

Kostnad för feriearbeten uppgick till 16,5 mnkr inklusive pension till ferieungdomarna, projektledare till sommarfestivalen samt extra administrativ hjälp. Förvaltningen erbjöd 1 288 ungdomar feriearbete under sommaren och 1 106 skrev anställningsavtal. Av dessa är 566 killar och 547 tjejer. Till höstlovet sökte 150 ungdomar feriearbete, 83 tjejer och 67 killar. Totalt nåddes målet på 1 250 ungdomar.

Jämförelse av kostnader och intäkter med föregående år

Tabell 22 Kostnader och intäkter år 2016 och 2017 (mnkr)					
	Utfall 2016		Utfall 2017		Netto-
Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	förändring*
Nämnd och administration	56,9	-4,4	61,1	-3,5	5,1
Individ och familjeomsorg	433,3	-149,4	411,5	-134,8	-7,2
varav socialpsykiatri	74,1	-17,2	87,5	-16,3	14,3
Stadsmiljö	30,6	-0,6	31,4	-6,1	-4,7
varav avskrivningar och räntor	11,5	0,0	9,0	0,0	-2,5
Förskola	558,5	-41,2	570,1	-43,8	9,0
Äldreomsorg	996,9	-235,3	1 033,7	-266,6	3,2
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	490,0	-86,3	513,1	-80,9	28,6
Fritid och kultur	54,1	-4,9	55,4	-8,8	-2,6
Arbetsmarknadsåtgärder	31,9	-8,6	36,5	-10,3	2,9
Ekonomiskt bistånd	170,9	-16,1	178,8	-29,4	-4,7
varav handläggning	41,0	-2,9	47,1	-3,3	5,7
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt drift	2 823,1	-546,8	2 891,7	-584,2	31,3
Investeringar i parker	35,7	-0,7	30,6	-1,5	-5,9
Övriga investeringar	6,2	0,0	4,0	0,0	-2,2

* - = *minskad kostnad*

Nettokostnaderna har ökat med 31,2 mnkr jämfört med 2016, vilket motsvarar ca 13,7 %. Intäkterna har ökat med 39,0 mnkr, medan kostnaderna har ökat med 70,2 mnkr.

Jämfört med utfallet för 2016 har nettokostnaderna för administrationen ökat med 5,1 mnkr. Ökningen beror bland annat på att lokalkostnader och lönekostnader har ökat med 3,2 mnkr. Ökningen beror också på att Medborgarkontoret i sammanställningen av redovisningen har klassificerats som administrationen men budgeten återfinns inom verksamhetsområde fritid & kultur, vilket belastat administrationen med kostnader om 2,0 mnkr.

Nettokostnaderna för hela individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri har minskat med 3,0 % vilket motsvarar 7,1 mnkr. Kostnaderna för individ- och familjeomsorg har minskat med 21,7 mnkr och intäkterna har minskat med 14,6 mnkr. Placeringskostnaderna har minskat med 29,9 mnkr jämfört med 2016. Personalkostnader har ökat med 5,1 mnkr och kostnader för inhyrd personal har minskat med 17,2 mnkr. De minskade intäkterna beror på minskat antal ensamkommande barn vilket innebär minskade intäkter från Migrationsverket.

Inom socialpsykiatri har nettokostnaderna ökat med 14,2 mnkr, 25,0 % i jämförelse med 2016.. Kostnaderna har ökat med 13,3 mnkr, 18 %, och intäkterna har minskat med 0,9 mnkr, 5,0 %. Detta beror på bland annat på övertagande av gruppboende från privat utförare men också på att kostnaderna för insatser på beställarenheten har ökat. Intäkterna 2016 var högre då stimulansbidrag erhöles och som inte utföll 2017.

Nettokostnaderna för stadsmiljö har, i jämförelse med 2016, minskat med 4,7 mnkr, 15,7 %.

Kostnaderna har ökat med 0,8 mnkr medan intäkterna har ökat med 5,5 mnkr. Intäktsökningen beror på att kostnader inom Grönare Stockholm har vidarefakturerats till Trafikkontoret. Kostnaden för räntor och avskrivningar har minskat med 2,5 mnkr. Detta beror på att många projekt har blivit avskrivna och avslutade under året samt att investeringsprojekt försenats och därmed inte börjat kosta i form av avskrivning och räntor.

Den totala nettokostnaden för förskolan har ökat med 9,0 mnkr, 1,6 %. Kostnaderna har ökat med 11,6 mnkr medan intäkterna har ökat med 2,6 mnkr. Anledning hänförs främst till ökade personal- samt lönekostnader. Dessutom har kostnader för barn i behov av särskilt stöd ökat till följd av fler barn med dessa behov. Trots att antalet inskrivna barn har minskat jämfört med föregående år har intäkterna ökat. Det beror på att andelen barn med heltidsomsorg har ökat under året vilket har medfört ökade barnomsorgsavgifter.

Äldreomsorgens nettokostnader har ökat med 6,0 mnkr, 0,8 %. Kostnaderna har ökat med 3,7 % vilket främst beror på löneökningar och ökad peng till utförare. Enskededalens servicehus och Skogsgläntans gruppboende har övertagits i egen regi under 2016. Detta har medfört ökning av personalkostnader och övriga kostnader. Kostnader för köp av vård och tjänster har av samma anledning minskat med 7,1 mnkr, 7,1 %. Intäkterna har ökat med totalt 13,3 %. Försäljningsintäkterna ökade med 28,1 %, 30,5 mnkr och övriga intäkter har ökat med 21,1 %, 4,2 mnkr. De ökade intäkterna beror på ökad försäljning till andra förvaltningar, ökade stimulansbidrag samt ökade äldreomsorgsavgifter.

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet funktionsnedsättning har ökat med 28,6 mnkr, 7,1 %, vilket beror på prestations- och prisökningar samt ökning av transport- och personalkostnader. Kostnaderna har ökat med 23,1 mnkr och intäkterna har minskat med 5,4 mnkr. Intäktsminskningen beror på minskat kundunderlag på Assistansenheten. Kostnader för resor och transporter har ökat med 18,5 mnkr på grund av ett nytt avtal för 2017. Personalkostnaderna har ökat med 2,2 mnkr netto vilket främst beror på löneökningar. Resterande differens på 2,4 mnkr avser prisökningar på prestationer samt övriga kostnader.

Inom fritid och kultur har nettokostnaderna minskat med 2,6 mnkr. Detta beror i huvudsak på ökade intäkter för projektmedel, social investeringsfond samt ökad försäljning av mellanstadieverksamhet.

För ekonomiskt bistånd, inklusive handläggning, har nettokostnaderna minskat med 5,4 mnkr. Detta beror främst på att intäkterna för generalschablon har ökat med 3,5 mnkr i jämförelse med 2016 samt att generalschablon från tidigare år som kunde periodiseras i tre kalenderår är intäktsförda. Kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd har ökat med 1,8 mnkr. Personalkostnaderna ökat med 6,0 mnkr.

För arbetsmarknadsåtgärder har nettokostnaderna ökat med 2,9 mnkr i jämförelse med 2016. Det beror främst på ökade kostnader för ferieungdomar som är 300 fler i år jämfört med 2016.

Jämförelse prognoser – utfall

Tabell 23: Jämförelse prognoser – utfall (mnkr)			
Verksamhet	Bokslut	T 2	T 1
Nämnd och administration	-2,0	1,0	0,5
Individ- och familjeomsorg, varav	-27,4	-24,4	-24,0
barn och ungdom samt vuxna	-19,4	-24,5	-24,0
socialpsykiatri	-8,0	0,1	0,0
resultatöverföring	1,4	-0,1	0,0
Stadsmiljö	3,4	1,5	1,0
Förskola	10,5	7,5	6,1
resultatöverföring	5,5	5,0	5,3
Äldreomsorg	-0,7	8,0	9,6
resultatöverföring	3,2	5,2	5,7
Funktionsnedsättning	-2,7	-9,7	-9,8
resultatöverföring	-0,3	1,0	0,9
Fritid och kultur	6,1	1,3	1,0
Arbetsmarknadsåtgärder	0	0,7	1,0
Ekonomiskt bistånd	3,2	3,0	2,7
Slutligt resultat	-9,6	-11,1	-11,9
Förändring av resultatfond totalt	9,8	11,1	11,9

Under året har det prognostiserade underskottet före resultatfonder minskat från 11,1 mnkr vid tertialrapport 2 till 9,6 mnkr vid bokslutet. Prognosen för resultatet efter resultatfonder har ökat från en budget i balans vid tertialrapport 2 till 0,2 mnkr i bokslutet. Prognosen för resultatenheternas resultat och därmed överföring till 2018 har ökat från underskott om 11,1 mnkr vid tertialrapport 2 till underskott om 9,8 mnkr i bokslutet.

Större avvikelser mellan prognos vid tertialrapport 2 och bokslut finns inom socialpsykiatrin där det prognostiserade resultatet minskat med 8,1 mnkr. Försämringen beror till största delen på en ökande kostnad för insatser på Beställaravdelningen under andra halvåret. För utförarna finns ett underskott beroende på att man inte lyckats anpassa kostnaderna till intäkter. I mars övertogs två gruppboenden, Dalen och Hagsätra, vilket försvårat prognosarbetet.

Nettokostnaderna för Individ och familjeomsorgen barn och unga samt vuxna har minskat med 5,1 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Förbättringen beror på minskade placeringskostnader Individ och familjeomsorgen barn och unga vilket motverkas av ökade placeringskostnader inom Individ och familjeomsorgen vuxna.

Äldreomsorgens utfall blev sämre än prognostiserat i både T1 och T2. Utförarnas underskott ökade succesivt under året. Enheter som inte är resultatenheter visar underskott, vilket påverkar utfallet negativt.

Vad gäller omsorg om personer med funktionsnedsättning har underskottet minskat med 7,0 mnkr vilket beror på minskade placeringskostnader för beställaren och förbättrade prognoser

för enheterna.

Resultatenheter

Resultatenheterna minskar resultatfonderna med 9,8 mnkr till totalt 44,4 mnkr. En enhet inom förskolan, en enhet inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning har nått fondernas maximala nivå, om 10 % av budgetomslutningen. Den enheten får därför inte föra med sig mer överskott till 2018.

En sammanställning över samtliga resultatenheter finns i bilaga 1.

Investeringar

Tabell 24: Utfall jämfört med budget – Parkinvesteringar (mnkr)					
Verksamhet	Justerad budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Backen i Östberga	3,0		3,1		-0,1
Vättersdälden	3,1		3,1		0,0
Backen i ÖstbergaEtapp 2	0,0		0,0		0,0
Dalenparken	0,0		0,0		0,0
Grynkvarnsparken	0,0		0,0		0,0
Egna parkinvesteringsmedel 2017	5,6		5,4		0,2
LUP-åtgärder	3,0		3,0		0,0
Bandängen	0,5		0,9	-0,4	0,0
Rågdalen	0,8		1,9	-1,1	0,0
RE 17 Övrig utrustning	1,0		1,0		0,0
RE 17 Parkvägar	1,0		0,9		0,1
Klimatinvestering Installation av industriavfallskvarnar förskola	0,4		0,4		0,0
Klimatinvestering LOD åtgärder i parkmark	1,0		1,0		0,0
Klimatinvestering Utbyte av gamla energiförbrukande ventilationsaggregat	1,6		0,0		1,6
Klimatinvestering Utbyte av äldre vitvaror förskola	1,1		0,2		0,9
Klimatinvestering Utbyte av äldre vitvaror samt belysning KFD	0,1		0,1		0,0
Klimatinvestering Utbyte av äldre vitvaror egen regi	1,1		0,6		0,5
Klimatinvestering LED belysning förkola	5,4		3,1		2,3
Klimatinvestering Trädplantering samt örtängar på parkmark	1,5		1,5		0,0
Klimatinvestering LED belysning egen regi	1,5		0,0		1,5
Klimatinvestering Främja cykling som transportmedel	3,0		3,0		0,0
Klimatinvestering Skräpkorgar med solcellskomprimering	1,4		1,4		0,0
Summa	36,1		30,6	-1,5	7,0
Avvikelse i %					19,4%

Investeringar i parker

Utfallet för investeringar och reinvesteringar i parker visar ett överskott om 7,0 mnkr. Investeringar och reinvesteringar i stadsmiljön har genomförts i hela stadsdelsområdet, bland annat i syfte att skapa platser för lustfylld och pedagogisk lek samt för att tillgänglighetsanpassa parker och lekplatser. Ombyggnationer har fortsatt i Backens-,

Bandängens-, Stackens- och Vättersdäldens parklekar. En förstudie har tagits fram för Grynkvarnsparken och samråd har genomförts. En ny multisportanläggning har byggts på Götaforsvägen. Rågdalens parklek har fått nytt konstgräs på fotbollsplanen samt renovering av staket.

Förvaltningen har arbetat för att områdets lekplatser och parkområden ska vara tillgängliga och trygga för framförallt barn, ungdomar och äldre. Under året har tillgänglighetsanpassande åtgärder gjorts i form av ombyggnationer av trappor och gångvägar. Murar har rustats upp samt reparation av flätverksstängsel längs trafiklederna har fortsatt. Ny utrustning till lekplatser har monterats. Utbyte av undermålig belysning på mindre planer för bollspel har påbörjats. Förvaltningen har friställt värdefulla träd och ersatt utgående träd med nya samt förnyat slitna planteringar.

Av de medborgarförslag som har mottagits och som nämnden har ställt sig positiva till har förvaltningen bland annat slutfört upprustning av lekplatsen på Götaforsvägen samt utökad belysning i Vårflodsparken.

Utbyggnad av en motorikbana i Rågsved har slutförts under sommaren 2017. Detta är ett samarbetsprojekt mellan förvaltningen, idrottsförvaltningen och Riksidrottsförbundets satsning Idrottslyftet.

Klimatinvesteringsmedel med 18,1 mnkr har beviljats av kommunstyrelsen. Dessa medel har använts för utbyte av gamla belysningsarmaturer till nya energibesparande led armaturer inom avdelningen förskola samt utbyte av vitvaror till mer energisnåla och även plantering av träd för att binda CO₂. Förvaltningen har även arbetat för att främja cykling, dels genom att dränera GC vägar samt se över slitlager. Inköp och utställning av Big Belly solcellskomprimerande skräpkorgar har genomförts för att minska på onödiga tömningar och därigenom minska CO₂ utsläppen. Förvaltningen har inte kunnat förbruka den beviljade investeringsramen vilket främst beror på läget i staden, de företag som anlitas för att göra en del av dessa arbeten har varit fullbokade med andra arbeten och därför har projekt inte kunnat genomföras. Förseningar av projekt har uppstått då avtal om vitvaror byttes under året. Avtalet om storköksvitvaror har upphört och ny upphandling pågår men den har blivit försenad. Därför måste varje inköp göras som så kallad direktupphandling vilket är mer tidskrävande.

Investeringar i maskiner och inventarier

Budgeten för investeringar i maskiner och inventarier har under 2017 uppgått till 10,6 mnkr. Ett överskott om 6,6 mnkr redovisas. Under året har förvaltningen investerat i inventarier till nya avdelningar inom förskolan, i familjens hus i Högdalen samt ombyggnation och inköp av inventarier till medborgarkontor. Därutöver har det investerats i bland annat utbyte av nyckelskåp inom äldreomsorgen, köksmaskiner till kök inom förskolan bytts ut samt takliftar köpts in till äldreomsorgen. Investeringsramen har utökats under året för att investera i inventarier till nya förskoleavdelningar. Eftersom det har blivit förseningar i öppnandet av förskoleavdelningar samt förseningar i ett antal andra aktiviteter så har inte hela budgeten utnyttjats.

Analys av balansräkning

Analys av balansräkning

I balansräkningen redovisas stadsdelsnämndens tillgångar och skulder vid början och slutet av året. I nedanstående tabeller redovisas en sammanfattning. I bilaga 5 finns balansräkningen i sin helhet.

Tillgångar

Förvaltningens balansomslutning är 34,4 mnkr lägre än 2016. Likvida medel är oförändrade. De totala kundfordringarna har ökat med 3,5 mnkr. Externa kundfordringar har minskat och anledningen är att efterkontroll av förskole avgifter gjordes 2016 för flera år bakåt och fakturerades då. Interna kundfordringar har ökat och ökningen beror framförallt på att förvaltningen fakturerat Trafikkontoret för projektet Grönare Stockholm samt intäkter från Finansförvaltningen som avser stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat med 45,7 mnkr, detta beror främst på de medel som betalats ut från Migrationsverket som periodiserades 2016. Övriga kortfristiga fordringar har minskat med 14,1 mnkr och detta beror också till mycket stor del på utbetalda intäkter från Migrationsverket.

Anläggningstillgångar har ökat med 21,9 mnkr som en följd av ökade satsningar inom Stadsmiljöområdet och aktiverade anläggningar i form av färdigställda parker, lekplatser, cykelvägar, mm.

Skulder och eget kapital

Leverantörsskulder har minskat med 13,2 mnkr och de upplupna kostnaderna och förutbetalda intäkterna har minskat 15,2 mnkr. Minskningarna beror till största del på minskning av placeringar av barn i institutioner, inom verksamheten för Individ och familjeomsorg barn och unga. Ytterligare en förklaring är återtagandet av ett servicehus och ett gruppboende i egen regi, som har minskat leverantörsskulden och de upplupna kostnaderna.

Diverse långfristiga skulder har minskat med 0,1 mnkr 2017, dessa utgörs som tidigare av miljöbilsbidrag från staten som skrivs av i takt med bilarnas avskrivning.

Eget kapital har minskat med 5,9 mnkr. Eget kapital för en stadsdelsförvaltning har inte samma innebörd som eget kapital i ett vanligt företag.

Årets återföring av resultatfonder uppgår till 9,8 mnkr. Stadsdelsförvaltningens limit för förskottskassor uppgår till 0,4 mnkr.

Tabell 25: Tillgångar (mnkr)	2017	2016
Likvida medel, klientmedel och förskottskassa	0,2	0,2
Kundfordringar, bl.a. hemservice- och barnomsorgsavgifter	39,3	35,8
Förutbetalda kostnader, bl.a. hyror och upplupna intäkter	61,5	107,2
Övriga kortfristiga fordringar	29,9	44,0
Summa omsättningstillgångar	130,9	187,2
Anläggningstillgångar	143,1	121,2
Summa tillgångar	274,0	308,4

Tabell 26: Skulder och eget kapital (mnkr)	2017	2016
Leverantörsskulder	112,2	125,4
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	78,9	94,1
Diverse kortfristiga skulder	0,2	0,2
Övriga långfristiga skulder	0,2	0,3
Summa skulder	191,5	220,0
Eget kapital	82,5	88,4
Summa skulder och eget kapital	274,0	308,4

Övrigt

Särskilda redovisningar

Redovisning statsbidrag för förstärkning av den sociala barn- och ungdomsvården

Erhållet belopp 1 000 000 kr		
	Antal	Kostnad
socialsekreterare	1	166 121
arbetsledare	0	0
administratörer	3	825 890
Summa		992 011
återredovisar		7 989

Redovisning projekt hemlöshet 1 200 000 kr

Förvaltningen ansökte inför 2016 extra medel för att i projektform motverka hemlöshet. Fokus låg på ett mer intensivt arbete i dåvarande jourlägenheter, prövning av så kallade utredningslägenheter samt tydligare arbete med ekonomi i fokus och närmare koppling till Budget- och skuldrådgivning. Det uppmärksammades också att flera av de boende i jourlägenheterna inte hade någon grundutredning eller beslut kring boendeplacering.

Den förväntade nyttan av projektet var att genom bättre planering kring fortsatt boende och genom rätt insats kunna stödja kvinnor och män på deras väg mot ett mer självständigt boende. Förhoppningen var också att kostnader för tillfälliga boenden i form av hotelljour, vandrarhem samt externa placeringar på Barn- och ungdomsenheten skulle minska.

Erfaren nytta för brukarna:

- Alla som vid startdatum bodde i jourlägenhet har fått en ordentlig grundutredning med påföljande bo-beslut.
- Tillsättningen av en extra boresurs har hjälpt många att direkt från hotelljour/vandrarhem eller jourlägenhet kunna flytta till annan form av boende, utanför socialtjänstens försorg.
- En stor del av de boende i jourlägenhet har fått stöd i att flytta vidare till mer självständigt boende.
- Åtta lägenheter har under 2017 omvandlats till utredningslägenheter för Barn- och ungdomsärenden med mer omfattande utredningsförfarande och påföljande insats. Erfarenheten av dessa är initialt positiv men formen är relativt ny och ännu inte utvärderad till fullo.
- Boendekurs har under projektets gång utvecklats till ett stående inslag för våra boende och upplägget har modifierats utifrån erfarenheter samt synpunkter från våra deltagare. Flertalet av de kvinnor och män som bott i, eller flyttat in i tränings- och eller försökslägenhet under perioden 2016-2017 har kunnat erbjudas deltagande i boendekurs med grundläggande information om de krav och förväntningar som finns på bostadsmarknaden, samt information och stöd kring boende och ekonomi.
- Alla boende i tränings- och försökslägenhet har under ovan period fått stöd till kontakt med Budget- och skuldrådgivare.

Erfarna hinder:

- De personer/familjer som kvarstår i jourlägenheter efter projekttidens slut har mer komplexa stödbehov och är resurssvaga på flera sätt; språksvaga, utan utbildning alternativt utan förankring på arbetsmarknad, hemmaboende barn med olika stödbehov. I dessa familjer skulle ett mer omfattande arbete behöva göras, till det har det dock inte funnits resurser.
- Mängden ärenden där Budget- och Skuldrådgivare skulle behöva arbeta har vida överstigit den halvtidstjänst projektet har erbjudit. Budget- och skuldrådgivaren har i första hand fått prioritera skuldsättning trots att de allra flesta av brukarna haft behov av en ordentlig genomgång av ekonomi och skulder för en långsiktig planering.
- Uppdraget för tillsatt Budget- och skuldrådgivare blev otydligt vad gäller metod och ärendeprocess, en närmare anknytning till Bogruppern hade varit önskvärd för att utifrån pärm-metoden arbeta gemensamt med våra gemensamma ärenden.
- Flera i målgruppen har haft svårt att hålla kontakt med Budget- och skuldrådgivare och har uteblivit från bokade tider, några har haft återfall i missbruk.
- Bogrupperns behandlingspersonal skulle behövt förstärkning för att kunna ta emot fler överflyttningar från stödboendeplacering, till våra egna träningslägenheter.

Fortsatt arbete utifrån projektet:

- Bogrupperns boendekurs är nu en permanentad insats och kommer från 2018 erbjudas alla som flyttar in i tränings- och eller försökslägenhet. Erbjudandet kommer gälla även i avvaktan lägenhet, under placering i stödboende.
- Ärenden aktuella på enheten för utredning och öppenvård vuxna har numera alla en enskild boendeplanering med tydliga delmål och uppföljning på vägen mot ett mer varaktigt boende.
- Processkarta, med avstamp i den sk Globenmodellen, kommer under 2018 utformas avseende förvaltningens olika boendeinsatser, detta för att förtydliga för både medarbetare och våra brukare.

KUS-ansökning Silviasystrar, 940 640 kr

För att höja kunskapsnivån samt säkerställa ett gott bemötande och god omvårdnad har utbildning för åtta undersköterskor till Silviasystrar, 60 hp, förstärkt möjligheterna till direkt handledning för omsorgspersonalen i det dagliga arbetet påbörjats. Undersköterskorna ska i rollen som Silviasystrar/handledare sprida kunskap till kollegor och anhöriga om de demenssjukas behov.

KUS-ansökning Vardagsrehabiliterande förhållningssätt, 1 000 000 kr

Kompetensutveckling för hemtjänstenheterna inom avdelning Egen regi Äldreomsorg omfattande tre seminarietillfällen har genomförts för 154 hemtjänstpersonal i vardagsrehabiliterande förhållningssätt. Genom att utveckla förhållningssätt inom vardagsrehabilitering hos personal bidrar detta till ett säkrare, mer effektivt och salutogent arbetssätt vilket även stärker brukarens egenmakt. Utbildningen har belyst såväl ordinarie omvårdnadsarbete som måltidssituation. Respons från deltagarna visar att utbildningen gett en ökad förståelse och kompetens kring att bemötandet är viktigt för att brukaren ska kunna och vilja vara delaktiga i den dagliga omvårdnaden/utförandet av insatser.

KUS-ansökning Våldsförebyggande program för personer med kognitiv funktionsnedsättning enligt metoden/ programmet V.I.P. - Viktig Intressant Person, 604 100 kr

Enheterna inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri har deltagit i det våldsförebyggande programmet V.I.P. (Viktig Intressant Person) inom arbetet med "Modellkommuner". Syftet är att förebygga våld i nära relationer för personer med intellektuella/psykiska funktionsvariationer. Fem personer har utbildats till gruppledare och under höst startades de första två samtalsgrupperna upp med fem resp. sex deltagare. Gruppdeltagarnas reaktioner har varit blandade, flera har uttryckt att det varit intressant och angeläget att delta. Gruppledarna bedömer att samtalsgrupperna varit viktiga för deltagarna och att det finns ett stort behov av att arbeta vidare utifrån metoden.

Demokrati- och utvecklingsarbete

Till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd fördelade kommunfullmäktige 8,6 mnkr för Demokrati- och utvecklingsarbete. Av dessa medel har 2,7 mnkr avsatts för drift av RCC. Ett medborgarkontor har öppnats i Rågsved för att skapa en lokal kontaktyta mellan förvaltningen och boende i området, vilket har kostat 2 mnkr. En extra satsning på ungdomar i form av feriearbete på 2,5 mnkr har utförts 2017. Medlen har även använts till att täcka kostnader för insatser i samband med Samverkan Östberga, trygghetsskapande åtgärder för att motverka social oro, nämnd- och förvaltningsdeltagande i nätverket för medborgardialoger i komplexa frågor, projektledning och kostnader för att ta fram lokala utvecklingsplaner samt förvaltningens utbildningssatsning på jämställdhetsarbete och arbete med mänskliga rättigheter.

Synpunkter och klagomål

Avdelning	Förskola	KFD	lof BoU	loF vuxna	Egen regi	Beställaravd
Antal beröm	806	891	40	15	1079	4
Antal synpunkter/klagomål inlämnade av						
Brukare	156	263	10	48	201	8
Anhörig	7		10	16	202	12
Annan	6	1	8	11	77	2
Summa	169		28	75	480	22
Kategorier						
Bemötande	45	1	16	16	64	7
Tillgänglighet	8	226	4	30	33	3
Kontinuitet	8			4	19	1
Kompetens	9		4	8	13	1
Brister i information	23	7	2	5	38	3
Utebliven/försenad insats	5		2	14	61	5
Felaktigt utförd insats	9			4	71	0
Felaktigt beslut	11			3	2	2
Fysisk miljö	19	32		1	53	2
Annat	27			5	81	3

Avdelning förskola

Avdelning förskola har återkopplat synpunkter och klagomål till de som framfört klagomålen/synpunkterna. I något fall har den som lämnat klagomålet önskat föra det vidare till avdelningschef. De flesta klagomål/synpunkter har även behandlats på förskolornas APT eller i andra dialoger med berörd personalgrupp/medarbetare. Återkoppling har skett personligen vid möte eller via e-post/telefon/brev.

Avdelning kultur, fritid och demokrati

Flera beröm har rört personalens bemötande och mottagande i verksamheterna. Det har även handlat om god samverkan. Det nyöppnade medborgarkontoret har fått beröm avseende kompetens och god servicenivå.

Inkomna klagomål behandlas på APT-möten. Klagomålen har bland annat rört öppettider, brister i information och marknadsföring.

Individ och familjeomsorgen barn och unga

I samband med en medarbetares pensionsavgång inkom många beröm från brukare och

samarbetspartner som medarbetaren hade arbetat med under många år.

Klagomål från brukare som upplevt bristfälligt bemötande från medarbetare har hanterats genom att biträdande enhetschef har skrivit brev till brukaren och förklarat omständigheterna, vilket har medfört att brukare haft fortsatt förtroende för medarbetaren. Vid andra klagomål har ansvarig chef haft möte med den som klagat och då kunnat förklara och medlat i situationen. Inte vid något tillfälle har brukaren stått kvar i sin åsikt om att byta handläggare.

Individ och familjeomsorgen vuxna

Berömmen har ofta handlat om handläggares engagemang och bemötande, om god tillgänglighet, men även om gott samarbete med samverkanspartners.

Socialekreterarna har blivit bättre på att dokumentera synpunkter som kommer in, vilket innebär att det redovisas fler, jämfört med tidigare. Samtliga klagomål har återkopplats till den som klagat. Klagomål tas upp på veckomöten och ibland på APT. De flesta klagomål har handlat om att personer inte fått tag på sin socialekreterare. Genomgångar har gjorts av vikten av att hänvisa sin telefon vid frånvaro. Inom försörjningsstödet har klagomålen ofta handlat om att personen är missnöjd över beslutet som fattats och anser att handläggaren gjort en felaktig bedömning. De har då hänvisas då till att överklaga beslutet.

Beställaravdelningen

Beröm som kommit in under året har handlat om ett gott bemötande och hög professionalitet. Klagomålen har gällt bemötande, informationsbrist och bristande samsyn i information från beställare och utförare av insatsen. Det har också handlat om själva handlägningsprocessen och beslutet. Klagomålen har bland annat hanterats genom samtal med berörda och återkoppling via brev, e-post eller muntligt.

Åtgärder som vidtagits efter klagomål är bland annat handlägggarbyten och samtal med berörd biståndshandläggare.

Avdelning egen regi

Avdelning egen regi arbetar ständigt med att återkoppla i samband med klagomål, både skriftligt och muntligen. Klagomålen har bidragit till att verksamheten utvecklas genom exempelvis att samtal förts kring bemötande och rutiner har uppdaterats. Klagomål som återkommit är personalens bemötande, kosthållning, tillgänglighet och brister kring i utförandet, men enheterna fick också beröm kring dessa delar i verksamheten. Kostenheten fick in beröm dagligen i restaurangen gällande hur maten smakade och det goda bemötandet.

Stadsmiljö

Under 2017 har stadsmiljöverksamheten mottagit 2 437 synpunkter, klagomål, idéer och beröm genom de två webbaserade verktygen Synpunktsportalen (971) respektive Trafik Stockholm (1 466). De vanligaste klagomålen och synpunkterna rör nedskräpning, parkskötsel, trädvård och vinterväghållning. En stor del av dessa ärenden skickas vidare direkt till entreprenörer men många hanteras inom verksamheten som också har uppföljningsansvar för samtliga ärenden. Till dessa ärenden kan läggas uppskattningsvis runt 560 telefonsamtal och ungefär 6 500 ärenden som inkommer direkt till handläggarna genom e-post. Totalt sett handlade stadsmiljöverksamheten på ett eller annat sätt cirka 9 497 ärenden under 2017. Under 2017 var förvaltningen den förvaltning som fick flest beröm genom synpunktsportalen, 40 stycken.

Övrigt

Nämndens arbete under året

Nämnden har bestått av 13 ledamöter och 13 ersättare enligt nedan.

Ledamöter	Ersättare
Ulf Walther (S) ordförande	Bo Hansson (S)
Gustav Johansson (M) vice ordförande	Gisela Norman (S)
Parvin Araghi (S)	Oskar Rosén (S)
Jimmy Lindgren (S)	Fotios Stathis (MP) t.o.m. 2017-01-30
Hanna Jokio (S)	Ola Gabrielson (MP) t.o.m. 2017-01-30
Fotios Stathis (MP) fr.o.m. 2017-01-30	Belinda Hellberg (MP) fr.o.m. 2017-01-30
Ola Gabrielson (MP) fr. o m. 2017-01-30	Linnéa Risinger (MP) fr.o.m. 2017-05-15
Lars Sterneby (V)	Sonja Wallbom (V)
Henrik Virro (M)	Lisa Palm (Fi)
Erika Wing (M)	Tina Aspe (M)
Jonas Nilsson (M)	Björn Wredberg (M)
Kristiina Katajikko (M)	Karl Agell (M) t.o.m. 2017-04-24
Peter Backlund (L)	Henrik Bjerkhoel (M) fr.o.m. 2017-11-06
	Christina Peterson (C)
	Claes Karlsson (KD)

Nämnden har under året haft 12 sammanträden som varit öppna för allmänheten och hållits i förvaltningens lokaler på Slakthusplan 8 A.

Vid nämndens sammanträden har besökare från stadsdelsområdet varit välkomna att diskutera eller ställa frågor till politikerna under en ajournerad första del av sammanträdet.

I samband med nämndens gruppmöten veckan före sammanträdet har förvaltningen informerat om den akademiska noden vid Stureby vård och omsorgsboende, handläggning av faderskapsärenden, resultat från stadens trygghetsmätning. Stadsbyggnadskontoret har informerat om utställningsförslag till översiktsplan för Stockholm.

Vid tre tillfällen under året har nämnden anordnat öppna möten i stadsdelarna Östberga, Hagsätra och Enskededalen med fokus på aktuella ämnen och frågor i respektive stadsdel.

Nämnden har genomfört en gemensam utbildning med nationalekonomen Ingvar Nilsson. Representanter har deltagit i en inspirationsdag om jämställdhetsintegrering, SKL:s seminariedagar om dels ungdomsmottagningars uppdrag och roll när det gäller psykisk hälsa dels politik samt arbete för att stärka samverkan med civilsamhället.

Förutom verksamhetsplan, tertialrapporter och verksamhetsberättelse, svar på medborgarförslag och remisser har nämnden beslutat om föreningsbidrag till föreningar som kompletterar samt stödjer nämndens ordinarie verksamhet inom områdena barn och ungdomar, äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri och missbruk.

Nämnden har beslutat om att interimistiskt inrätta ett Ungdomsråd samt att inrätta Familjens

Hus i Högdalen under förutsättning att sökta medel beviljas.

Lokalt demokratiarbete

Nämnden har fortsatt delta i det nationella nätverket för medborgardialog i komplexa samhällsfrågor med fokus på Östberga. Vidare har nämnden beslutat om att inrätta ett allaktivitetshus i Östberga för ökad trygghet, trivsel och möjligheter till möten mellan boende i området. Nämnden har också beslutat om en kartläggning av lokaltillgången för föreningar i Enskede-Årsta-Vantör, allt i syfte att ta reda på behov av lokaler för föreningssammankomster. Dialogmöten om det lokala utvecklingsprogrammet har genomförts och särskilda demokratidagar anordnades under hösten med fokus på föreningslivet i stadsdelsområdet.

Sociala delegationen, sammansatt av fem ledamöter och fyra ersättare ur nämnden, har vid 25 sammanträden beslutat i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild person.

Stadsdelsnämndens pensionärsråd och nämndens råd för funktionshinderfrågor har sammanträtt regelbundet under året för att behandla frågor som hör till respektive råds intresseområde.

Brukarundersökningar

Brukarundersökning förskola

Enligt förskoleundersökningens resultat är vårdnadshavarna generellt sett lika nöjda år 2017 som föregående år. Skillnaderna i resultatet mellan vårdnadshavare till pojkar eller flickor är marginella och generellt är de båda grupperna lika nöjda. Förskoleundersökningen visar att nöjdheten har ökat framförallt inom området normer, värden samt barns inflytande. Trots generellt goda resultat finns fortsatta skillnader i förskolornas resultat. Det gäller även mellan olika förskoleadresser inom samma enhet. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med att stötta de förskolor som har ett lägre resultat i undersökningen. Svarsfrekvensen i årets undersökning är lägre jämfört med föregående år, 68 % 2017 jämfört med 72 % 2016. Svarsfrekvensen har minskat även totalt sett i staden. Det är svårt att dra någon generell slutsats kring varför svarsfrekvensen sjunkit. Förskolorna har arbetat intensivt med att få vårdnadshavarna att svara på enkäten och informerat vårdnadshavarna om att deras svar är ett viktigt underlag i arbetet med att utveckla verksamheten. Förutom att arbeta för att höja svarsfrekvensen så är det enskilt största utvecklingsområdet från årets undersökning frågorna som rör digitalisering. Arbetet med digitaliseringen i förskolan är i en intensiv fas och en förhoppning är att förskolorna, i och med införandet av skolplattformen och de olika informationskanaler som den erbjuder, kan bli än mer tydliga i kommunikationen med vårdnadshavarna kring förskolans uppdrag och den pedagogiska verksamheten.

Brukarundersökning Individ och familjeomsorg barn och unga

Brukarundersökning har genomförts inom avdelningens alla enheter. Totalt inkom 756 svar, varav 482 från flickor/kvinnor och 274 från pojkar/män. Ungdomsmottagningen stod för nästan hälften av alla enkätsvar. Avseende bemötande svarade 680 personer, 90 %, att de var nöjda eller mycket nöjda med personalens bemötande.

Brukarundersökning Individ och familjeomsorgen vuxna

Den brukarundersökning som gjordes inom missbruksvården under hösten visar överlag på goda resultat, 84 % ansåg att det var lätt att komma i kontakt med handläggare, 87 % att de

varit delaktiga i att utforma sin planering, 77 % vet hur de ska lämna synpunkter/klagomål, 95 % ansåg att stödet de fått lett till en förändring och 89 % ansåg att de aldrig bemötts diskriminerande. Framförallt har resultaten på frågan om att stödet lett till en förbättring förbättrats successivt varje år.

Brukarundersökning Avdelning egen regi

Avdelningen anordnade i början av december en resultatkonferens där varje enhetschef fick analysera resultaten från årets brukarundersökningar och redovisa sina reflektioner. Resultat rapporteras i avdelningens totalt 12 egna indikatorer riktade till enheterna med utgångspunkt i de egna brukarundersökningarna.

201 personer svarade på hemtjänstens enkät, 30 var män och 70 % var kvinnor. Totalt 87,5%, varav 84,2 % av männen och 90,9 % av kvinnorna, svarade att de känner sig trygga med egen regis hemtjänst. Jämfört med nationellt resultat på totalt 86 % får egen regi ett högre resultat inom hemtjänsten gällande brukarens upplevelse av trygghet.

96,6 % av männen ansåg att de blivit bemötta med respekt av hemtjänstpersonalen, motsvarande resultat för kvinnorna var 93,1%.

På frågan om brukarna varit med planerat sitt stöd inom gruppboendena blev resultatet att 73,9 %, varav 70,4 % av männen och 77,3 % av kvinnorna svarade "ja".

Kontroller och granskningar

Socialinspektörernas kvalitetsgranskning "Barn med osäkra boendeförhållanden"

Förvaltningen har tillsammans med Kungsholmen-Norrmalm-Östermalm och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar deltagit i en kvalitetsgranskning om "Barn med osäkra boendeförhållanden". Granskningen visar bland annat att barnen finns med i utredningarna, men att dokumentationen inte är enhetlig och att det är svårt att få en klar bild av vilka behov respektive flicka och pojke har. Det framgår inte hur handläggarna tar ställning till barnens behov till exempel när ett tillfälligt boende beviljas, såsom resvägar till skolor, avstånd till barnens kompisar, om det finns läxhjälp i närheten av det tillfälliga boendet med mera. Bo-resurserna lyfts fram som viktiga resurser då de ser att aktuella barnfamiljer får stöd i sitt bostadssökande och att mer hållbara boendelösningar hittas. Annat som lyfts fram som positivt är att förvaltningen fattar beslut om boenden på längre tid och inte bo-beslut på några dagar.

Stadsrevisionens granskning avseende handläggningstider inom Individ- och familjeomsorgen

Stadsrevisionen har granskat fyra stadsdelsförvaltningar, bland annat Enskede-Årsta-Vantör, i syfte att bedöma om förvaltningarna har en styrning och uppföljning av handläggningsprocessen inom individ- och familjeomsorgen som säkerställer att förhandsbedömningar samt utredningar avseende barn och unga genomförs inom lagstadgad tid. Granskningen har genomförts genom en översyn av styrande dokument och riktlinjer, genomgång av statistik avseende ärendemängd, intervjuer med chefer och handläggare, aktgranskning av 10 inkomna ärenden per nämnd och 15 förhandsbedömningar per förvaltning, där beslut fattats att inte inleda utredning.

Granskningen visar att förvaltningarna i hög utsträckning klarar lagkravet om att genomföra bedömningen av barnets skydd inom 24 timmar. Avseende genomförda förhandsbedömningar

klaras förvaltningarna inte helt att leva upp till kravet om 14 dagar. Vad gäller utredningstid för en barnavårdsutredning hinner förvaltningarna oftast med insamlandet av uppgifter, bedömning av behovet av insatser och ibland kommunikering inom de lagstadgade fyra månaderna. Däremot är det dokumentationen som nämnderna har svårt att hinna med. För staden som helhet har andelen utredningar som pågått längre än fyra månader legat på 43,1 % sedan 2011. För Enskede-Årsta-Vantör har andelen utredningar som pågått längre tid än fyra månader sjunkit årligen sedan 2011 och var under 2016 på 42,7 %.

Vidare visar granskningen att nämnderna inte har följt upp och analyserat handläggningstiderna i samband med verksamhetsberättelser eller tertialrapporter. Inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har de lagstadgade kraven gällande förhandsbedömningar och utredningar förbättrats årligen och har fortsatt att förbättras under 2017.

Ett resultat av denna granskning är att en aktivitet är inlagd i verksamhetsplan 2018 om att mäta tid för förhandsbedömningar och utredningstider. Detta är mått som har tagits fram regelbundet även tidigare men som inte redovisats.

Funktionshinderinspektörernas granskning inom Beställarenheten

Funktionshinderinspektörernas granskning av barns delaktighet och rätt att komma till tals i handläggning av LSS-insatser visar mycket goda resultat. Bland de styrkor som identifieras finns bland annat att många barn som träffat sin handläggare har kommit till tals och att barnets intressen och resurser framgår av utredningarna. Bland utvecklingsområdena nämns att anledningen till att man inte träffat barnet i utredningen ska dokumenteras och att uppgifter om intressen, resurser och önskemål överförs till utförare.

Egenkontroller Avdelning egen regi

Under året har rutinen för egenkontroll redigerats och förtydligats på avdelningsnivå. Några av enheternas egenkontroller redovisas direkt i ILS-webb, så som egenkontroll för nattfasta och måltidsobservation.

Under 2017 har Avdelning egen regi reviderat och iordningställt alla checklistor kopplade till egenkontroll inom arbetsmiljö, vilka ligger i avdelningens dokumentbibliotek i ledningssystemet.

Egenkontroll har genomförts på två enheter gällande hanteringen av klagomål och synpunkter, samt hantering av privata medel. Egenkontrollerna visade på en god hantering i verksamheterna och att följsamheten till aktuella rutiner var god.

Inspektioner och egenkontroller Avdelning förskola

Flera förskolor har under året haft inspektion av miljöförvaltningen med fokus på egenkontroll och inomhusmiljö. Brister som framkom var bland annat förhöjda bullernivåer och otillräcklig ventilation. De brister som framkommit i granskningarna har följts upp och åtgärdats med stöd av förvaltningens lokaintendent.

Egenkontroll har genomförts med hjälp av stickprov på tre förskolor gällande huruvida registerutdrag har begärts vid anställning av ny personal. Egenkontrollen påvisade inga brister och alla förskolor hade en rutin för hur de dokumenterade att registerutdrag hade visats upp.